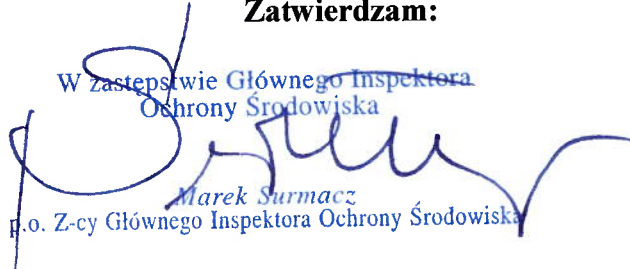

GŁÓWNY INSPEKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

RAPORT

z przeprowadzonego przez Inspekcję Ochrony Środowiska w 2019 r.
ogólnokrajowego cyklu kontrolnego przestrzegania przez gminy przepisów
ustawy z dnia 13 września 1996 r. o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach*

Zatwierdzam:

W zastępstwie Głównego Inspektora
Ochrony Środowiska

Marek Surmacz
p.o. Z-cy Głównego Inspektora Ochrony Środowiska

Warszawa 2020 r.

Opracowano w Departamencie Kontroli Gospodarowania Odpadami
Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska

SPIS TREŚCI

I.	CEL KONTROLI.....	6
II.	KONTROLE GMIN I ZWIĄZKÓW MIĘDZYGMINNYCH	6
1.	Zakres kontroli	6
2.	Wyniki kontroli gmin i związków międzygminnych.....	7
2.1.	Organizacja systemu gospodarki odpadami.....	7
2.2.	Uchwały	7
2.2.1.	Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy (art. 4 ust. 1 u.c.p.g.).....	7
2.2.2.	Uchwała określająca metody ustalenia stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi, stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawki opłat za pojemnik lub worek o określonej pojemności (art. 6k u.c.p.g.)	9
2.2.3.	Uchwała określająca termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (art. 6l ust. 1 u.c.p.g.)	12
2.2.4.	Uchwała określająca wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości (art. 6n ust. 1 u.c.p.g.).....	12
2.2.5.	Uchwała określająca szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (art. 6r ust. 3 u.c.p.g.)	13
2.2.6.	Uchwały fakultatywne	17
2.3.	Zamówienia publiczne	17
2.4.	Selektywne zbieranie odpadów komunalnych w gminie	18
2.4.1.	Selektywne zbieranie odpadów komunalnych	18
2.4.2.	Etap wdrożenia przez gminy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów	22
2.4.3.	Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK)	24
2.5.	Sprawozdawczość i zapewnienie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji ...	26
2.5.1.	Sprawozdawczość	26
2.5.2.	Sporządzanie analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie (art. 9tb u.c.p.g.	32
2.5.3.	Zapewnienie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.....	32
2.6.	Obowiązek udostępniania na stronie internetowej urzędu gminy informacji wymienionych w art. 3 ust. 2 pkt 9 u.c.p.g.	38
2.7.	Działalność informacyjna i edukacyjna	40
2.8.	Obowiązek prowadzenia rejestru działalności regulowanej	40
2.9.	Działalność kontrolna gmin	42
2.10.	Przypadki porzucania odpadów na terenie gmin.....	46
3.	Podjęte działania pokontrolne – kontrole gmin i związków międzygminnych.....	46
III.	PODSUMOWANIE	47
	Załącznik 1. Gminy i związki międzygminne objęte cyklem kontrolnym	55

WSTĘP

Niniejszy cykl kontrolny przestrzegania przez gminy przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (Dz. U. z 2019 r., poz. 2010 z późn. zm.), zwanej dalej „u.c.p.g.”, stanowi kontynuację ogólnopolskich cykli prowadzonych w latach 2013-2018.

Prowadzone kontrole umożliwiają zachowanie ciągłości oceny funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami w gminach. Oprócz obowiązków nałożonych na gminy w wyniku nowelizacji u.c.p.g. w 2011 r., na przestrzeni lat przepisy tej ustawy podlegały kilkukrotnym zmianom, efektem czego były dodatkowe zadania nakładane zarówno na gminy, jak i organy Inspekcji Ochrony Środowiska. W 2019 r. ponownie, w ślad za cyklem kontrolnym prowadzonym w 2018 r., kontroli poddano sposób realizacji przez gminy stanu wdrożenia systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych, mimo obowiązujących jeszcze przepisów przejściowych, w związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. *w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów* (Dz. U. z 2019 r., poz. 2028). Szczególną uwagę zwrócono również na realizację obowiązku ograniczania kierowania na składowiska odpadów ulegających biodegradacji oraz osiągnięcia poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.

Kontrole prowadzone corocznie od 2013 r. wykazują pewien stopień stabilizacji systemu gospodarki odpadami komunalnymi w gminach. W dalszym ciągu natomiast wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska odnotowują szereg zaniedbań ze strony gmin, co przekłada się pośrednio na funkcjonującą w dalszym ciągu szarą strefę i brak szczelności tego systemu. Powyższe z kolei ma również wpływ na straty finansowe i gospodarcze w budżecie państwa, a także – te nieszacowane ubytki w środowisku i jego zasobach.

Podkreślić należy, że prowadzone cykle kontrolne stanowią cenne źródło informacji na temat sposobu funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi zarówno w gminach, jak i w skali kraju, dzięki czemu możliwa jest weryfikacja oraz zdiagnozowanie problemów, które utrudniają bądź uniemożliwiają utworzenie szczelnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, a także sugestie rozwiązań, które mogą służyć jako przykłady dobrych praktyk do wykorzystania przez inne gminy.

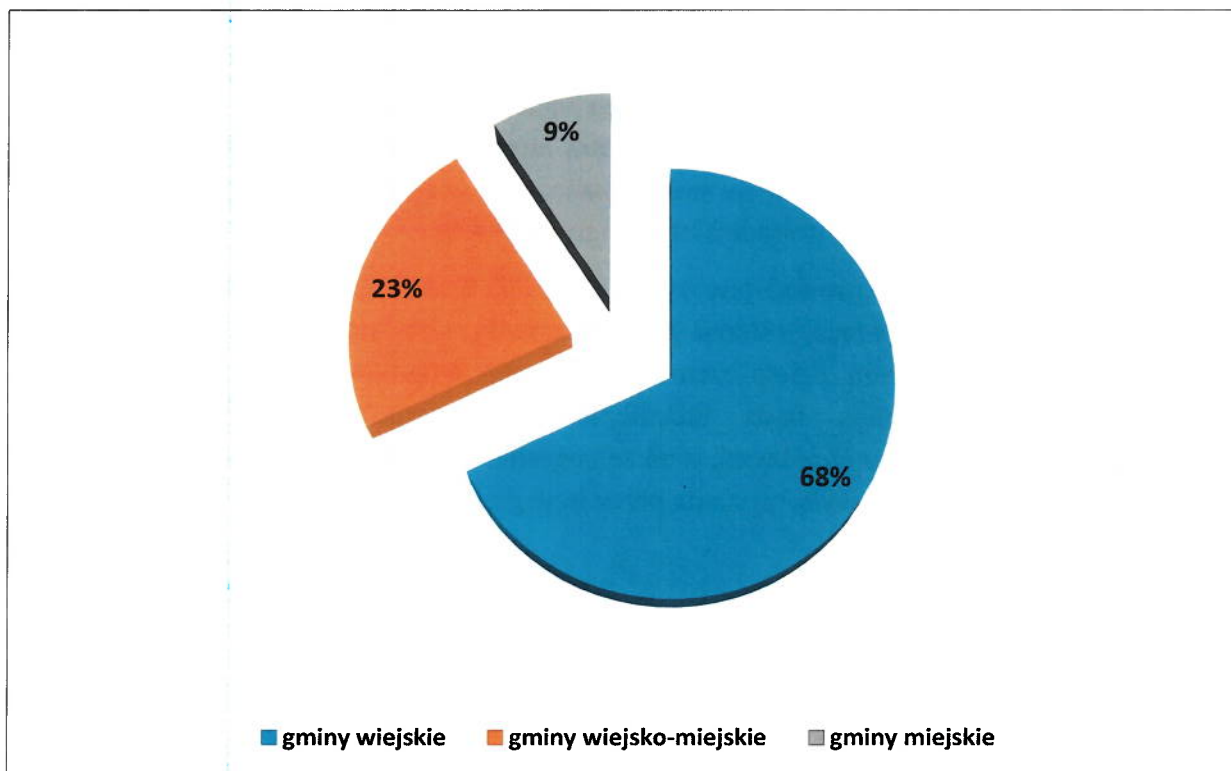
I. CEL KONTROLI

Celem cyklu kontrolnego była ocena wypełniania przez gminy obowiązków wynikających z aktualnie obowiązującej u.c.p.g., w tym dotyczących organizacji systemu gospodarowania odpadami, ze szczególnym naciskiem na selektywną zbiórkę odpadów, osiągnięcia odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, a także działalność kontrolną gmin. Działania te dążą do zidentyfikowania problemów i nieprawidłowości, stanowiących barierę w utworzeniu szczelnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

II. KONTROLE GMIN I ZWIĄZKÓW MIĘDZYGMINNYCH

1. Zakres kontroli

Ogólnokrajowy cykl kontrolny przestrzegania przez gminy przepisów u.c.p.g. został przeprowadzony w okresie **od 31 marca do 29 listopada 2019 r.** W ramach cyklu kontrolną objęto **10%** gmin z poszczególnych województw, tj. **244 gminy** oraz **4 związki międzygminne** w kraju, w tym ok. **68%** gmin wiejskich, ok. **23%** gmin wiejsko-miejskich oraz ok. **9%** gmin miejskich, co przedstawia ryc. 1.

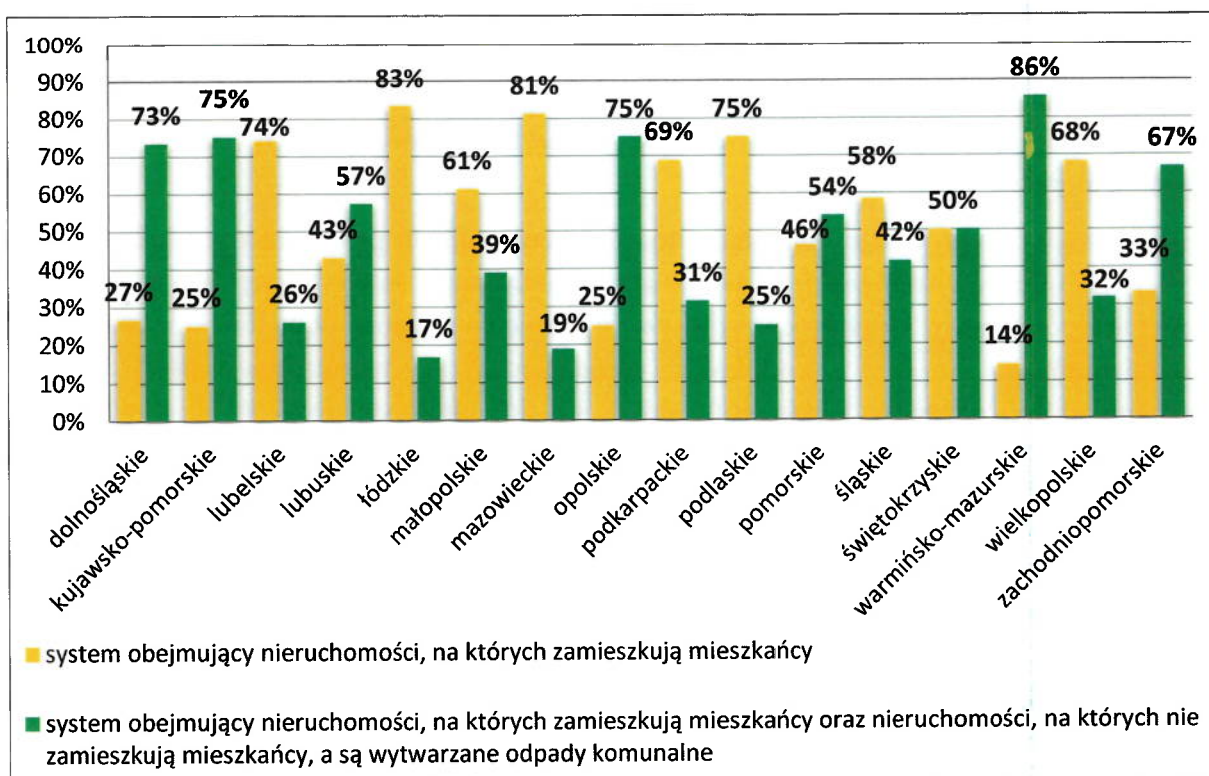
Ryc. 1. Charakter skontrolowanych gmin

Przy wyborze gmin do kontroli kierowano się czynnikami, takimi jak: rozmieszczenie geograficzne gmin w skali województwa oraz charakter ich funkcjonowania (wiejski, wiejsko-miejski, miejski), tak aby umożliwić reprezentatywną ocenę przestrzegania przepisów w skali województwa. Wykaz gminy objętych cyklem kontrolnym przedstawiono w tabeli stanowiącej załącznik nr 1.

2. Wyniki kontroli gmin i związków międzygminnych

2.1. Organizacja systemu gospodarki odpadami

Ok. **58%** gmin skontrolowanych w ramach cyklu kontrolnego przyjęło system gospodarki odpadami obejmujący nieruchomości, w których zamieszkują mieszkańcy, natomiast ok. **42%** gmin objęło systemem zarówno nieruchomości, w których zamieszkują mieszkańcy, jak i nieruchomości niezamieszkałe, w których wytwarzane są odpady komunalne. Wśród skontrolowanych gmin i związków międzygminnych, podział na sektory gospodarki odpadami komunalnymi uchwaliło jedynie 10 z nich (w województwach: kujawsko-pomorskim - 1 związek międzygminny, lubelskim - 1 związek międzygminny, łódzkim - 1 gmina, małopolskim - 2 gminy, pomorskim - 1 gmina, warmińsko-mazurskim - 2 gminy i 1 związek międzygminny oraz wielkopolskim - 1 związek międzygminny). Sposób zorganizowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi gmin w poszczególnych województwach przedstawiono na ryc. 2.

Ryc. 2. Organizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi w skontrolowanych gminach

2.2. Uchwały

2.2.1. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy (art. 4 ust. 1 u.c.p.g)

Z obowiązku uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie na dzień kontroli **nie wywiązały się 2 gminy** z województwa podkarpackiego: Gmina Krempna oraz Gmina Krzywca.

Brak obowiązujących regulaminów utrzymania czystości i porządku w gminach wynika z faktu, że gminy te nie przeprowadziły w wymaganym terminie działań mających na celu zmianę przepisów prawa miejscowego, co wynikało z przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. *o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2015 r., poz. 87). Zgodnie z art. 11 ww. ustawy, dotychczasowe przepisy prawa miejscowego wydane na podstawie art. 4, art. 6n, art. 6l oraz 6r ust. 3 ustawy zmienionej w art. 1 zachowały moc na okres, na jaki zostały wydane, jednak nie dłużej niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy. Okres 18 miesięcy w którym obowiązywały dotychczasowe uchwały wydane na podstawie ww. przepisów upłynął z dniem 1 sierpnia 2016 r.

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. *o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1579), z dniem 6 września 2019 r. zmieniła brzmienie art. 4 ust. 2 u.c.p.g., zmieniając jednocześnie szczegółowe wymagania, jakie powinny zawierać regulaminy utrzymania czystości i porządku w gminach, w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości. W obowiązującym brzmieniu regulaminy te powinny określać zasady utrzymania czystości i porządku w gminach dotyczące w szczególności:

- a) prowadzenia selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych obejmującego co najmniej: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, odpady opakowaniowe wielomateriałowe oraz bioodpady,
- b) prowadzenia selektywnego zbierania odpadów komunalnych przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób umożliwiający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, które zapewniają przyjmowanie co najmniej odpadów komunalnych: wymienionych w lit. a, odpadów niebezpiecznych, przeterminowanych leków i chemikaliów, odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon, odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz odpadów tekstyliów i odzieży,
- c) informacji na temat rodzaju i minimalnej pojemności pojemników lub worków, przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości, w tym na terenach przeznaczonych do użytku publicznego oraz na drogach publicznych, warunków rozmieszczania tych pojemników i worków oraz utrzymania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym, przy uwzględnieniu: średniej ilości odpadów komunalnych wytwarzanych w gospodarstwach domowych bądź w innych źródłach oraz liczby osób korzystających z tych pojemników,
- d) zasad dotyczących utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym i porządkowym miejsc gromadzenia odpadów,
- e) częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego.

2.2.2. Uchwała określająca metody ustalenia stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi, stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawki opłat za pojemnik lub worek o określonej pojemności (art. 6k u.c.p.g.)

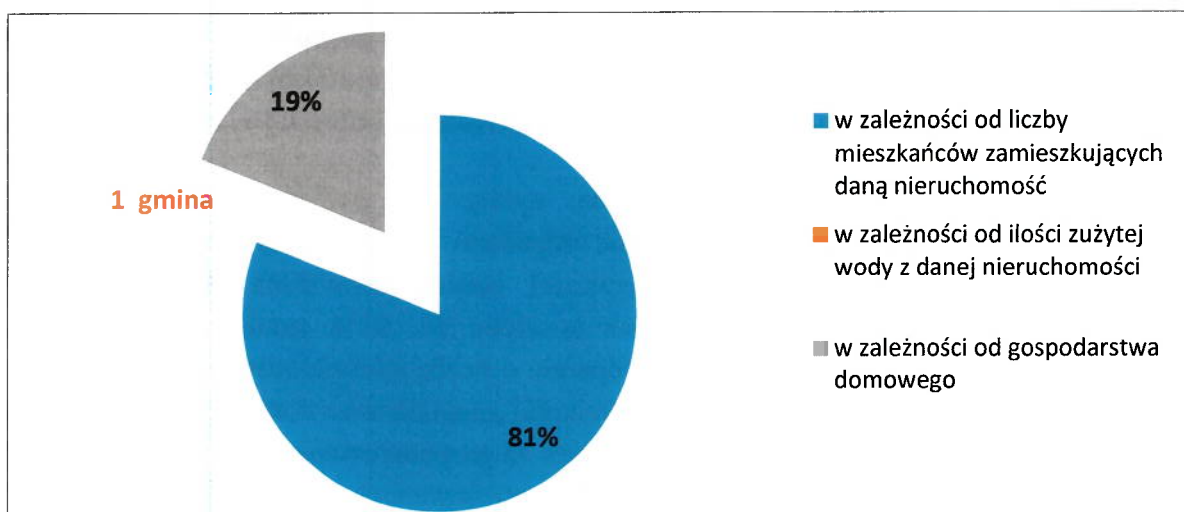
Uchwała określająca metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawki opłat za pojemnik lub worek o określonej pojemności została uchwalona przez wszystkie skontrolowane gminy. Spośród gmin objętych kontrolą: ok. **81%** ustaliło metodę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w oparciu o liczbę mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość, ok. **19%** w zależności od wielkości gospodarstwa domowego. Dodatkowo jedna skontrolowana gmina uchwaliła stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami w oparciu o ilość zużytej wody z danej nieruchomości. Żadna z kontrolowanych gmin natomiast nie ustaliła metody opłaty w zależności od powierzchni lokalu mieszkalnego. Ok. **8%** skontrolowanych gmin uchwaliło więcej niż jedną metodę ustalenia stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Zgodnie z art. 6k ust. 2a u.c.p.g. rada gminy ustala stawki opłat w wysokości nie wyższej niż maksymalne stawki opłat, które za odpady komunalne zbierane i odbierane w sposób selektywny wynoszą za miesiąc:

- 1) w przypadku metody, o której mowa w art. 6j ust. 1 pkt 1 - 2% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem - za mieszkańca;
- 2) w przypadku metody, o której mowa w art. 6j ust. 1 pkt 2 - 0,7% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem - za m³ zużytej wody;
- 3) w przypadku metody, o której mowa w art. 6j ust. 1 pkt 3 - 0,08% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem - za m² powierzchni lokalu mieszkalnego;
- 4) w przypadku metody, o której mowa w art. 6j ust. 2 - 5,6% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem - za gospodarstwo domowe;
- 5) w przypadku metody, o której mowa w art. 6j ust. 3 - 3,2% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za pojemnik o pojemności 1100 litrów lub 1% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za worek o pojemności 120 litrów, przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości; za pojemniki lub worki o mniejszej lub większej pojemności stawki opłat ustala się w wysokości proporcjonalnej do ich pojemności.

Na podstawie analizy wyników kontroli stwierdzono, że w przypadku wszystkich gmin, za wyjątkiem Gminy Rybczewice (woj. lubelskie), rada gminy ustaliła stawki opłat zgodnie z ww. założeniami.

Sposób ustalenia stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w gminach objętych cyklem kontrolnym przedstawiono na ryc. 3.

Ryc. 3. Sposób ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w gminach

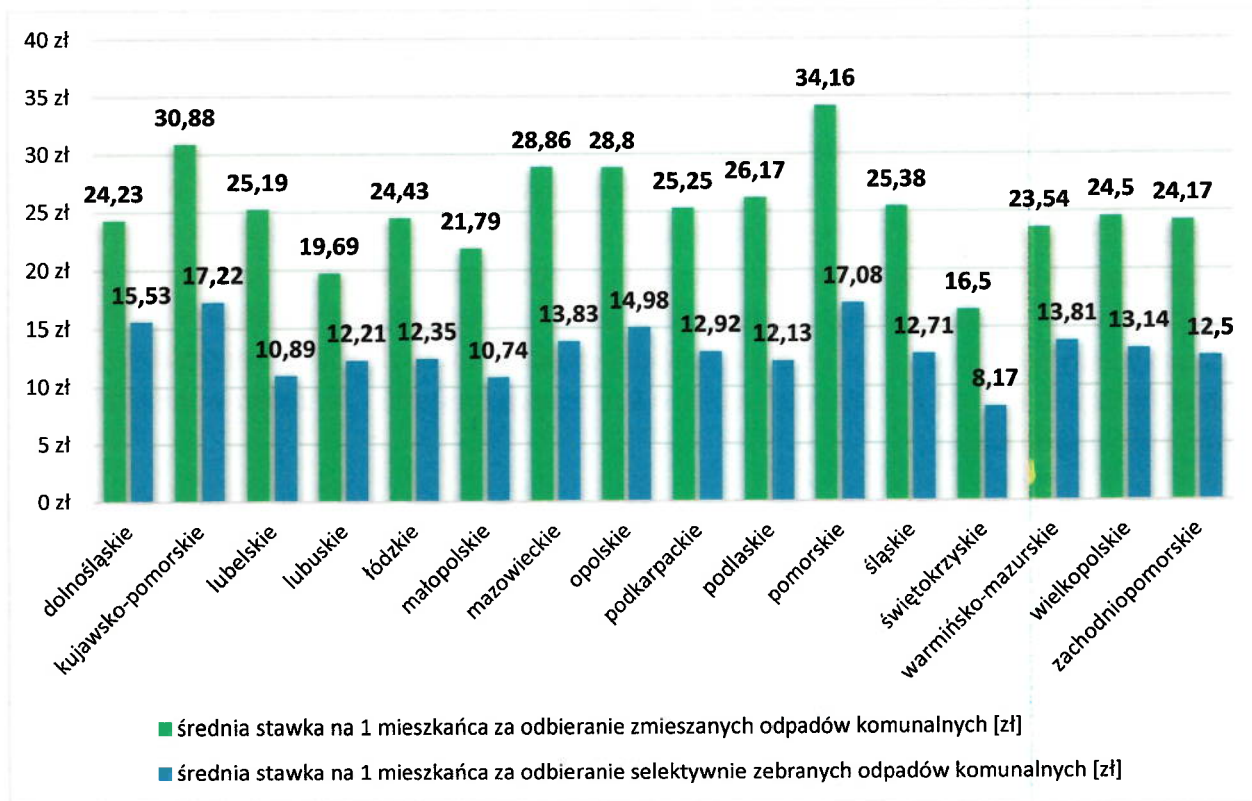
Średnia stawka za gospodarowanie zmieszanymi odpadami komunalnymi w skontrolowanych gminach wyniosła **25,22 zł** w przeliczeniu na jednego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość, natomiast w przypadku selektywnej zbiórki odpadów komunalnych u źródła – **13,14 zł**. Średnie stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwach, obliczone na podstawie danych z gmin objętych kontrolą, przedstawiono na ryc. 4. Z zebranych danych wynika, iż najniższe stawki za gospodarowanie odpadami pobierane były w województwie świętokrzyskim (średnio ok. 16,50 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 8,17 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych). Najwyższe stawki natomiast za odbiór odpadów odnotowano w województwie kujawsko-pomorskim (średnio ok. 30,88 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 17,22 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych) oraz województwie pomorskim (średnio ok. 34,16 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 17,08 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych).

Należy wskazać, iż z dniem 6 września 2019 r. w wyniku wejścia w życie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1579), zmianie uległo brzmienie art. 6k ust. 3 u.c.p.g., który dotychczas określał, iż ustalone przez radę gminy wyższe stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w przypadku, gdy nie są w sposób selektywny zbierane i odbierane, nie mogą być wyższe niż maksymalne stawki opłat, które wynoszą odpowiednio dwukrotną wysokość maksymalnej stawki opłaty określonej w ust. 2a za odpady komunalne zbierane i odbierane w sposób selektywny.

W brzmieniu obowiązującym od dnia 6 września 2019 r. stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w przypadku, gdy odpady te nie są zbierane w sposób selektywny, wynosi nie mniej niż dwukrotność stawki opłaty za odpady komunalne zbierane w sposób selektywny i nie więcej niż czterokrotna wysokość stawki ustalonej przez radę gminy odpowiednio na podstawie ust. 1 albo w art. 6j ust. 3b u.c.p.g.

Na podstawie uśrednionych w skali województw stawek opłat nakładanych za odbiór odpadów można zauważyć znaczną różnicę pomiędzy opłatami za odbiór odpadów zmieszanych oraz selektywnie zebranych. Ustalanie znaczących różnic w stawkach za odbiór odpadów komunalnych może stanowić skuteczne narzędzie mobilizujące mieszkańców do poprawy ilościowej i jakościowej segregacji odpadów komunalnych u źródła, a także przyczynić się do

osiągania lepszych efektów w postaci osiągania coraz bardziej restrykcyjnych poziomów, w szczególności poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. Najmniej zróżnicowane stawki opłat stwierdzono w przypadku województwa dolnośląskiego (średnio ok. 24,23 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 15,53 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych) oraz lubuskiego (średnio ok. 19,69 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 12,21 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych), podczas gdy najbardziej zróżnicowane stawki odnotowano w województwie lubelskim (średnio ok. 25,19 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 10,89 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych) oraz podlaskim (średnio ok. 26,17 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 12,13 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych). Niemniej jednak w dalszym ciągu również na szczeblu samorządowym zdarzały się przypadki niewielkiego stopnia zróżnicowania stawek za odbieranie zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych odpadów komunalnych w poszczególnych gminach, co nie stanowi czynnika mobilizującego mieszkańców do segregacji odpadów wytwarzanych u źródła, np. 9,00 zł za odbieranie zmieszanych odpadów komunalnych od mieszkańca i 8,80 zł za odbieranie selektywnie zebranych odpadów komunalnych – Gmina Biała Piska (woj. warmińsko-mazurskie), analogicznie 15,50 zł i 15,00 zł - Gmina Świętajno oraz 14,00 zł i 13,50 zł - Gmina Kowale Oleckie (woj. warmińsko-mazurskie), 9,00 zł i 6,00 zł - Gmina Ruda Huta (woj. lubelskie). Analiza wyników kontroli wskazuje także, że wiele gmin decyduje się na znaczące zróżnicowanie stawek za gospodarowanie odpadami, przykładowo 100 zł (niezależnie od liczby osób zamieszkujących gospodarstwo domowe) za odbiór zmieszanych odpadów komunalnych oraz 14,00 zł za odbiór selektywnie zebranych odpadów komunalnych - Gmina Nałęczów (woj. lubelskie) oraz analogicznie 45,00 zł i 10,00 zł - Gmina Puszcza Mariańska (woj. mazowieckie).

Ryc. 4. Średnia stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w podziale na województwa

Wśród gmin objętych cyklem kontrolnym ok. **13%** gmin skorzystało z fakultatywnego zwolnienia w całości lub w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właściciele nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, w części dotyczącej gospodarstw domowych, w których dochód nie przekracza kwoty uprawniającej do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, o której mowa w art. 8 ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507, 1622, 1690 i 1818), lub rodziny wielodzietne, o których mowa w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. *o Karcie Dużej Rodziny* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1390 i 1907).

2.2.3. Uchwała określająca termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (art. 6l ust. 1 u.c.p.g.)

Wśród gmin objętych cyklem kontrolnym trzy nie uchwały uchwały określającej termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Z przedmiotowego obowiązku na dzień kontroli nie wywiązały się: Gmina Kodeń, Gmina Stanin (woj. lubelskie), Gmina Krzywca (woj. podkarpackie). W przypadku ww. gmin uchwały te, zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw*, utraciły moc z dniem 1 sierpnia 2016 r., natomiast gminy nie uchwały nowych przepisów prawa miejscowego wydanych na podstawie art. 6l u.c.p.g.

Dodatkowo ok. **26%** skontrolowanych gmin skorzystało z dyspozycji, o której mowa w art. 6l ust. 2 u.c.p.g., uchwalając pobór opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w drodze inkasa.

2.2.4. Uchwała określająca wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właściciele nieruchomości (art. 6n ust. 1 u.c.p.g.)

Uchwałę określającą wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, składanej przez właściciele nieruchomości, wraz z informacją o terminach i miejscu składania deklaracji oraz warunkami i trybem składania deklaracji za pomocą środków komunikacji elektronicznej uchwały wszystkie kontrolowane gminy, za wyjątkiem Gminy Krzywca (woj. podkarpackie), w przypadku której dotychczasowa uchwała utraciła moc z dniem 1 sierpnia 2016 r., tj. w terminie 18 miesięcy od dnia wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw*.

W trakcie kontroli stwierdzono, że część gmin miała problem z egzekwowaniem od wszystkich właścicieli nieruchomości złożenia wymaganych deklaracji. Zgodnie z art. 6o u.c.p.g. w przypadku niezłożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi lub uzasadnionych wątpliwości, co do przedstawionych danych wójt, burmistrz lub prezydent miasta określa w drodze decyzji wysokość tej opłaty z uwzględnieniem dostępnych danych lub uzasadnionych szacunków, w tym w przypadku nieruchomości niezamieszkałych – średnią ilość odpadów komunalnych powstających na nieruchomościach o podobnym charakterze. Powyższe działania, w latach 2013-2018, podejmowało ok. **69%** gmin objętych cyklem kontrolnym. W 2013 r. skontrolowane gminy wydały 996 decyzji określających

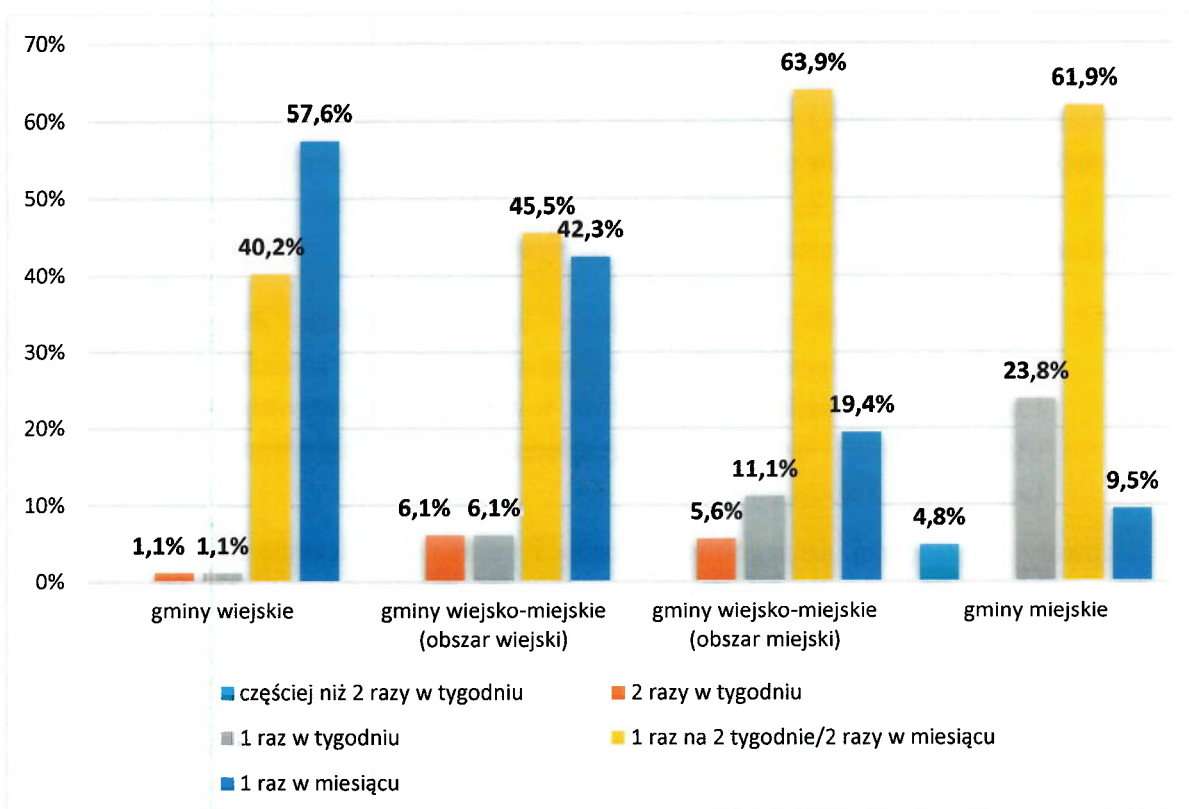
wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w 2014 r. – 1050 decyzji, w 2015 r. – 979 decyzji, w 2016 r. – 1287 decyzji, w 2017 r. - 1837 decyzji, natomiast w 2018 r. – 1261 takich decyzji. Niemniej jednak z uwagi na fakt, iż w trakcie kontroli prowadzonych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska część gmin informowała, że nie prowadzi ewidencji w tym zakresie, liczba decyzji wydanych na podstawie art. 6o u.c.p.g. może być w rzeczywistości wyższa niż wartości wskazane powyżej.

2.2.5. Uchwała określająca szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (art. 6r ust. 3 u.c.p.g.)

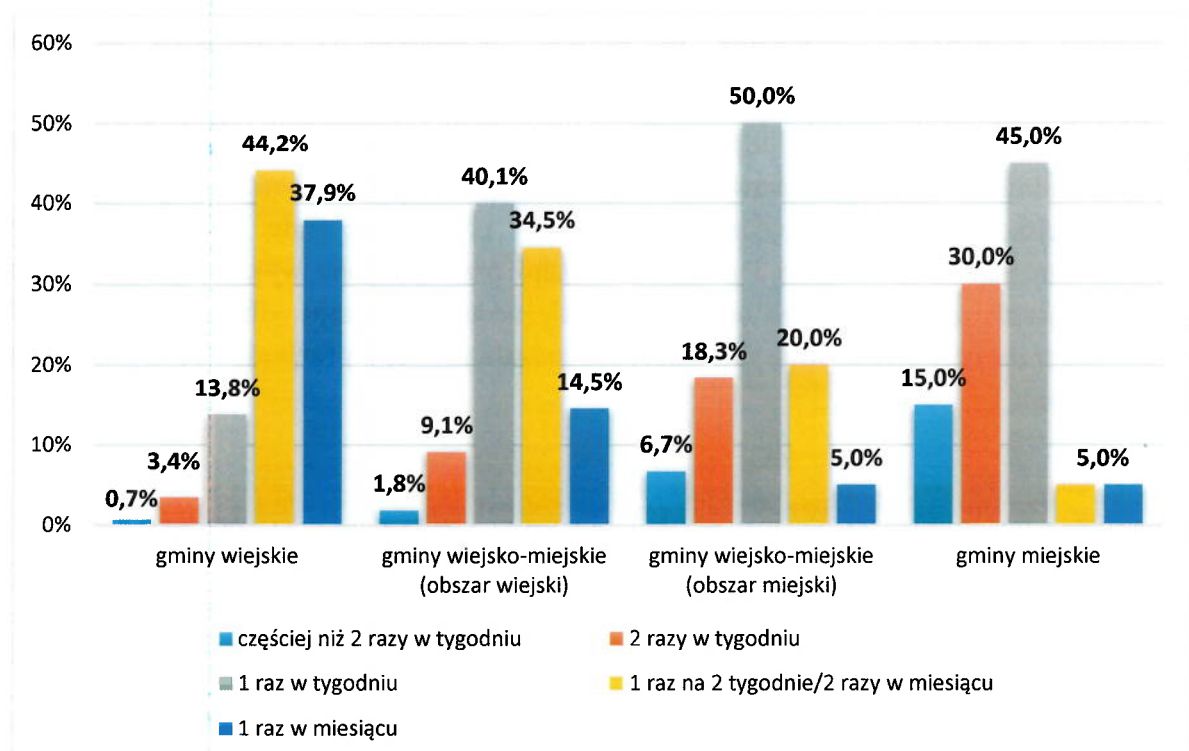
Uchwały określającej szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w szczególności ilość odpadów komunalnych odbieranych od właściciela nieruchomości i sposób świadczenia usług przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych nie uchwałyły dwie spośród skontrolowanych gmin - Gmina Krempna i Gmina Krzywca (woj. podkarpackie), co wynikało z tego, że ich dotychczasowe uchwały utraciły moc z dniem 1 sierpnia 2016 r., natomiast nowe do dnia kontroli nie zostały uchwalone.

Z ustaleń wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska wynika, że w przypadku ok. **88%** gmin, uchwała, o której mowa w art. 6r ust. 3 u.c.p.g. została zaopiniowana przez państwowego inspektora sanitarnego w zakresie częstotliwości odbierania odpadów komunalnych, zgodnie z art. 6r ust. 3c tej ustawy.

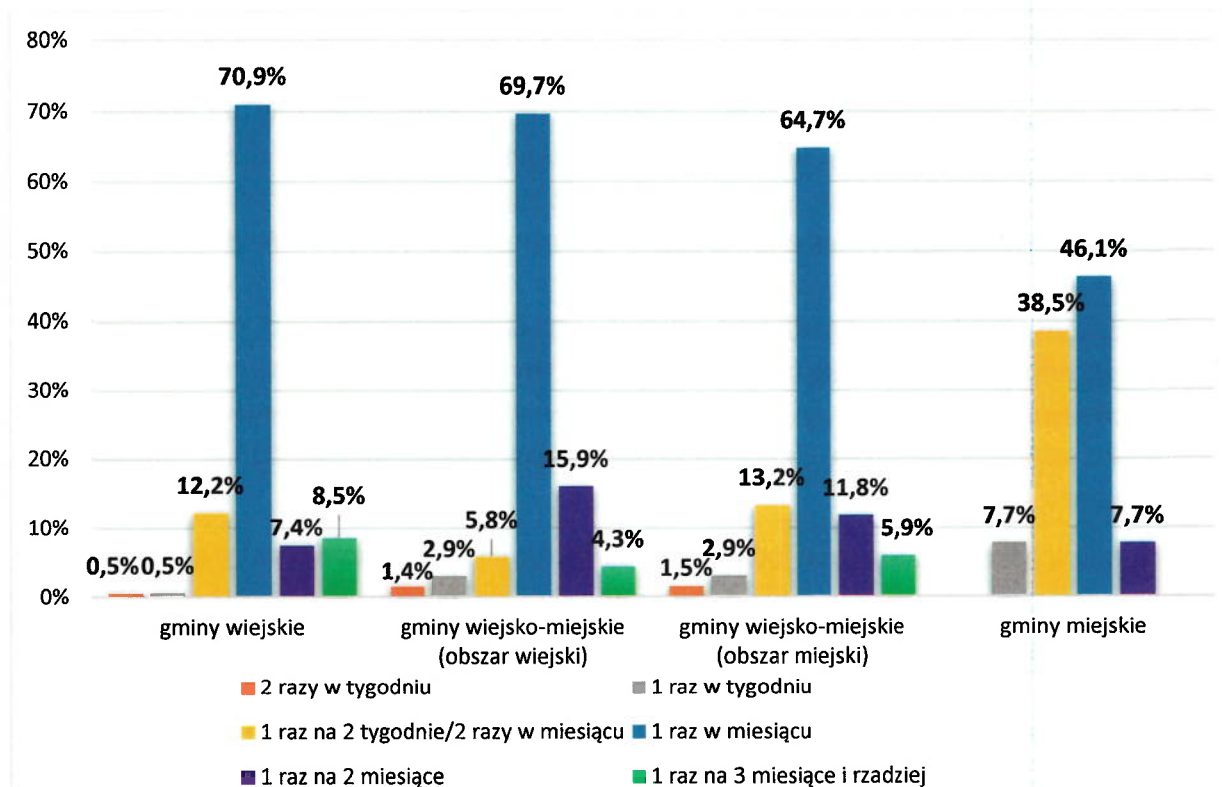
Częstotliwości odbierania odpadów komunalnych uchwalone w gminach objętych cyklem kontrolnym zostały przedstawione na ryc. 5-8, z uwzględnieniem charakteru gminy, tj. gmina wiejska i gmina miejska, natomiast w przypadku gmin wiejsko-miejskich z rozróżnieniem na obszar wiejski i miejski. Ponadto przedstawione wykresy przedstawiają różnice w częstotliwości odbierania odpadów w zależności od rodzaju odbieranych odpadów (odpady zmieszane oraz selektywnie zbierane) oraz rodzaju zabudowy (zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna).

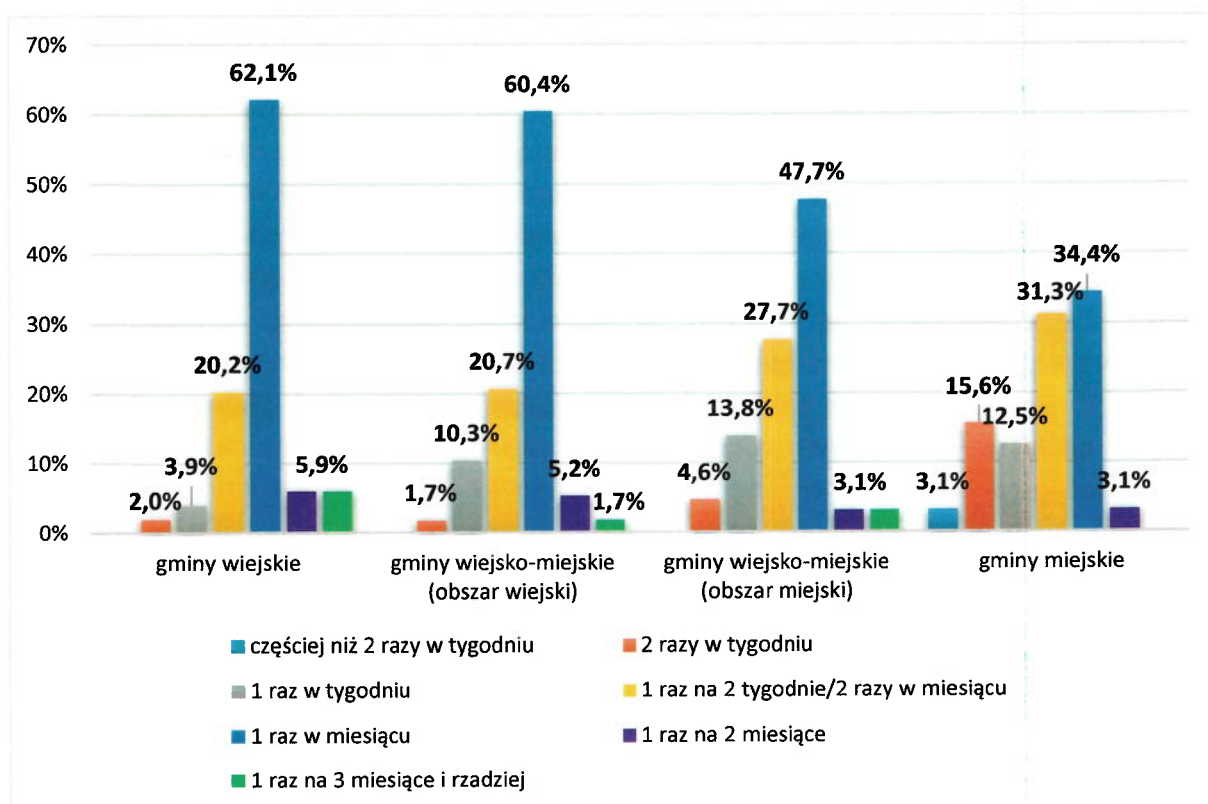
Ryc. 5. Częstotliwość odbierania zmieszanych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej

Ryc. 6. Częstotliwość odbierania zmieszanych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zabudowie wielorodzinnej

Ryc. 7. Częstotliwość odbierania selektywnie zebranych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zabudowie jednorodzinnej

Ryc. 8. Częstotliwość odbierania selektywnie zebranych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zabudowie wielorodzinnej

Analizując dane zebrane przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska zaobserwowano, że niezależnie od rodzaju zabudowy (jednorodzinna/wielorodzinna) oraz rodzaju odpadów (zmieszane/komunalne), częstotliwość odbioru odpadów na terenie gmin miejskich jest większa niż na terenie gmin wiejskich, co wynika z różnicy w liczbie obsługiwanych mieszkańców oraz gęstości ich zaludnienia, przekładającego się na konieczność częstszego odbioru odpadów. Podobna zależność występuje również na terenach gmin wiejsko-miejskich, porównując częstotliwość odbioru odpadów z obszarów miast i wsi. W przypadku rodzaju odpadów większa częstotliwość odbioru odpadów uchwalana jest przez gminy dla zmieszanych odpadów komunalnych niż odpadów zbieranych selektywnie, co jest związane z właściwościami poszczególnych rodzajów odpadów oraz podatności na reakcje rozkładu w przypadku odpadów zmieszanych (znaczna ilość frakcji biodegradowalnej) i towarzyszącym im uciążliwościom zapachowym.

W przypadku zmieszanych odpadów komunalnych nie stwierdzono przypadków ich odbioru z częstotliwością mniejszą niż 1 raz na miesiąc, co mogłoby świadczyć o anomaliach w funkcjonującym systemie. W przypadku zabudowy jednorodzinnej w gminach wiejskich odbiór odbywa się raz w miesiącu, podczas gdy na terenach miejskich częstotliwość ta wzrasta do odbioru średnio dwa razy w miesiącu. Odnotowano również niewielki odsetek gmin, które uchwałyły odbiór odpadów z częstotliwością wyższą niż 2 razy w tygodniu (Gmina Kostrzyn nad Odrą – woj. lubuskie). Z kolei odbiór odpadów zmieszanych z zabudowy wielorodzinnej odbywa się najczęściej 1 lub 2 razy w miesiącu na terenie gmin wiejskich oraz 1 raz w tygodniu na terenach miejskich. W przypadku zabudowy wielorodzinnej częściej niż w zabudowie jednorodzinnej odbywa się odbiór zmieszanych odpadów komunalnych nawet z częstotliwością wyższą niż 2 razy w tygodniu (Gmina Miasto Radomsko – woj. łódzkie, Gmina Tarnobrzeg – woj. podkarpackie).

Odbiór odpadów selektywnie zbieranych na terenie zabudowy jednorodzinnej odbywa się głównie 1 raz w miesiącu, natomiast w gminach miejskich również z częstotliwością 2 razy w miesiącu. W tym przypadku odpady nie są odbierane częściej niż 2 razy w tygodniu (Gmina Dębica Kaszubska – woj. pomorskie), ale zdarzały się także przypadki ich odbioru z częstotliwością raz na 3 miesiące i rzadziej (np. Gmina Nielisz – woj. lubelskie), co może być uciążliwe dla mieszkańców ze względu na konieczność długotrwałego przechowywania odpadów w nieruchomości, a w skrajnych przypadkach – również powodem pozbywania się ich w miejscach nieprzeznaczonych na ten cel (lasy, miejsca publiczne itp.). Odbiór selektywnie zebranych odpadów z zabudowy wielorodzinnej odbywa się, podobnie jak w przypadku zabudowy jednorodzinnej, z niewielkim wzrostem odbioru z częstotliwością 2 razy w miesiącu. Na terenach gmin miejskich odnotowano nieliczne przypadki odbioru tych frakcji odpadów częściej niż 2 razy w tygodniu (Gmina Tarnobrzeg – woj. podkarpackie).

Biorąc pod uwagę zależność częstotliwości odbierania odpadów od mieszkańców i wysokości stawki opłaty za gospodarowanie odpadami dostrzeżono, iż zarówno w skali województwa, jak i kraju stawki odbioru odpadów w ramach analizy jednej częstotliwości są dość rozbieżne, np. 16 zł i 4 zł za odbiór 1 raz w miesiącu odpadów selektywnie zebranych – odpowiednio Gmina Sulików (woj. dolnośląskie) i Gmina Stanin (woj. lubelskie), 22 zł i 11 zł za odbiór zmieszanych odpadów komunalnych 1 raz w miesiącu – odpowiednio Gmina Mokrsko i Gmina Regnów (woj. łódzkie). W celu dokładnej weryfikacji powyższych stawek w odniesieniu do częstotliwości odbioru odpadów od mieszkańców ww. gmin, należałoby

przeprowadzić pogłębioną analizę danych dotyczących zakresu świadczonych usług z podmiotami, z którymi zawarto umowy, jakości i efektywności sposobu zagospodarowania odpadów, a także zbilansowania ilości odbieranych odpadów z terenu gmin w stosunku do ilości frakcji uzyskanych w wyniku ich przetwarzania w instalacji, do której odpady te były przekazywane. Wpływ na stawki również mogły mieć odległości od instalacji czy stopień rozproszenia zabudowy, z której odpady były odbierane.

2.2.6. Uchwały fakultatywne

W trakcie kontroli ustalono, że część gmin podjęła następujące uchwały fakultatywne:

- 1) o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkuje mieszkańcy, a powstają odpady komunalne (art. 6c ust. 2 u.c.p.g.) uchwało ok. **39%** skontrolowanych gmin;
- 2) o podziale obszaru gminy na sektory, biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców, gęstość zaludnienia na danym terenie oraz obszar możliwy do obsługi przez jednego przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości (art. 6d ust. 2 u.c.p.g.) uchwało ok. **7%** skontrolowanych gmin;
- 3) dopuszczając ograniczenie ilości odpadów zielonych, zużytych opon, odpadów wielkogabarytowych oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne odbieranych lub przyjmowanych przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zamian za pobraną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi (art. 6r ust. 3a u.c.p.g.) uchwało ok. **46%** skontrolowanych gmin;
- 4) różnicując częstotliwość odbierania odpadów w szczególności w zależności od ilości wytwarzanych odpadów i ich rodzajów (art. 6r ust. 3b u.c.p.g.) uchwało ok. **39%** skontrolowanych gmin;
- 5) ustanawiając w okresie od kwietnia do października częstotliwość odbierania zmieszanych odpadów komunalnych oraz bioodpadów stanowiących odpady komunalne nie rzadziej niż raz na tydzień z budynków wielolokalowych i nie rzadziej niż raz na dwa tygodnie z zabudowy jednorodzinnej; rzadsza częstotliwość odbierania zmieszanych odpadów komunalnych oraz bioodpadów stanowiących odpady komunalne z gmin wiejskich oraz części wiejskiej gmin miejsko-wiejskich (art. 6r ust. 3b u.c.p.g.) uchwało ok. **43%** skontrolowanych gmin;
- 6) określając tryb i sposób zgłaszania przez właścicieli niewłaściwego świadczenia usług przez przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub przez prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych (art. 6r ust. 3d u.c.p.g.) uchwało w uchwale, o której mowa w art. 6r ust. 3d u.c.p.g. uchwało ok. **88%** skontrolowanych gmin;
- 7) określając rodzaje dodatkowych usług świadczonych przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów oraz wysokość cen za te usługi (art. 6r ust. 4 u.c.p.g.) uchwało ok. **14%** skontrolowanych gmin.

2.3. Zamówienia publiczne

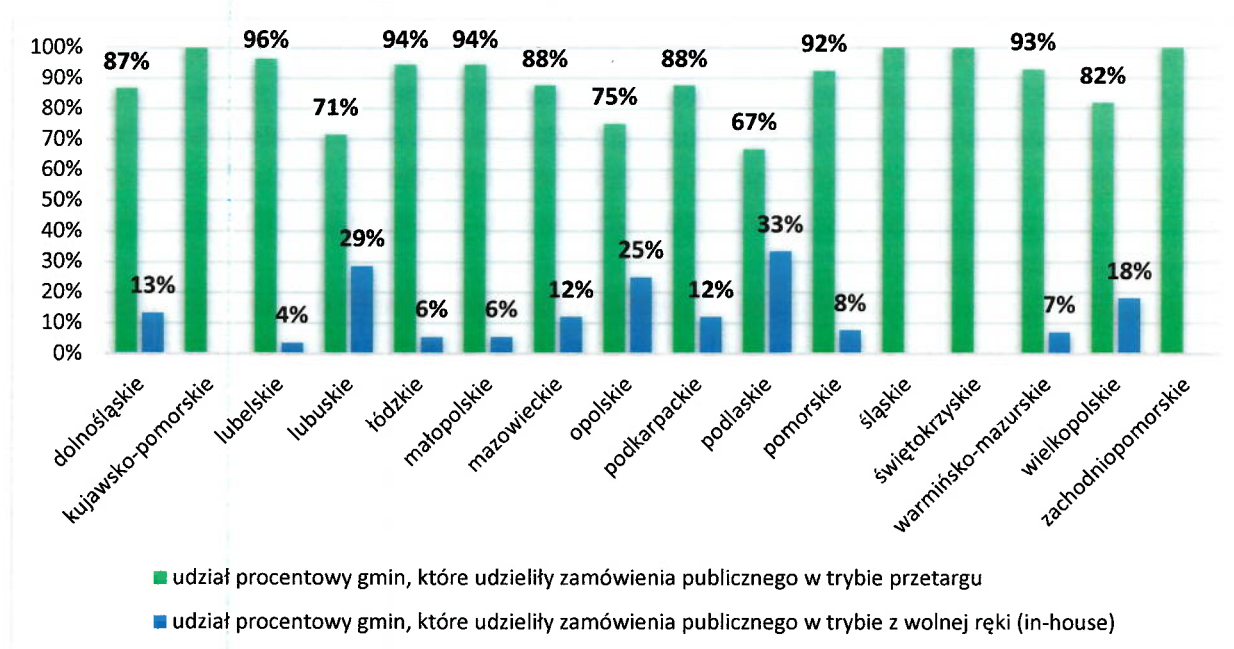
Z dniem 1 stycznia 2017 r. na podstawie art. 7 pkt 4 lit. a ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy - *Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw*, zmianie uległo

brzmienie art. 6d u.c.p.g., zgodnie z którym dotychczasowy obowiązek zorganizowania przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta przetargu na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości został zastąpiony obowiązkiem udzielenia zamówienia publicznego w tym zakresie.

Z ustaleń wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska wynika, iż wszystkie skontrolowane gminy udzieliły zamówienia publicznego na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości lub na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów (art. 6d u.c.p.g.) oraz zawarły **umowę/umowy** na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości (art. 6f u.c.p.g.).

Większość skontrolowanych gmin (ok. **79%**), udzieliła zamówienia publicznego na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, natomiast pozostała część gmin, tj. ok. **21%** z nich udzieliła zamówienia publicznego wyłącznie na obiór odpadów.

Ok. **90%** zamówień publicznych udzielonych przez skontrolowane gminy stanowiły przetargi, natomiast pozostałe ok. **10%** odbyło się w trybie z wolnej ręki (tzw. in-house). Procentowy udział poszczególnych rodzajów zamówień publicznych udzielonych przez gminy w podziale na województwa przedstawia ryc. 9.

Ryc. 9. Zestawienie rodzajów udzielonych zamówień publicznych przeprowadzonych w skontrolowanych gminach w podziale na województwa

2.4. Selektynne zbieranie odpadów komunalnych w gminie

2.4.1. Selektynne zbieranie odpadów komunalnych

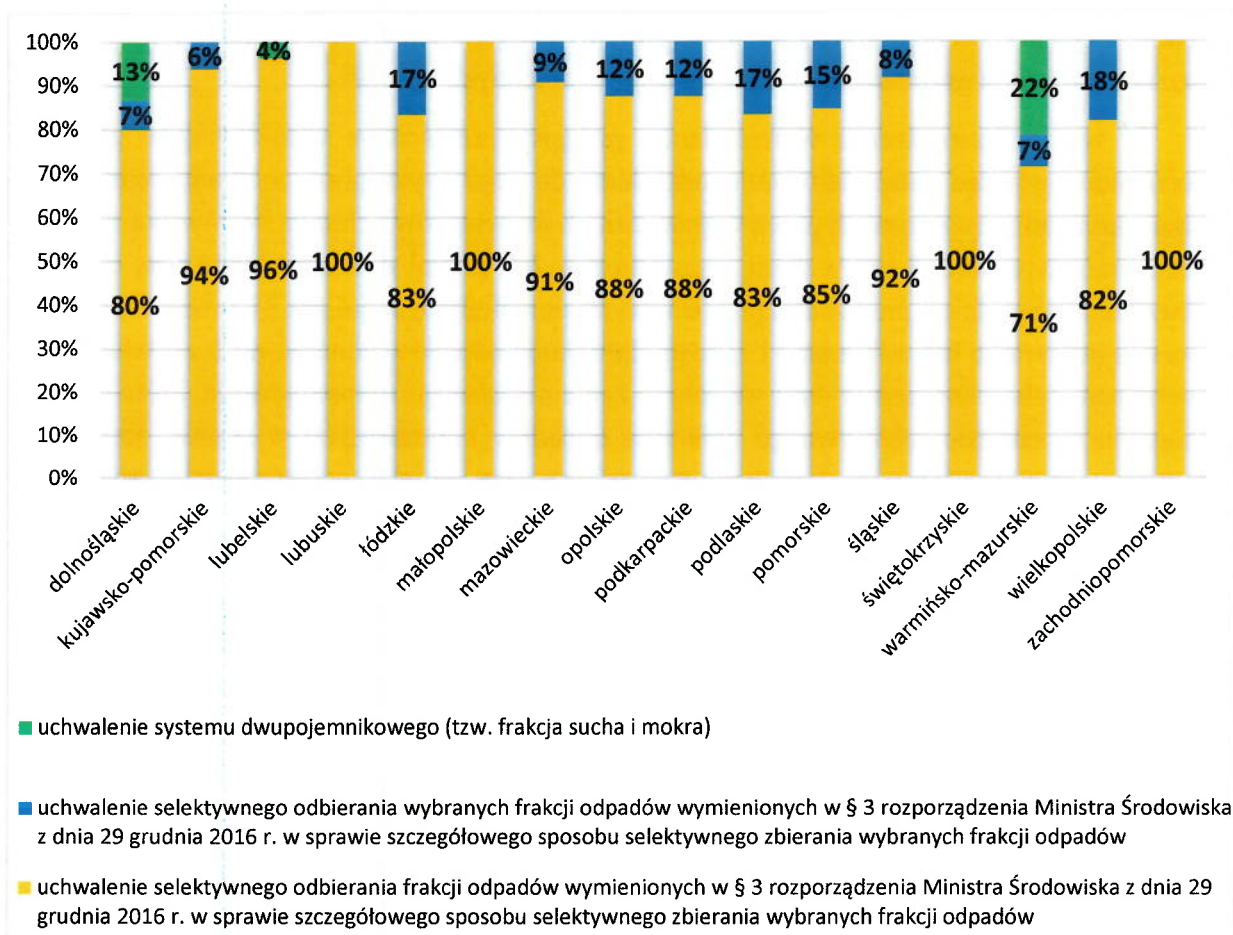
W dniu 1 lipca 2017 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz. U. z 2019 r., poz. 2028), określające m.in. rodzaje odpadów podlegające obowiązkowi selektywnego zbierania. Zgodnie z § 3 przedmiotowego rozporządzenia selektywnie zbiera się następujące frakcje odpadów: papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne

i odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów, przy czym dopuszcza się łączne gromadzenie frakcji tworzyw sztucznych i metali.

W ww. rozporządzeniu wprowadzono przepisy przejściowe umożliwiające gminom dostosowanie systemu gospodarowania odpadami do jego wymogów, niemniej jednak jak wynika z kontroli prowadzonych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska znaczny odsetek gmin wprowadził już w życie jego przepisy lub podjął działania mające na celu ich wprowadzenie. Zgodnie z przepisami przejściowymi określonymi w § 6 pkt 3 i 4 rozporządzenia, umowa na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości obowiązująca w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, która określa wymagania w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób niezgodny z niniejszym rozporządzeniem, zachowuje ważność na czas, na jaki została zawarta, jednak nie dłuższy niż do dnia 30 czerwca 2021 r. Niemniej jednak w przypadku gdy umowa, o której mowa powyżej, zostanie rozwiązana albo wygaśnie przed dniem 30 czerwca 2019 r., dopuszcza się zawarcie kolejnej umowy na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości określającej wymagania w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób niezgodny z niniejszym rozporządzeniem, na czas nie dłuższy niż do dnia 1 stycznia 2020 r.

W wyniku analizy danych z kontroli przeprowadzonych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska stwierdzono, że ok. **89%** skontrolowanych gmin wywiązało się z obowiązku ustanowienia w regulaminach utrzymania czystości i porządku w gminie selektywnego zbierania odpadów, obejmującego co najmniej frakcje: papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła i odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów (uwzględniając wyłącznie pełny strumień odpadów ulegających biodegradacji, tak aby umożliwić wysegregowanie ze strumienia odpadów komunalnych zarówno odpadów z ogrodów, jak i odpadów spożywczych i kuchennych). Ok. **9%** gmin uchwaliło selektywną zbiórkę wybranych frakcji odpadów, o których mowa powyżej, natomiast ok. **2%** gmin w dalszym ciągu prowadziło system dwupojemnikowy (tzw. frakcja sucha i mokra). Tego typu system w dalszym ciągu funkcjonuje w Gminie Stronie Śląskie, Gminie Mściwojów (woj. dolnośląskie), Gminie Miasto Włodawa (woj. lubelskie), Gminie Biała Piska, Gminie Stare Juchy i Gminie Kowale Oleckie (woj. warmińsko-mazurskie).

Sposób ustanowienia sposobu selektywnego zbierania odpadów w gminach w przepisach prawa miejscowego, w podziale na województwa, przedstawia ryc. 10.

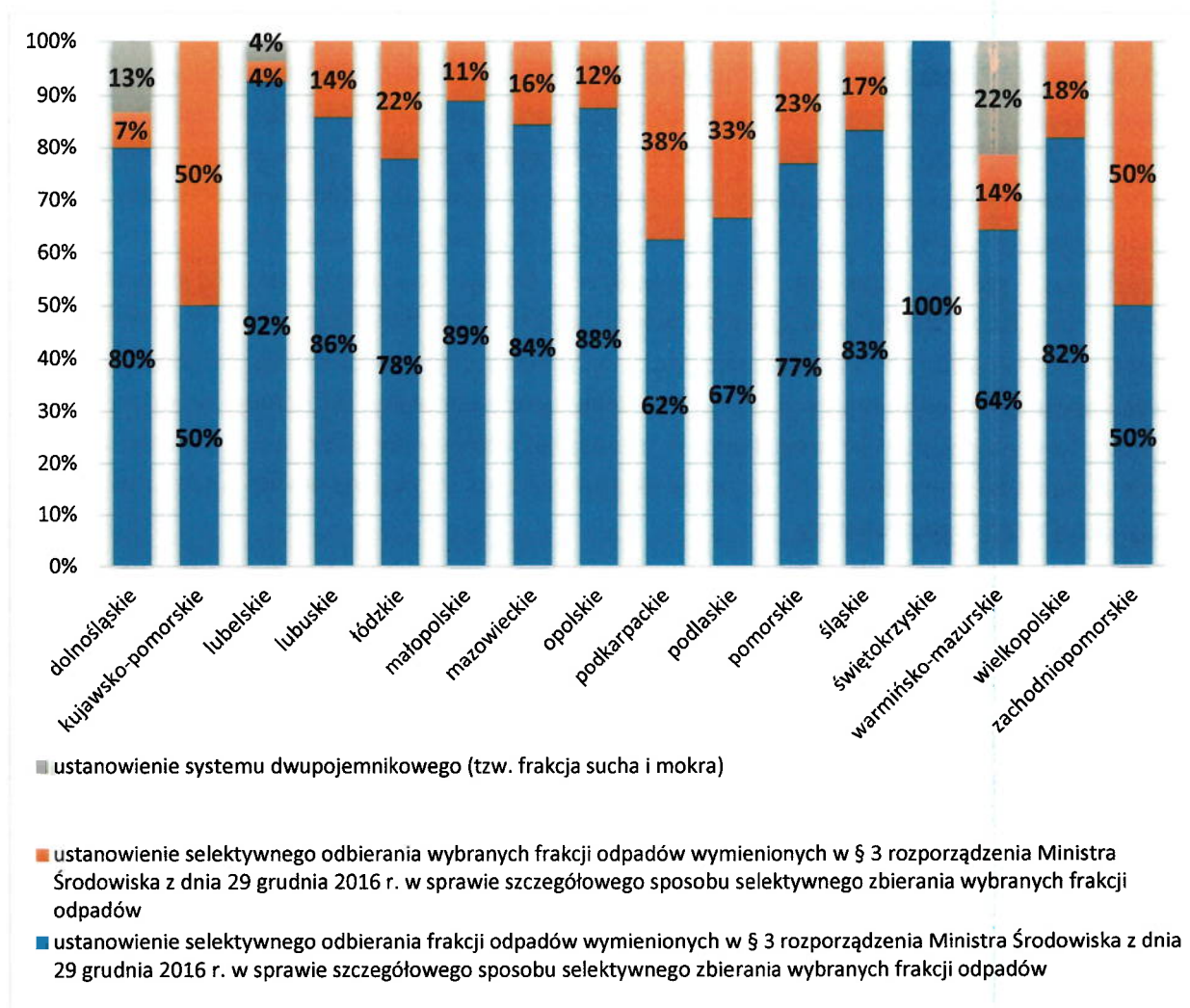

Ryc. 10. Zestawienie procentowe sposobów zbierania odpadów komunalnych w gminach, ustanowionych w przepisach prawa miejscowego w podziale na województwa

W wyniku weryfikacji faktycznego sposobu odbierania odpadów komunalnych w gminach, stwierdzono, że w niektórych gminach różni się on od tego uchwalonego w regulaminie utrzymania czystości i porządku. Ok. 78% gmin zorganizowało system selektywnego zbierania wszystkich frakcji odpadów, wymienionych w § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów, ok. 19% gmin odbiera wybrane frakcje odpadów o których mowa powyżej zbieranych selektywnie. Z kolei ok. 2% gmin odbiera odpady w systemie dwupojemnikowym.

Wśród prowadzonych kontroli odnotowano przypadki gmin, które nie zapewniły mieszkańcom odbioru z terenu nieruchomości odpadów ulegających biodegradacji, wskazując na możliwość ich oddania do punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych lub zagospodarowania ich przez mieszkańców we własnym zakresie, tj. w przydomowych kompostownikach.

Sposób organizacji selektywnego zbierania odpadów w gminach w praktyce, w podziale na województwa, przedstawia ryc. 11.

Ryc. 11. Zestawienie procentowe sposobów zbierania odpadów komunalnych w gminach, realizowanych w praktyce, w podziale na województwa

Ponadto w trakcie prowadzonych kontroli wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska poddali weryfikacji szczegółowy sposób ustanowienia w gminach selektywnego zbierania odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów. Z analizy zebranych danych wynika, że ok. **80%** skontrolowanych gmin zbiera selektywnie strumień wytwarzanych przez mieszkańców odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów (tj. zarówno odpady z ogrodów, jak i odpady kuchenne). Z tym że wśród z ok. **85%** skontrolowanych gmin odbierane są łącznie odpady z ogrodów oraz odpady kuchenne jako jedną frakcję, natomiast ok. **15%** gmin postanowiła o osobnym, selektywnym odbieraniu osobno frakcji odpadów zielonych oraz frakcji odpadów kuchennych.

W przypadku ok. **12%** gmin selektywnej zbiórce podlegają wyłącznie odpady zielone, natomiast odpady kuchenne kierowane są do strumienia odpadów zmieszanych. Natomiast ok. **8%** gmin przyjęło inną metodę. Wśród tych gmin są również te, które nie odbierają odpadów ulegających biodegradacji z terenu nieruchomości. Mieszkańcy mogą je zagospodarować we własnym zakresie w przydomowych kompostownikach lub oddać bezpłatnie do punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Istotnym problemem, jaki zgłaszały podmioty odbierające odpady komunalne z terenu kontrolowanych gmin, było niewywiązywanie się właścicieli nieruchomości z obowiązku

selektywnego zbierania odpadów komunalnych, którzy mimo deklaracji o selektywnej zbiórce przekazywali zmieszane odpady komunalne. Takich przypadków w kontrolowanych gminach w latach 2013-2018 odnotowano łącznie 13 087, z czego w 2013 r. – 440, w 2014 r. – 1359, w 2015 r. – 1147, w 2016 r. – 3322, w 2017 r. – 3981 oraz w 2018 r. - 2838. Najwięcej zgłoszeń od podmiotów odbierających odpady komunalne o powyższych praktykach odebrały gminy w województwie śląskim (ok. 44% zgłoszonych przypadków), mazowieckim (ok. 14% przypadków) i małopolskim (ok. 9% przypadków). Biorąc pod uwagę fakt, iż w niektórych województwach nie odnotowano zgłoszeń w tym zakresie (woj. podlaskie) lub były to wyłącznie pojedyncze przypadki (np. woj. dolnośląskie, woj. lubuskie, woj. pomorskie), można szacować, iż część podmiotów odbierających odpady komunalne nie sprawdza odbieranych odpadów pod względem wywiązywania się mieszkańców z zadeklarowanego obowiązku selektywnej zbiórki lub nie zgłasza nieprawidłowości, co może skutkować tym, że podane wyżej liczby nie oddają rzeczywistej skali tego problemu.

2.4.2. Etap wdrożenia przez gminy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz. U. z 2019 r., poz. 2028), określa poza rodzajami odpadów podlegającymi obowiązkowi selektywnego zbierania, również szczegółowy sposób zbierania tych frakcji oraz przesłanki umożliwiające uznanie wymogu selektywnego zbierania za spełniony.

W myśl § 3 ww. rozporządzenia selektywnie zbiera się następujące frakcje odpadów: papier, szkło, metale, tworzywa sztuczne oraz odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów. Odpady te należy zbierać w pojemnikach, ale dopuszcza się również zbieranie wybranych frakcji odpadów w workach, w sposób określony w § 4 tego rozporządzenia:

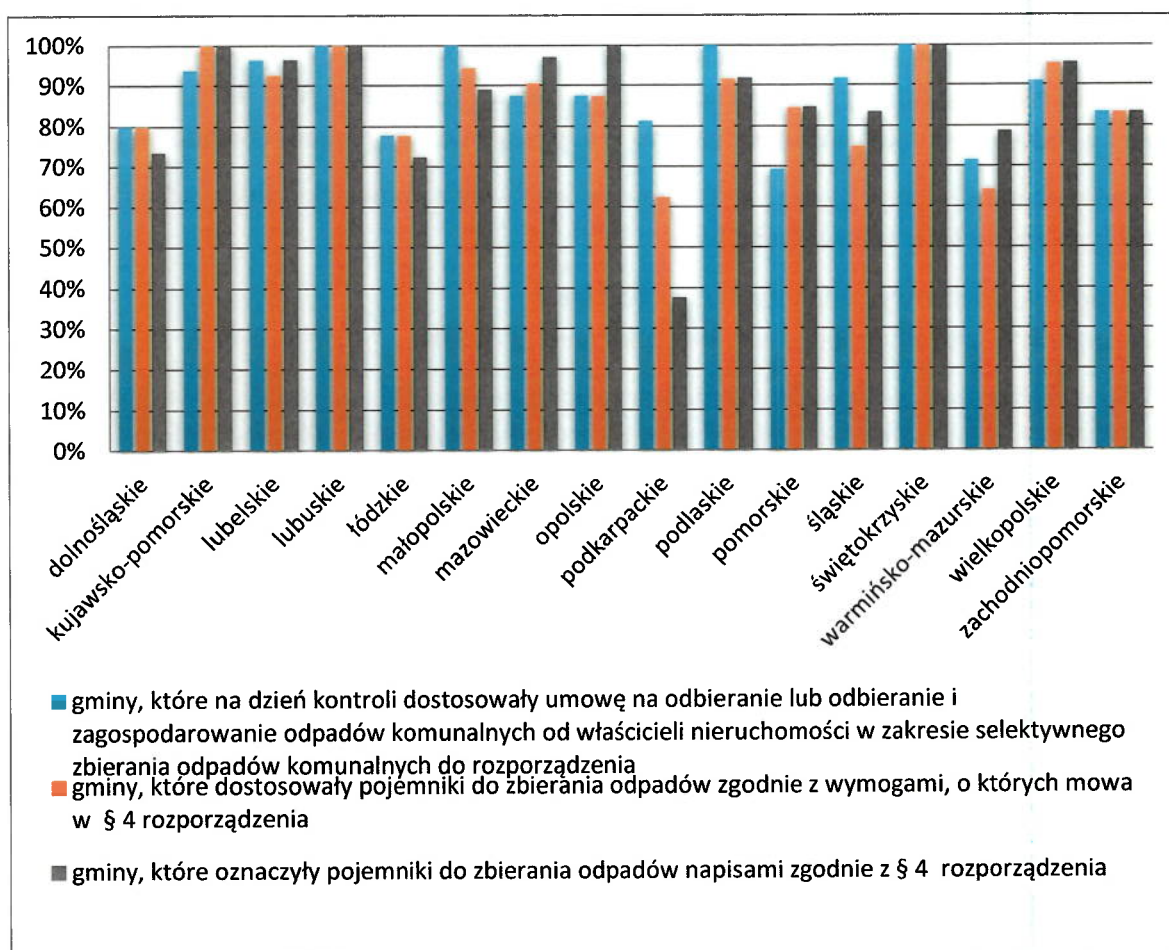
- 1) Frakcje odpadów papieru, tektury, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury – **pojemnik w kolorze niebieskim z napisem „Papier”**;
- 2) Frakcje odpadów szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła – **pojemnik w kolorze zielonym, z napisem „Szkło”**. W przypadku natomiast zbierania odpadów w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe, szkło bezbarwne – **pojemnik w kolorze białym z napisem „Szkło bezbarwne”**, natomiast szkło kolorowe – **pojemnik w kolorze zielonym z napisem „Szkło kolorowe”**;
- 3) Frakcje odpadów metali, w tym odpadów opakowaniowych z metali, odpady tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe tworzyw sztucznych oraz opakowania wielomateriałowe – **pojemnik w kolorze żółtym z napisem „Metale i tworzywa sztuczne”**;
- 4) Frakcje odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów – **pojemnik w kolorze brązowym z napisem „Bio”**.

Ok. **88%** gmin objętych cyklem kontrolnym, mimo obowiązujących przepisów przejściowych, na dzień kontroli dostosowało umowę na odbieranie lub odbieranie

i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych do przepisów rozporządzenia.

Zgodnie z § 6 pkt 1 ww. rozporządzenia pojemniki niespełniające wymogów należy dostosować do wymogów lub zastąpić pojemnikami spełniającymi wymagania, o których mowa powyżej w terminie nie dłuższym niż 5 lat od dnia wejścia w życie tego rozporządzenia, tj. nie dłużej niż do dnia 1 lipca 2022 r. Z informacji uzyskanych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska wynika, iż ok. **87%** skontrolowanych gmin na dzień kontroli dostosowało pojemniki do warunków rozporządzenia. Z kolei w myśl § 6 pkt 2 pojemniki stosowane przed dniem wejścia w życie przedmiotowego rozporządzenia należy oznaczyć napisami, o których mowa powyżej, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia, co oznacza, że termin dostosowania tego obowiązku upłynął w dniu 1 stycznia 2018 r. W wyniku analizy wyników kontroli stwierdzono, że tylko ok. **87%** gmin wywiązało się z tego obowiązku.

Szczegółowy sposób wywiązania się z powyższych obowiązków w podziale na województwa przedstawia ryc. 12.

Ryc. 12. Sposób wdrożenia przez gminy przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów

2.4.3. Punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK)

Z obowiązku utworzenia PSZOK (art. 3 ust. 2 pkt 6 u.c.p.g.) wywiązało się ok. **87%** skontrolowanych gmin, natomiast ok. **13%** gmin nie utworzyło na swoim terenie PSZOK. Ponadto ok. **29%** gmin zorganizowało tzw. „mobilne punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych”, często jako dodatkową możliwość przekazywania odpadów przez mieszkańców. Również większość gmin, które nie utworzyły stacjonarnych PSZOK (ok. **72%**), zapewniały mieszkańcom dostęp do mobilnych punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Część gmin mobilnymi PSZOK nazwała okresowe zbiórki odpadów wielogabarytowych czy zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (np. kilka razy w ciągu roku). Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku utworzenia PSZOK oraz gmin, które zorganizowały „mobilne PSZOK” w podziale na województwa przedstawia ryc. 13.

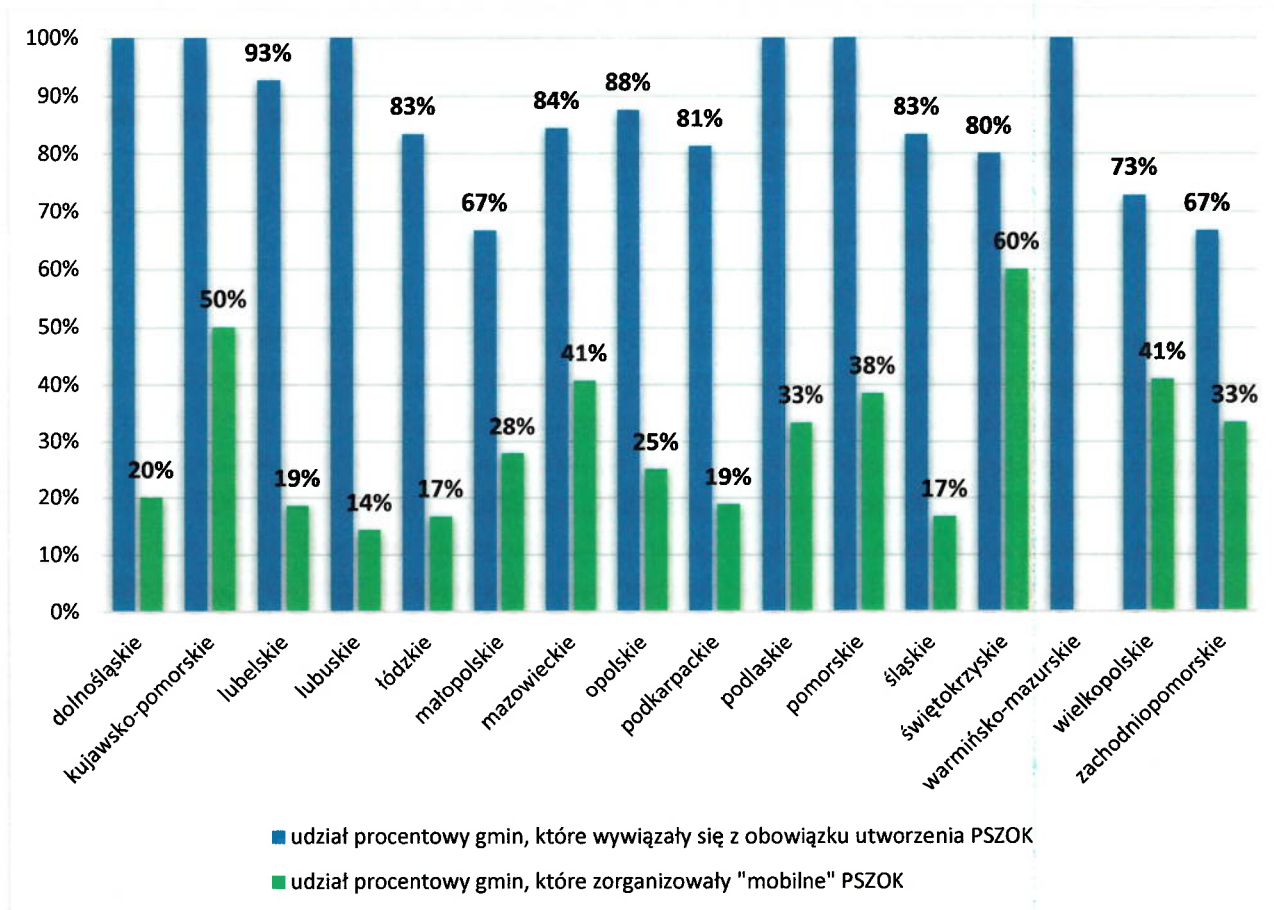
PSZOK utworzono w 214 gminach i związkach międzygminnych objętych cyklem kontrolnym. W 11 skontrolowanych gminach funkcjonuje więcej niż 1 PSZOK. Natomiast w ok. **98%** skontrolowanych gmin i związków międzygminnych PSZOK zostały utworzone w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy. Ponadto w trakcie kontroli zweryfikowano sposób realizacji obowiązku utworzenia PSZOK, w wyniku czego ustalono, że ponad połowa gmin (ok. **52%**) prowadzi PSZOK samodzielnie lub przy pomocy własnych jednostek organizacyjnych, natomiast pozostała część gmin (ok. **48%**) powierzyła prowadzenie PSZOK podmiotom zewnętrznym. Powyższą zależność przedstawiono na ryc. 14.

Wśród skontrolowanych gmin, które nie wywiązały się z obowiązku utworzenia PSZOK, jako przyczyny najczęściej wskazywane były:

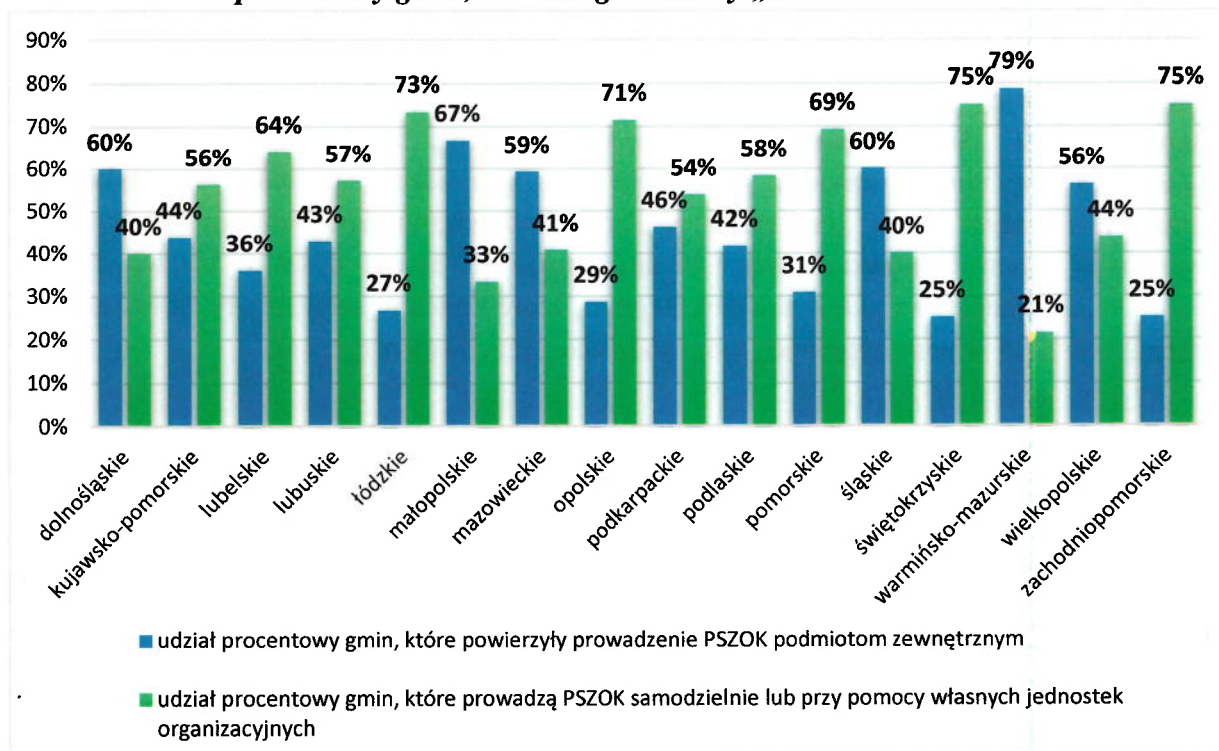
- 1) brak środków finansowych na utworzenie PSZOK;
- 2) problemy z wyznaczeniem odpowiedniej lokalizacji PSZOK.

W trakcie kontroli wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska ustalili, że w przypadku 6 gmin, PSZOK są aktualnie w trakcie budowy (Gmina Szerzyny, Gmina Dębno, Gmina Żegocina, Gmina Nowe Brzesko (woj. małopolskie), Gmina Sośnie (woj. wielkopolskie) oraz Gmina Karnice (woj. zachodniopomorskie)).

W sumie w 214 skontrolowanych gminach i związkach międzygminnych utworzono łącznie 244 PSZOK.

Ryc. 13. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku utworzenia oraz udział procentowy gmin, które zorganizowały „mobilne PSZOK”

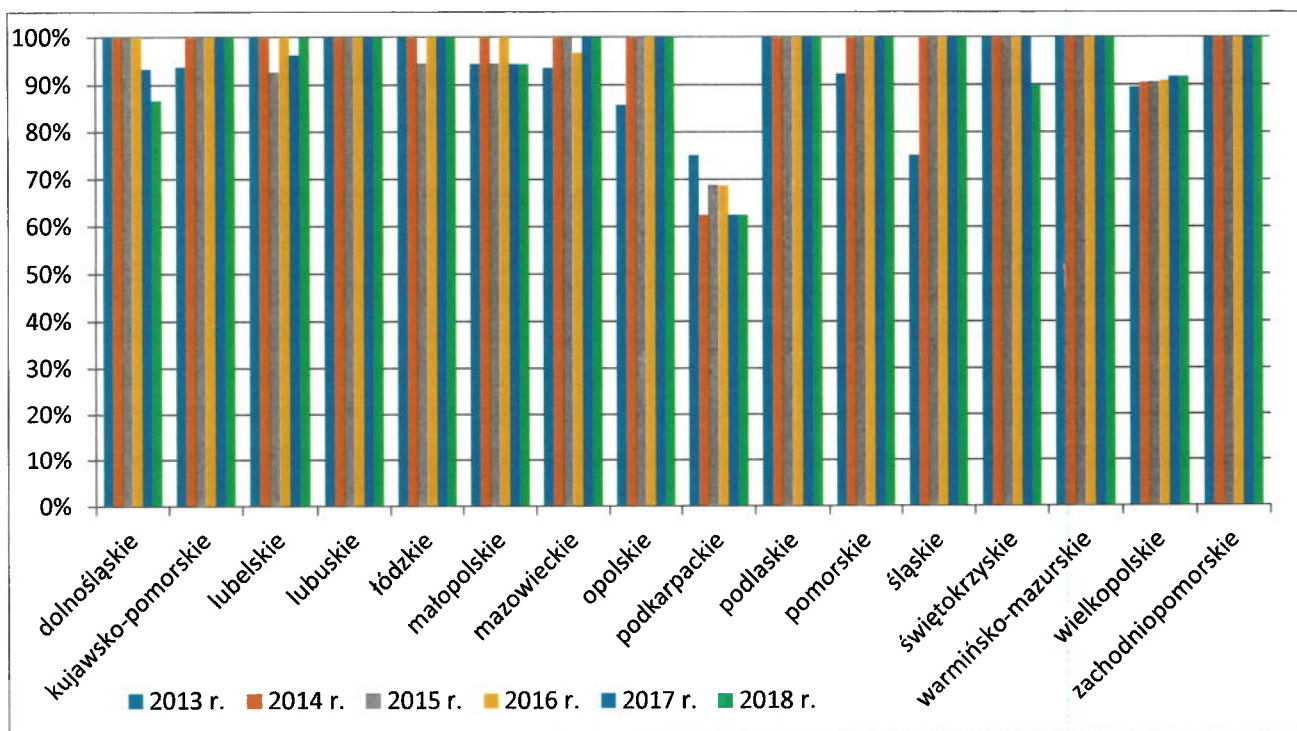
Ryc. 14. Zestawienie sposobu realizacji obowiązku utworzenia PSZOK w skontrolowanych gminach

2.5. Sprawozdawczość i zapewnienie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji

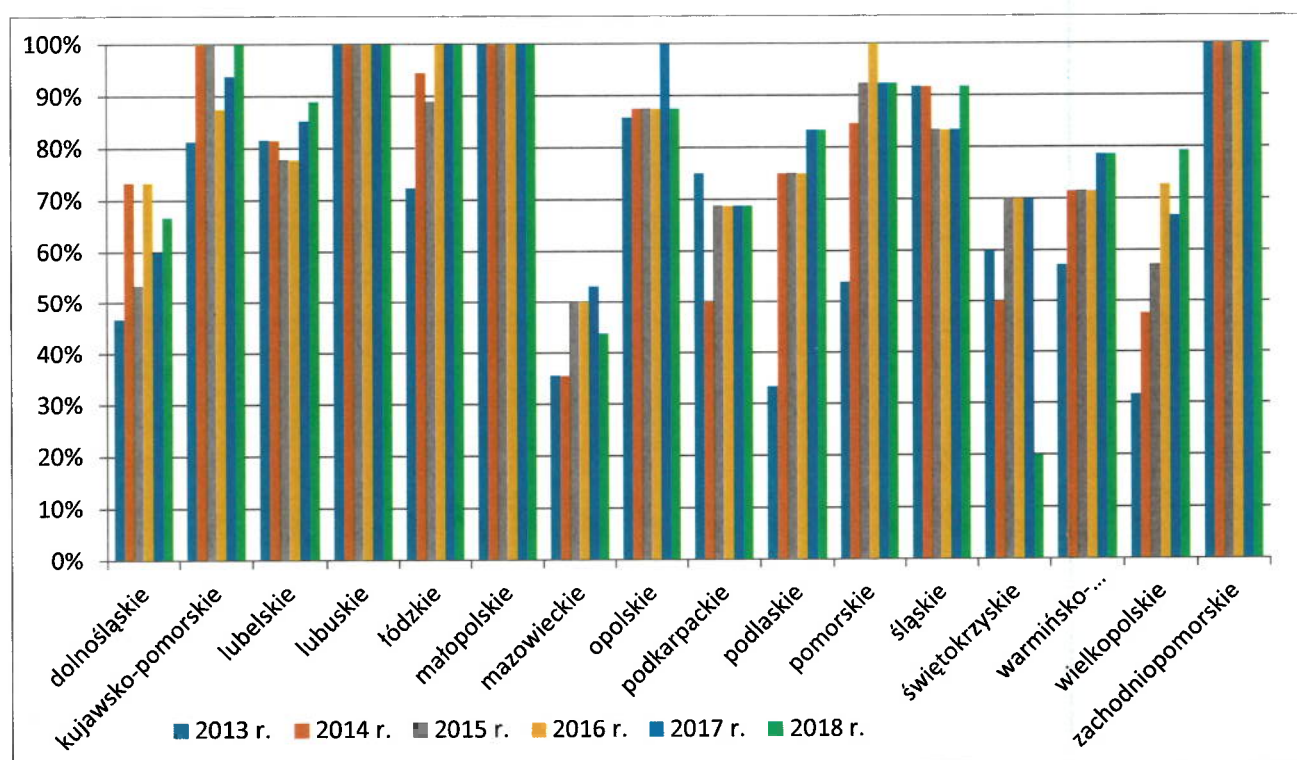
2.5.1. Sprawozdawczość

Z obowiązku sporządzania rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi przekazywanych do marszałka województwa i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska wywiązały się wszystkie gminy objęte cyklem kontrolnym, z tym że z obowiązku terminowego przekazania sprawozdań (do **31 marca** roku następującego po roku, którego dotyczy – art. 9q ust. 2 u.c.p.g.) wywiązało się: za 2013 r. ok. **94%**, za 2014 r. ok. **97%**, za 2015 r. ok. **96%**, za 2016 r. ok. **97%**, za 2017 r. ok. **96%**, natomiast za 2018 r. ok. **95%** skontrolowanych gmin. Powyższe dane wskazują, że począwszy od 2013 r. odsetek gmin, które nie wywiązały się z obowiązku terminowego przekazania rocznego sprawozdania jest stosunkowo niski i wynosi średnio od 3% do 6%. Czynnikiem mającym wpływ na taki sposób realizacji obowiązku niewątpliwie są sankcje w wysokości 100 zł za każdy dzień opóźnienia. Wobec gmin, które przekazały sprawozdanie po ustawowym terminie nałożono administracyjne kary pieniężne w trybie art. 9z ust. 1 u.c.p.g. Udział procentowy gmin, które terminowo przekazały sprawozdania do obydwu organów w poszczególnych województwach w latach 2013-2018 przedstawia ryc. 15.

Sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi były sporządzone rzetelnie przez ok. **65%** skontrolowanych gmin za 2013 r., ok. **73%** skontrolowanych gmin za 2014 r., ok. **76%** gmin za 2015 r., ok. **79%** gmin za 2016 r., ok. **80%** gmin za 2017 r. oraz ok. **79%** skontrolowanych gmin za 2018 r. Pozostała część skontrolowanych gmin była wzywana przez marszałków województw bądź wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska, od jednego do kilku razy, do usunięcia nieprawidłowości w sprawozdaniach. Analiza powyższych danych wskazuje, że terminowe przedłożenie sprawozdania nie zawsze oznacza, iż zostało ono sporządzone rzetelnie, co wskazuje, że priorytetem części gmin jest sama realizacja obowiązku terminowego przekazania sprawozdania celem uniknięcia sankcji administracyjnych, nawet kosztem niskiej jakości danych. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które rzetelnie sporządzały sprawozdania w latach 2013-2018 w poszczególnych województwach przedstawia ryc. 16.

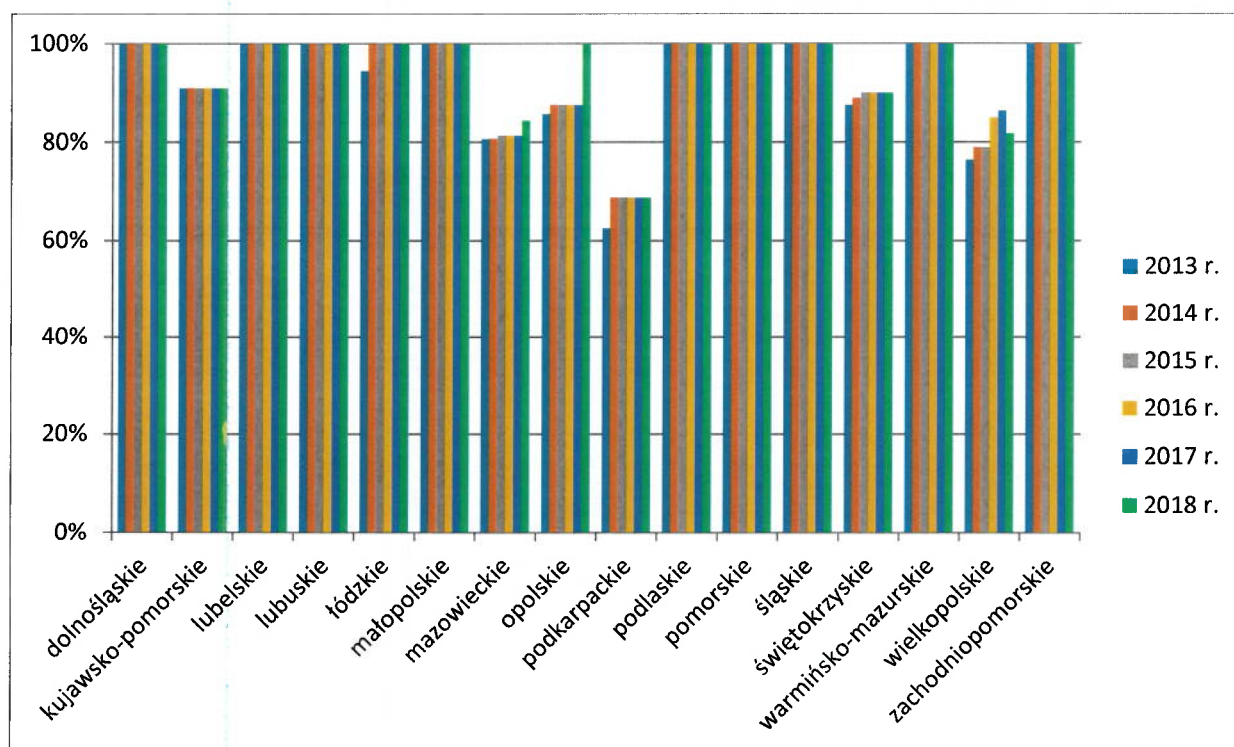
Ryc. 15. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które terminowo przekazały sprawozdanie, o którym mowa w art. 9q u.c.p.g. w poszczególnych województwach w latach 2013-2018

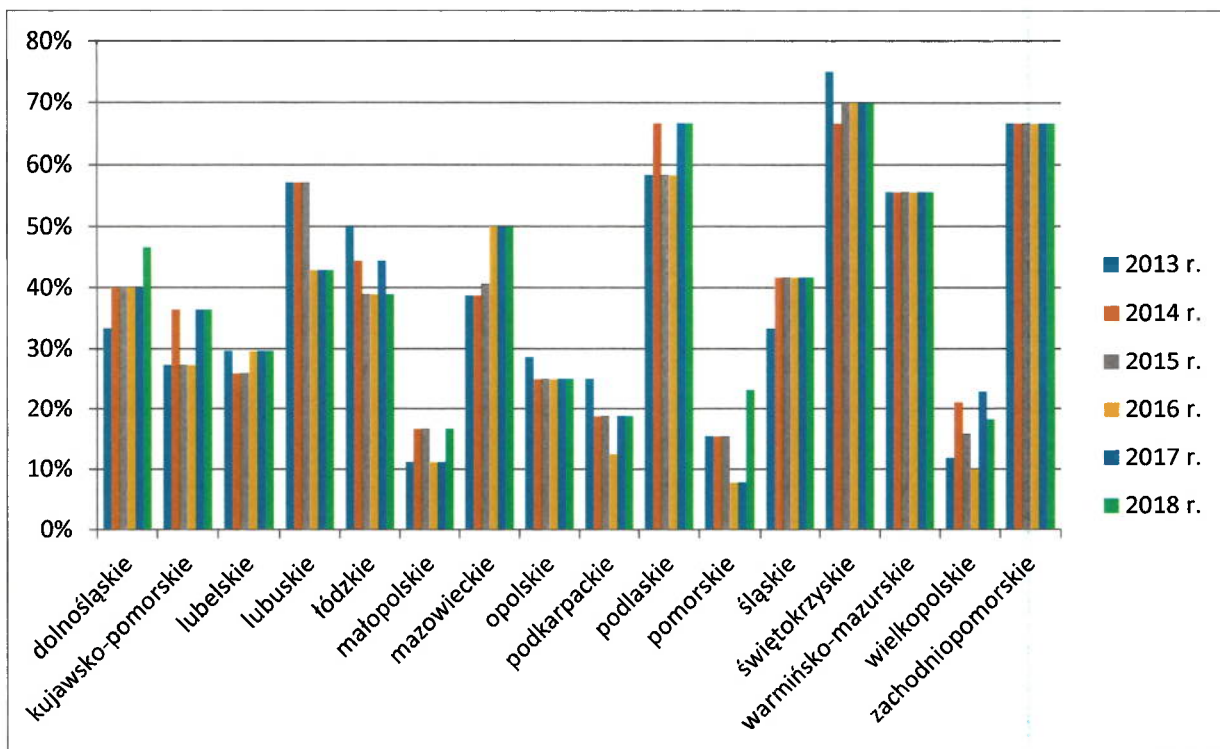
Ryc. 16. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które rzetelnie sporządziły sprawozdania w podziałem na poszczególne województwa w latach 2013-2018

W wyniku kontroli stwierdzono także, że sprawozdania półroczne (kwartalne do końca 2014 r.) sporządzane i przekazywane przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości były weryfikowane w 2013 r. przez ok. 91% gmin, w 2014 r. ok. 92% gmin, w 2015 r. – ok. 92% gmin, w 2016 r. – ok. 97% gmin, w 2017 r. - ok. 93%

natomiast w 2018 r. – ok. **93%** gmin objętych cyklem kontrolnym (art. 9n u.c.p.g.). Udział procentowy gmin, które weryfikowały sprawozdania półroczne w podziale na województwa został przedstawiony na ryc. 17. Natomiast zdecydowanie mniejszy odsetek skontrolowanych gmin w celu weryfikacji sprawozdań, wzywał podmioty do przedłożenia dokumentów sporządzanych na potrzeby ewidencji odpadów oraz dokumentów potwierdzających osiągnięcie określonych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (część z gmin również otrzymywała przedmiotową dokumentację na bieżąco). W latach 2013-2018 było to średnio ok. **35%-38%** skontrolowanych gmin. Biorąc powyższe pod uwagę można stwierdzić, że niska jakość weryfikacji przez gminy sprawozdań podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości skutkuje tym, że roczna sprawozdawczość sporządzana jest nierzetelnie. Ponadto niski odsetek gmin weryfikujących dokumenty źródłowe, na podstawie których sporządzone zostały sprawozdania podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, świadczy o niedostatecznym nadzorze nad tymi podmiotami, a przede wszystkim nad strumieniem odpadów komunalnych. Udział procentowy gmin, które celem weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach półrocznych wzywały podmioty do okazania odpowiednich dokumentów przedstawia ryc. 18.

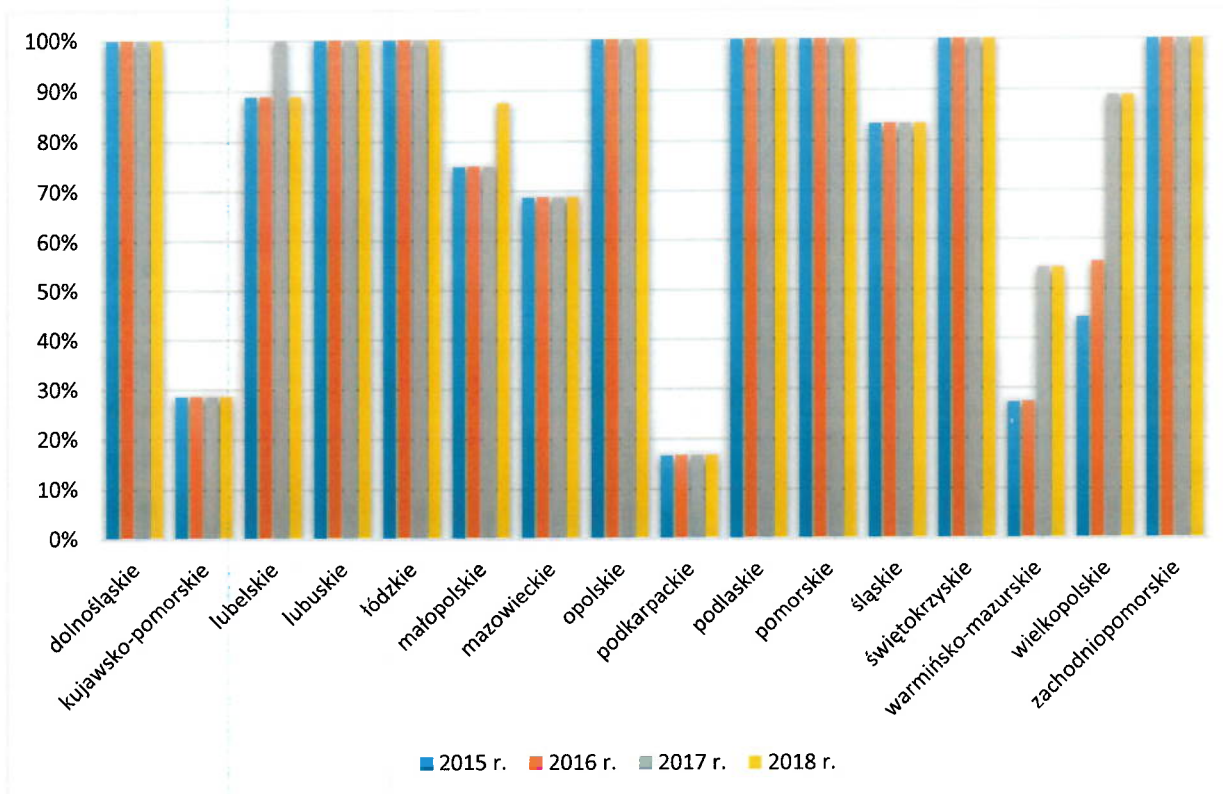
Ryc. 17. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które weryfikowały sprawozdania półroczne

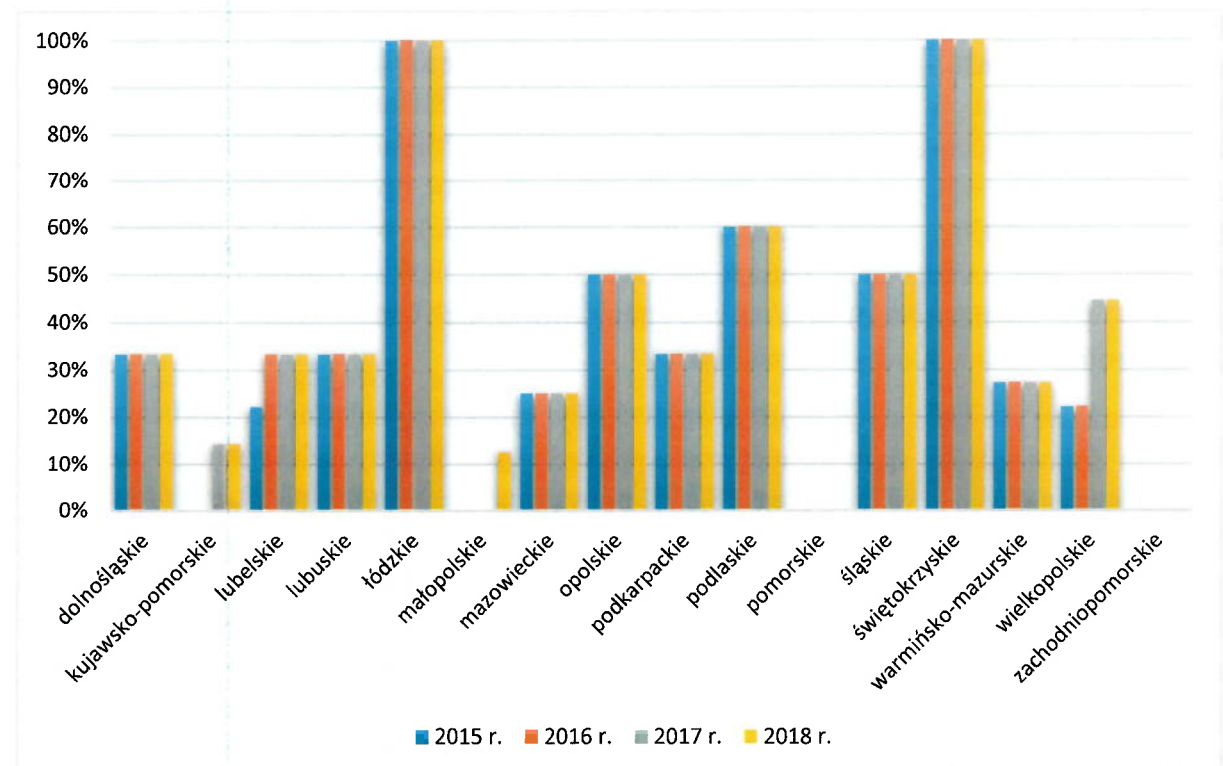
Ryc. 18. Udział procentowy gmin, które celem weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach półrocznych wzywały podmioty do okazania określonych dokumentów

Ponadto w wyniku kontroli stwierdzono, że jedynie nieliczne gminy wymierzają kary przedsiębiorcom wpisanym do rejestru działalności regulowanej za nierzetelne sporządzanie sprawozdań (art. 9x ust. 1 pkt 4 u.c.p.g.). W 2014 r. przedmiotową karę wymierzyła dwukrotnie Gmina Bielsko-Biała, w 2015 r. 2 gminy (Gmina Miasto Radomska - woj. łódzkie, oraz dwukrotnie Gmina Krapkowice), w 2016 r. 5 gmin (Gmina Miasto Grybów oraz dwukrotnie Gmina Andrychów - woj. małopolskie, Gmina Krapkowice - woj. opolskie, pięciokrotnie Gmina Skoczów - woj. śląskie, Gmina Budzyń - woj. wielkopolskie), w 2017 r. 4 gminy (Gmina Andrychów - woj. małopolskie, Gmina Mierzęcice - woj. śląskie, Gmina Budzyń i Gmina Chodzież - woj. wielkopolskie), w 2018 r. 2 gminy (trzykrotnie Gmina Miasto Bielsk Podlaski oraz trzykrotnie Gmina Suraż - woj. podlaskie).

W trakcie prowadzonych kontroli wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska ustalili, że roczne sprawozdania sporządzane przez prowadzących punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (z wyłączeniem PSZOK prowadzonych samodzielnie przez gminy), były weryfikowane w 2015 r. przez ok. 74% gmin, w 2016 r. – ok. 75% gmin, w 2017 r. – ok. 82% gmin, natomiast w 2018 r. – ok. 82% gmin objętych cyklem kontrolnym (art. 9na u.c.p.g.). Udział procentowy gmin, które weryfikowały sprawozdania półroczne w podziale na województwa został przedstawiony na ryc. 19. Natomiast mniejszy odsetek skontrolowanych gmin, w celu weryfikacji sprawozdań, wzywał podmioty do przedłożenia dokumentów sporządzanych na potrzeby ewidencji odpadów. W latach 2015-2018 było to średnio ok. 29%-34% skontrolowanych gmin. Udział procentowy gmin, które celem weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach półrocznych wzywały podmioty do okazania odpowiednich dokumentów przedstawia ryc. 20.

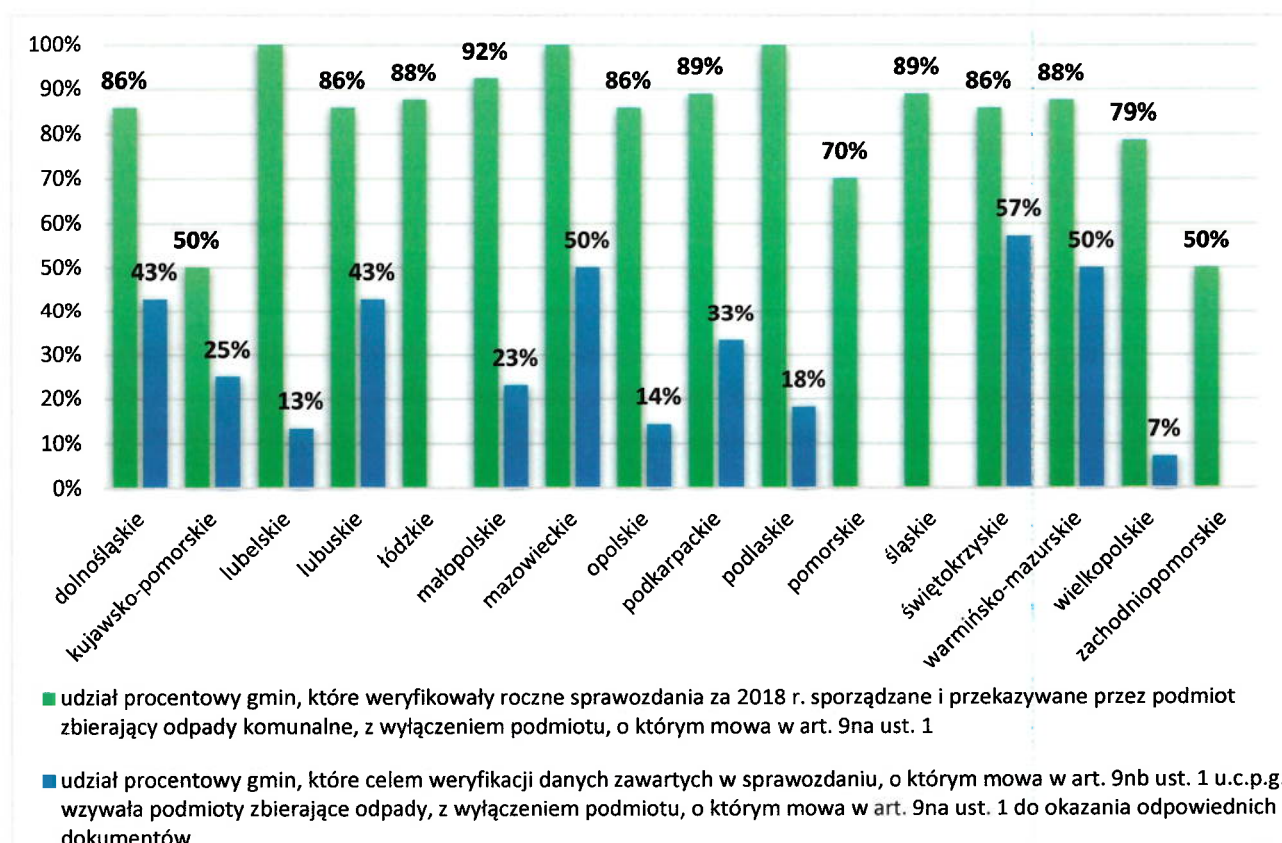

Ryc. 19. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które weryfikowały sprawozdania przekazywane przez podmioty prowadzące PSZOK

Ryc. 20. Udział procentowy gmin, które celem weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach podmiotów prowadzących PSZOK wzywały podmioty do okazania określonych dokumentów

W trakcie cyklu kontrolnego ustalono również, że roczne sprawozdania podmiotów zbierających odpady komunalne, z wyłączeniem podmiotu, o którym mowa w art. 9na ust. 1, oraz podmiotu zbierającego odpady komunalne przyjmującego odpady komunalne od innego zbierającego odpady komunalne, były weryfikowane w 2018 r. przez ok. **85%** gmin. Zdecydowanie mniejszy odsetek gmin (ok. **24%**) w celu weryfikacji sprawozdań, wzywał te podmioty do przedłożenia dokumentów sporządzanych na potrzeby ewidencji odpadów. Udział procentowy gmin, które weryfikowały sprawozdania oraz wzywały podmioty do okazania odpowiednich dokumentów przedstawia ryc. 21.

Ryc. 21. Udział procentowy skontrolowanych gmin, które weryfikowały sprawozdania oraz wzywały podmioty do okazania odpowiednich dokumentów

W wyniku analizy ustalono, że podmioty zbierające odpady komunalne, z wyłączeniem podmiotu, o którym mowa w art. 9na ust. 1, oraz podmiotu zbierającego odpady komunalne przyjmującego odpady komunalne od innego zbierającego odpady komunalne, prowadzą działalność na terenie 157 skontrolowanych gmin. Łączna liczba tych podmiotów wynosi natomiast 330. Niemniej jednak w przypadku części gmin, liczba podmiotów zbierających odpady szacowana była wyłącznie na podstawie spływającej sprawozdawczości, natomiast część gmin, która nie otrzymała sprawozdań nie posiadała informacji na temat takich podmiotów. W konsekwencji powyższego liczba tych podmiotów funkcjonujących na terenie skontrolowanych gmin może być niedoszacowana. Świadczy to o braku zainteresowania gmin działalnością tego typu podmiotów, co może przełożyć się na "ucieczkę" strumienia frakcji selektywnie zebranych odpadów komunalnych, poprzez niewykazanie ich w sprawozdawczości gminnej. Należy zaznaczyć, iż gmina sprawująca nadzór posiada narzędzia sankcyjne, umożliwiające wymierzenie administracyjnej kary pieniężnej za nieterminowe lub nierzetelne przedłożenie sprawozdań przez te podmioty (art. 9xaa u.c.p.g.)

2.5.2. Sporządzanie analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie (art. 9tb u.c.p.g.)

Do zadań gminy w myśl art. 3 ust. 10 u.c.p.g. należy sporządzanie corocznej analizy gospodarki odpadami komunalnymi, której celem jest weryfikacja możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi. Art. 9tb tej ustawy określa natomiast szczegółowe zagadnienia, jakie powinna objąć analiza, tj.

- 1) możliwości przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania i pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania;
- 2) potrzeby inwestycyjne związane z gospodarowaniem odpadami komunalnymi;
- 3) koszty poniesione w związku z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych;
- 4) liczbę mieszkańców;
- 5) liczbę właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1, w imieniu których gmina powinna podjąć działania, o których mowa w art. 6 ust. 6-12;
- 6) ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy;
- 7) ilość zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych odbieranych z terenu gminy oraz powstających z przetwarzania odpadów komunalnych pozostałości z sortowania i pozostałości z mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania;

a także określa, że analiza powinna zostać udostępniona na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej urzędu gminy w terminie do dnia 30 kwietnia.

Na podstawie wyników kontroli stwierdzono, że z obowiązku sporządzenia oraz terminowego udostępnienia analizy wywiązało się w 2013 r. – ok. **67%** gmin objętych cyklem kontrolnym, w 2014 r. – ok. **78%** gmin objętych cyklem kontrolnym, w 2015 r. – ok. **84%** gmin objętych cyklem kontrolnym, w 2016 r. – ok. **86%** gmin objętych cyklem kontrolnym, w 2017 r. - ok. **87%** gmin objętych cyklem kontrolnym, natomiast w 2018 r. ok. **90%** skontrolowanych gmin.

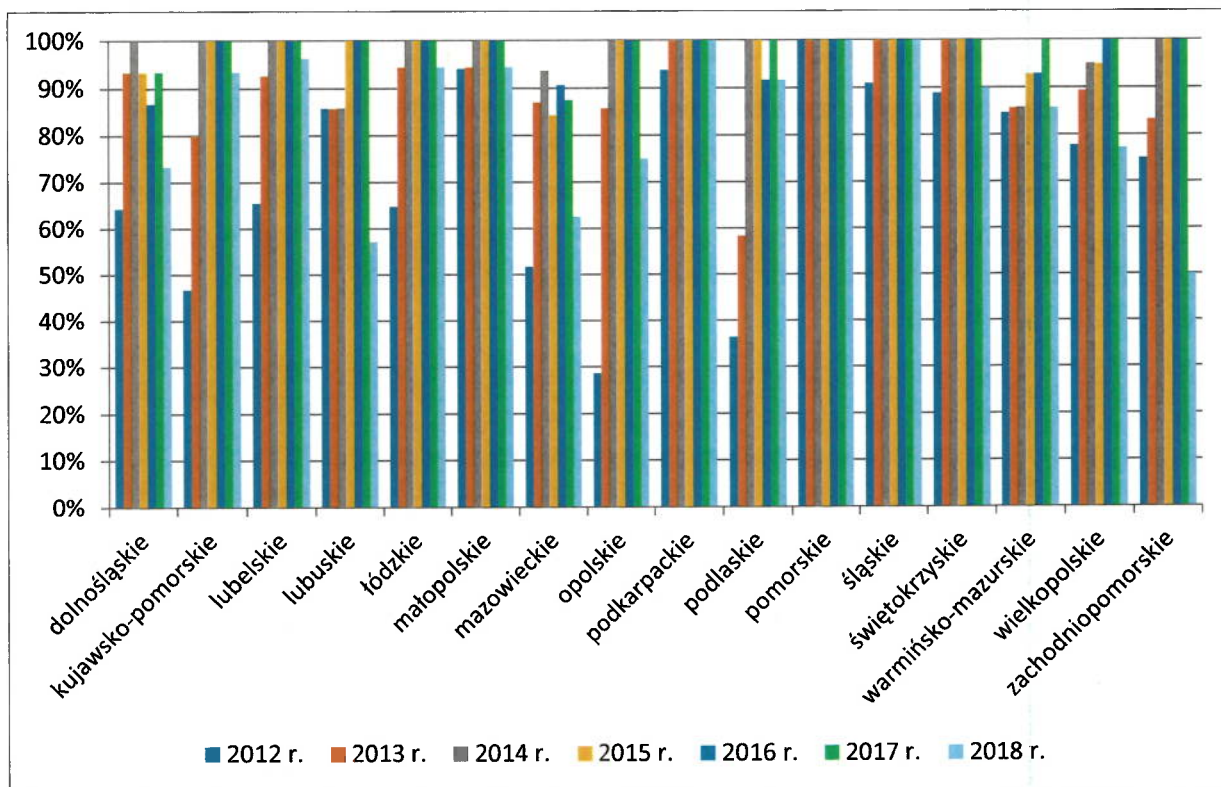
2.5.3. Zapewnienie odpowiednich poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

- 1) Z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła zgodnie z tabelą nr 1 w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. *w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych* (Dz.U. z 2016 r. poz. 2167) wywiązało się:
 - a) w 2012 r. – ok. **70%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **10%**)
 - b) w 2013 r. – ok. **90%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **12%**)
 - c) w 2014 r. – ok. **98%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **14%**)
 - d) w 2015 r. – ok. **97%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **16%**)

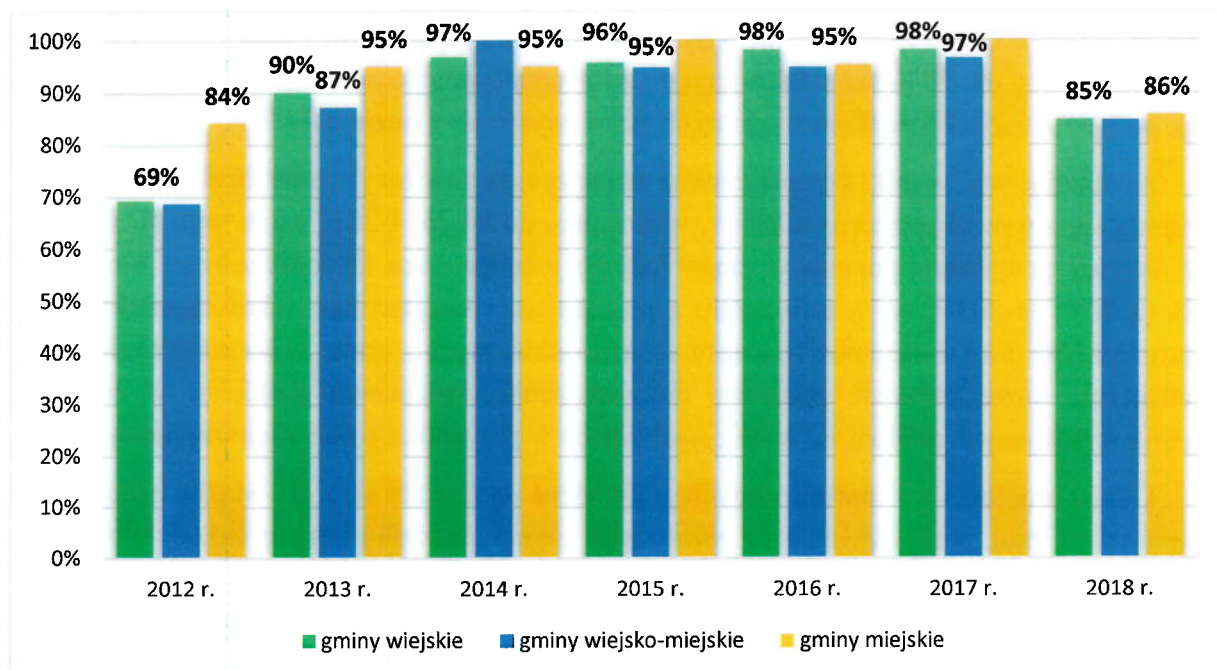
- e) w 2016 r. – ok. **97%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **18%**)
- f) w 2017 r. – ok. **98%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **20%**)
- g) w 2018 r. – ok. **85%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **30%**)

Analizując ww. wyniki kontroli można zauważyć, że znaczący spadek liczby gmin, które wywiązały się z ww. obowiązku w 2018 r. w stosunku do lat 2014-2017 może wynikać z tego, że wymagany przepisami poziom w ciągu jedynie jednego roku kalendarzowego wzrósł aż o 10% (z 20% na 30%), co w połączeniu z problemami związanymi z jakością selektywnej zbiórki odpadów oraz skutecznością przetwarzania odbieranych z gmin zmieszanych odpadów komunalnych, może stanowić podstawę do zagrożenia wystąpienia problemu w zakresie osiągania wymaganych poziomów w kolejnych latach w przypadku coraz większej liczby gmin.

Udział procentowy skontrolowanych gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w poszczególnych województwach w latach 2012–2018 przedstawia ryc. 22. Sposób natomiast wywiązania się gmin z przedmiotowego obowiązku w zależności od charakteru gminy (gminy wiejskie, wiejsko-miejskie i miejskie) został przedstawiony na ryc. 23.

Ryc. 22. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w latach 2012-2018 w poszczególnych województwach

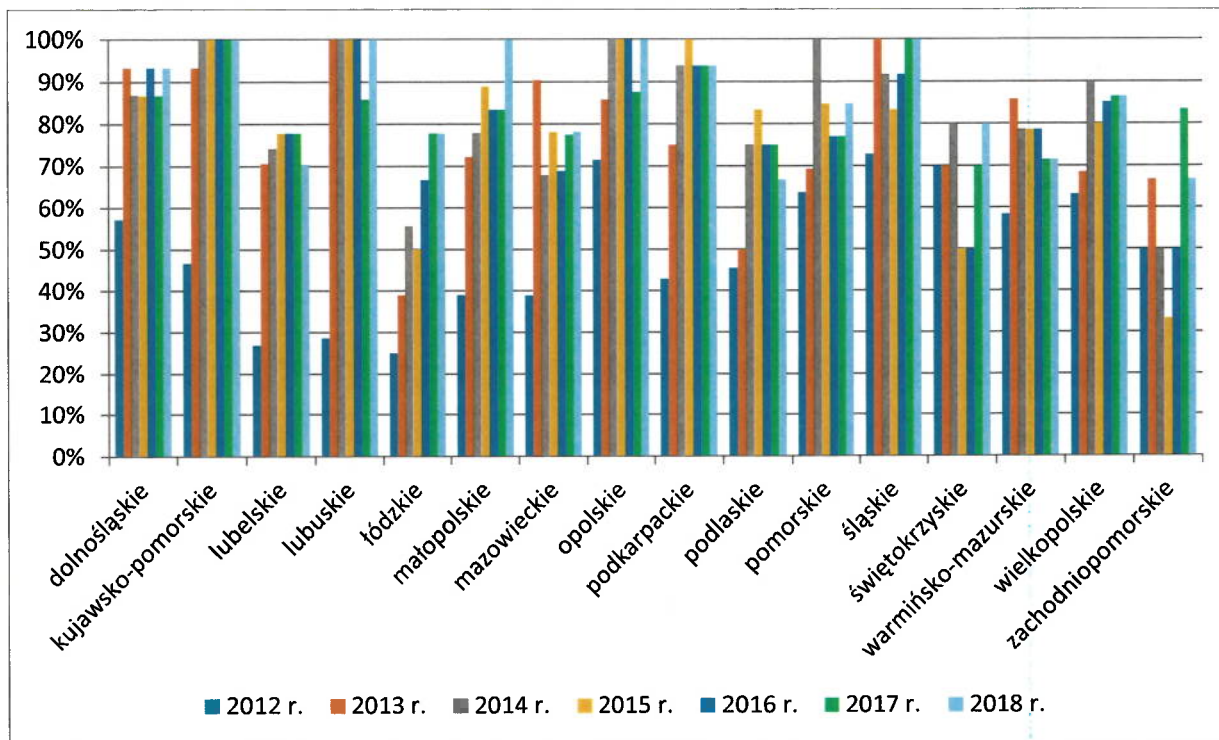
Ryc. 23. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w latach 2012-2018 w zależności od charakteru gminy

2) Z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych zgodnie z tabelą nr 2 w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 2167) wywiązało się:

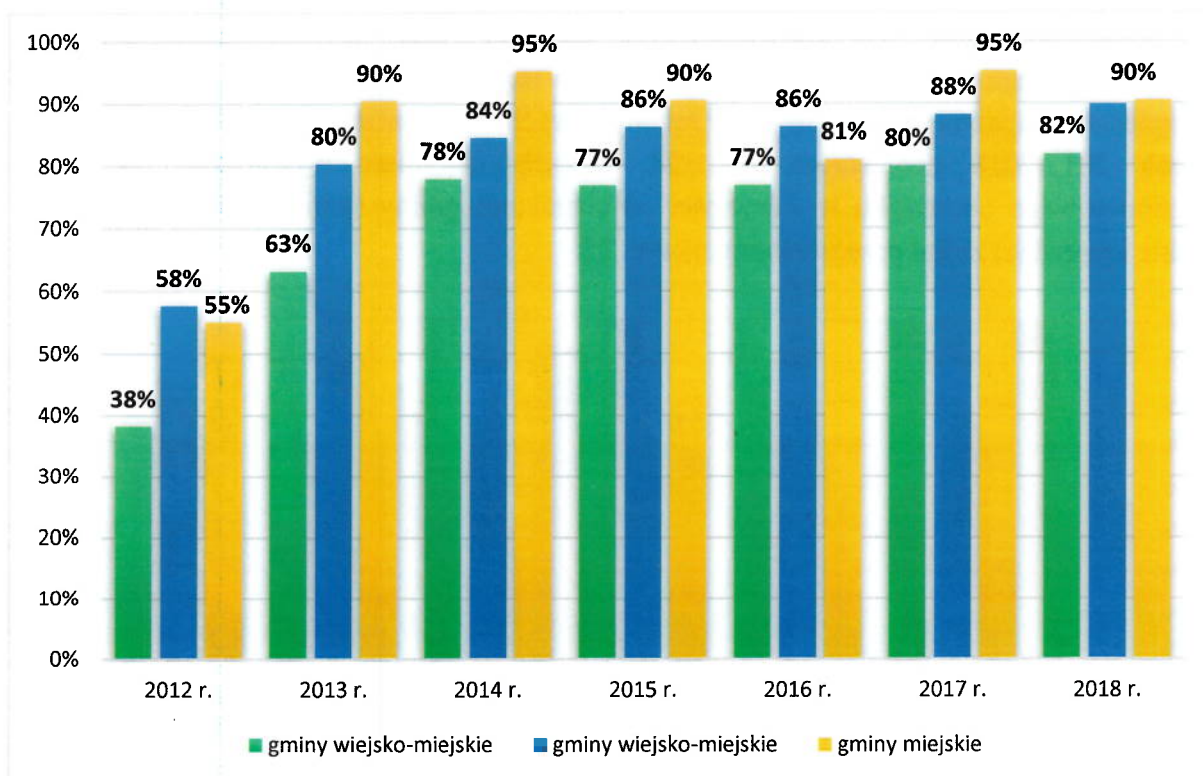
- a) w 2012 r. – **ok. 48%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **30%**)
- b) w 2013 r. – **ok. 76%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **36%**)
- c) w 2014 r. – **ok. 81%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **38%**)
- d) w 2015 r. – **ok. 80%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **40%**)
- e) w 2016 r. – **ok. 80%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **42%**)
- f) w 2017 r. – **ok. 83%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **45%**)
- g) w 2018 r. – **ok. 84%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **50%**)

Istotnym faktem jest znaczny odsetek skontrolowanych gmin, które nie odbierały odpadów budowlanych i rozbiórkowych od mieszkańców. W 2012 r. było to ok. **37%** gmin objętych cyklem, w 2013 r. – ok. **17%**, w 2014 r. – ok. **16%**, w 2015 r. – ok. **17%** w 2016 r. – ok. **14%**, w 2017 r. – ok. **10%** natomiast w 2018 r. ok. **11%** skontrolowanych gmin. Skutkiem tego był brak podstaw do obliczenia przez gminy poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Mogło to mieć związek z wykorzystywaniem tego typu odpadów przez mieszkańców we własnym zakresie, np. do utwardzania dróg wewnętrznych lub zbierania ich przez podmioty świadczące usługi remontowe bądź pozbywania się odpadów w sposób nielegalny. W takich przypadkach odpady te nie były również przekazywane do PSZOK.

Udział procentowy skontrolowanych gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w poszczególnych województwach w latach 2012-2018 przedstawia ryc. 24. Sposób natomiast wywiązania się gmin z przedmiotowego obowiązku w zależności od charakteru gminy (gminy wiejskie, wiejsko-miejskie i miejskie) został przedstawiony na ryc. 25.

Ryc. 24. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w latach 2012-2018 w poszczególnych województwach

Ryc. 25. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku osiągnięcia poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych w latach 2012–2018 w zależności od charakteru gminy

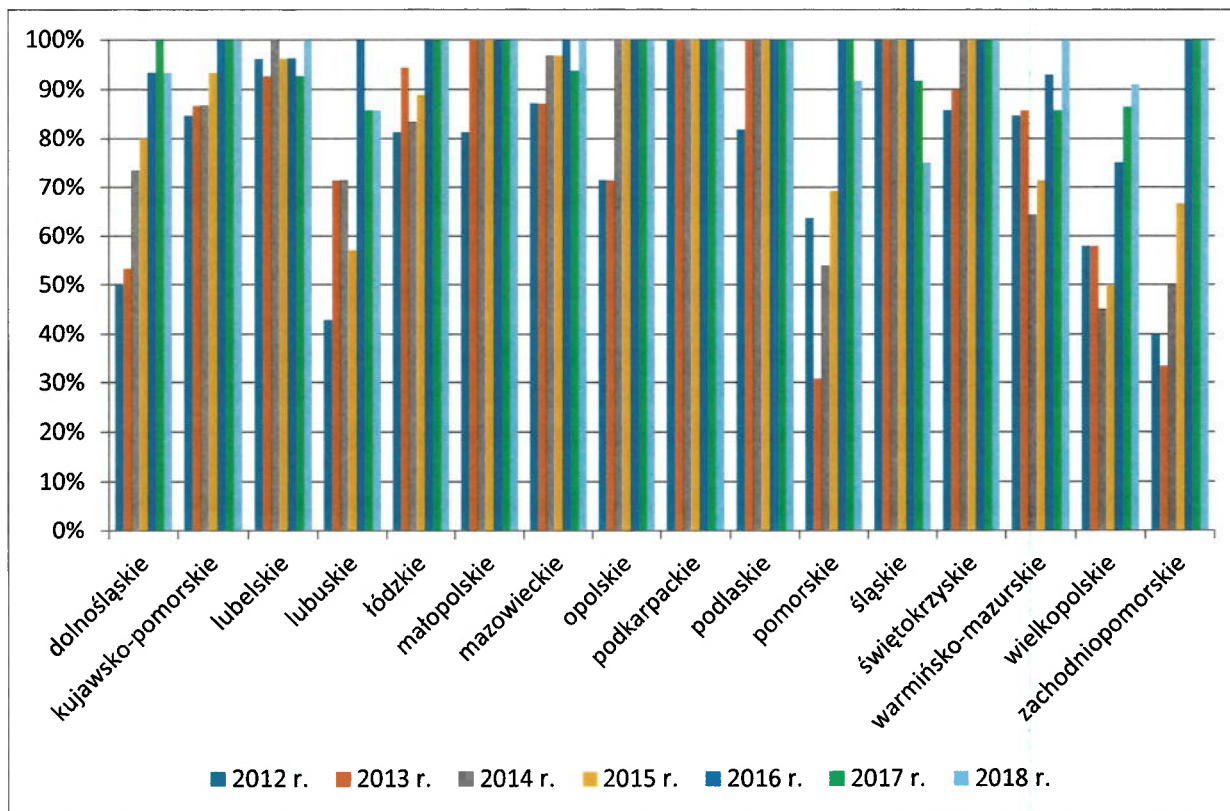
3) Z obowiązku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania zgodnie z tabelą w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U. z 2012 r. poz. 676) oraz z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. z 2017 r., poz. 2412):

- a) w 2012 r. – ok. **79%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **75%**)
- b) w 2013 r. – ok. **82%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **50%**)
- c) w 2014 r. – ok. **85%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **50%**)
- d) w 2015 r. – ok. **87%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **50%**)
- e) w 2016 r. – ok. **97%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **45%**)
- f) w 2017 r. – ok. **95%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **45%**)
- g) w 2018 r. – ok. **97%** skontrolowanych gmin (wymagany poziom **40%**)

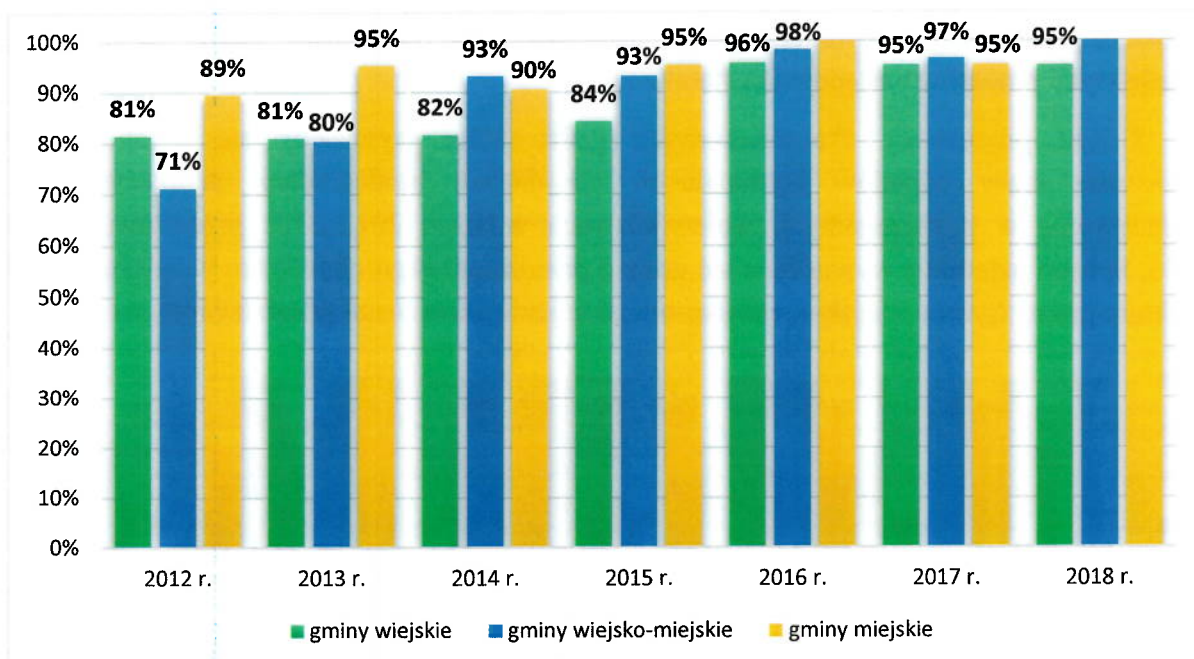
Powyższe dane wskazują na systematyczny wzrost gmin wywiązujących się z przedmiotowego obowiązku. Na obniżenie poziomu odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska może mieć wpływ zmniejszenie ilości frakcji odpadów biodegradowalnych zawartych w zmieszanych odpadach komunalnych, poprzez ich wydzielenie jako osobnej frakcji w coraz większej liczbie gmin, zagospodarowywanie tych odpadów przez mieszkańców u źródła w przydomowych kompostownikach, aż w końcu kierowanie odpadów

do instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, gdzie w wyniku prowadzonych procesów następuje ich stabilizacja.

Udział procentowy skontrolowanych gmin, które wywiązały się z obowiązku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w poszczególnych województwach w latach 2012-2018 przedstawiono na ryc. 26. Sposób natomiast wywiązania się gmin z przedmiotowego obowiązku w zależności od charakteru gminy (gminy wiejskie, wiejsko-miejskie i miejskie) został przedstawiony na ryc. 27.

Ryc. 26. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w latach 2012-2018 w poszczególnych województwach

Ryc. 27. Udział procentowy gmin, które wywiązały się z obowiązku ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w latach 2012-2018 w zależności od charakteru gminy

2.6. Obowiązek udostępniania na stronie internetowej urzędu gminy informacji wymienionych w art. 3 ust. 2 pkt 9 u.c.p.g.

Jednym z obowiązków gminy, wynikającym z art. 3 ust. 2 pkt 9 u.c.p.g., jest udostępnianie na stronie internetowej urzędu gminy informacji, które powinny zawierać dane na temat:

- 1) podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu danej gminy, uwzględniając nazwę firmy, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres podmiotu odbierającego odpady komunalne o właścicieli nieruchomości,
- 2) miejsc zagospodarowania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania, odbieranych przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu danej gminy,
- 3) osiągniętych przez gminę oraz podmioty odbierające odpady komunalne na podstawie umowy z właścicielem nieruchomości, w danym roku kalendarzowym, wymaganych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- 4) punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, zawierające:
 - a) firmę, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
 - b) adresy punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie danej gminy, wraz ze wskazaniem rodzajów przyjmowanych odpadów oraz dni i godzin ich przyjmowania,
- 5) zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny pochodzący z gospodarstw domowych, o których mowa w ustawie z dnia 11 września 2015 r. *o zużytym sprzęcie*

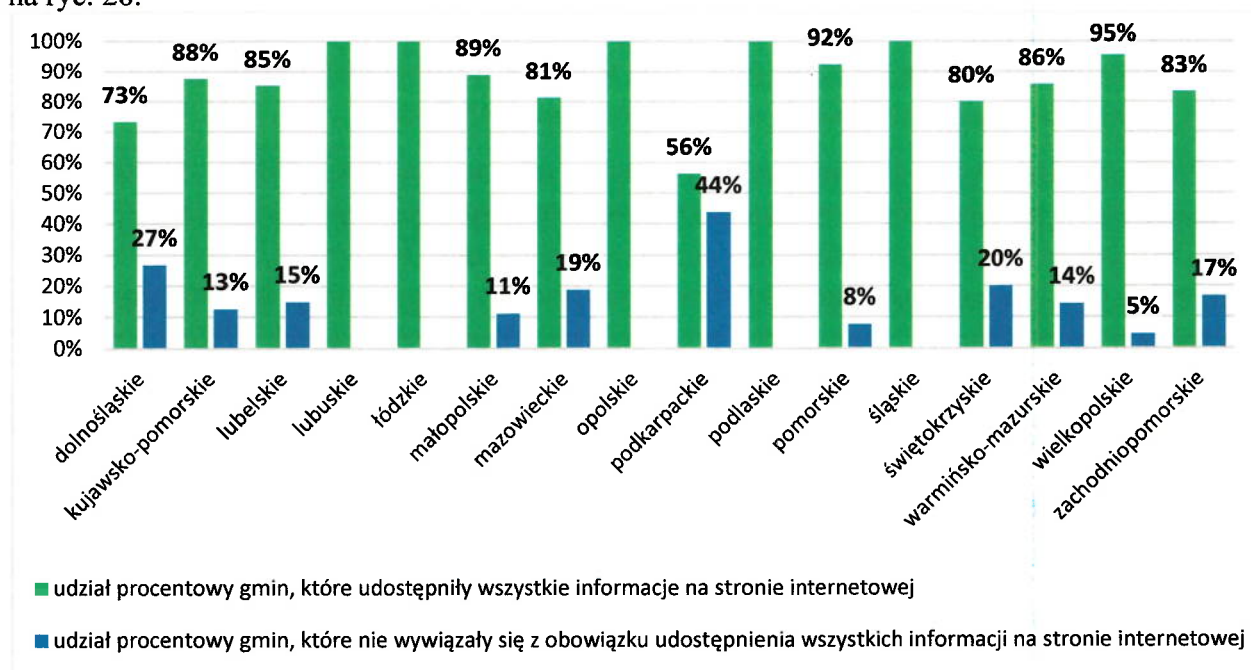
elektrycznym i elektronicznym (Dz.U. poz. 1688, z 2017 r. poz. 2056 oraz z 2018 r. poz. 650), zawierające:

- a) firmę, oznaczenie siedziby i adres albo imię, nazwisko i adres zbierającego zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
 - b) adresy punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na terenie danej gminy,
- 6) adresach punktów zbierania odpadów folii, sznurka oraz opon, powstających w gospodarstwach rolnych lub zakładów przetwarzania takich odpadów, jeżeli na obszarze gminy są położone gospodarstwa rolne.

Z obowiązku udostępniania na stronie internetowej urzędu gminy informacji wymienionych w art. 3 ust. 2 pkt 9 u.c.p.g. wywiązało się ok. **87%** skontrolowanych gmin, natomiast pozostała część gmin, tj. ok. **13%** z nich, nie zamieściła na stronie internetowej przedmiotowych informacji lub udostępniła jedynie niepełne informacje. Najczęściej odnotowywano brak informacji:

- 1) o punktach selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), w tym godzinach otwarcia, adresie siedziby;
- 2) o osiągniętych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów oraz o poziomach ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania;
- 3) o zbierających zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;
- 4) o miejscach zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania odebranych od właścicieli nieruchomości;

Sposób wywiązania się z powyższego obowiązku z podziałem na województwa przedstawiono na ryc. 28.

Ryc. 28. Sposób wywiązania się z obowiązku udostępniania informacji na stronach internetowych skontrolowanych gmin w poszczególnych województwach

2.7. Działalność informacyjna i edukacyjna

Z informacji uzyskanych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w trakcie prowadzonych kontroli wynika, że z obowiązku prowadzenia działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi wywiązały się wszystkie gminy objęte cyklem kontrolnym. Niemniej jednak zakres prowadzonych działań informacyjnych i edukacyjnych znacząco różni się w poszczególnych gminach. Kroki podejmowane przez część z nich ograniczają się jednak często do zamieszczenia informacji na stronie internetowej urzędu gminy lub w Biuletynie Informacji Publicznej, a także rozprawiania wśród mieszkańców ulotek informacyjnych/poradników na temat prawidłowej gospodarki odpadami, w szczególności przy okazji zmian wprowadzanych w systemie. Na terenie wielu gmin organizowane są również spotkania z mieszkańcami.

Wyniki prowadzonych kontroli wskazują jednak, iż część gmin podejmuje systematyczne oraz różnorodne działania w celu informowania i edukacji różnych grup społecznych w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami. Jako przykłady dobrych praktyk można wskazać m.in.:

- promowanie selektywnej zbiórki odpadów wśród mieszkańców podczas wydarzeń lokalnych,
- konkursy dla dzieci i młodzieży związane z tematyką wykorzystania odpadów oraz ochrony środowiska;
- warsztaty i prelekcje w szkołach dotyczące tematyki ekologii, w tym sposób segregowania odpadów;
- organizowanie akcji typu „sprzątanie świata”;
- organizowanie akcji umożliwiających wymianę odpadów (w tym sprzętu elektrycznego i elektronicznego) m.in. na sadzonki roślin,
- organizowanie wycieczek do zakładów zagospodarowania odpadów, pikników ekologicznych,
- publikacje artykułów w lokalnej prasie na tematy związane z gospodarką odpadami oraz ochroną środowiska, bajek dla dzieci o tej tematyce, nagrywanie filmików edukacyjnych, mających na celu zwiększenie świadomości społeczeństwa.

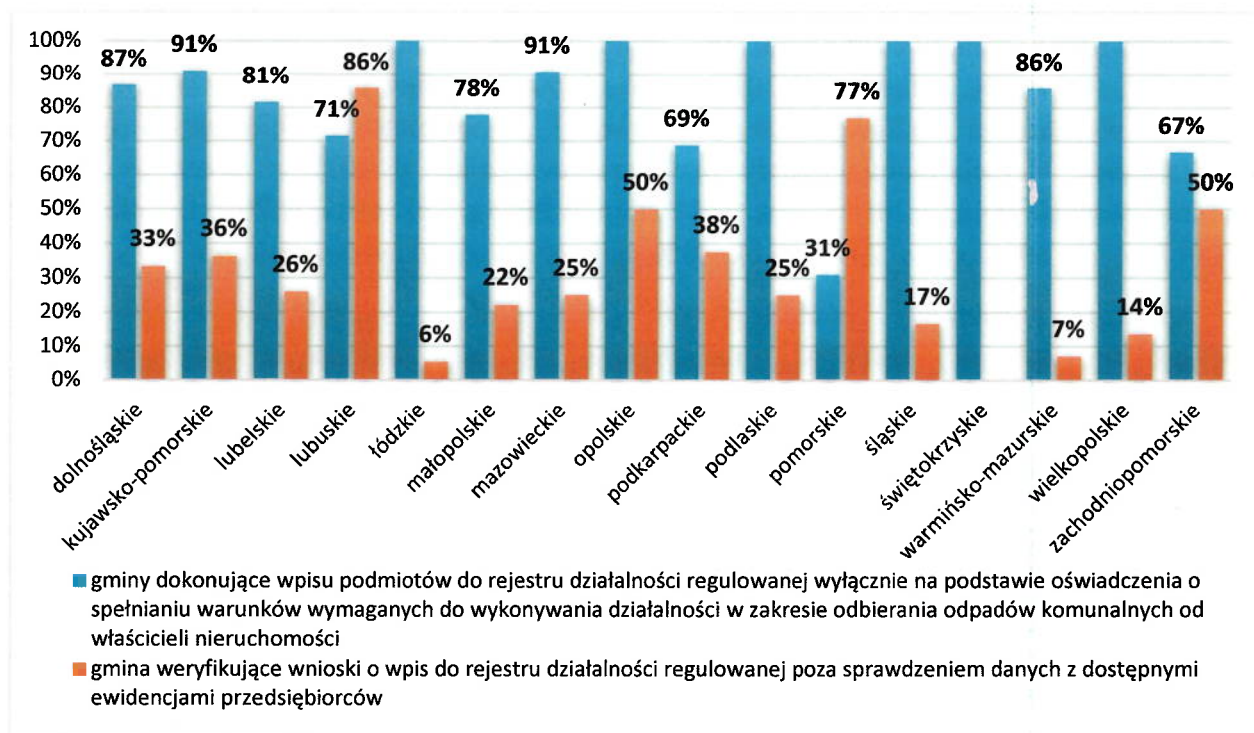
Każde tego typu działanie stanowi istotną rolę w obszarze edukacji ekologicznej społeczeństwa i przekłada się na zwiększanie świadomości ekologicznej w różnych jej aspektach m.in. w zakresie prawidłowej segregacji odpadów. Należy mieć na uwadze, że przekazywanie informacji wyłącznie za pośrednictwem stron internetowych nie gwarantuje ich dostępności dla wszystkich mieszkańców, w tym do osób starszych, niekorzystających z komputera lub Internetu, przez co efektywność tego typu działań jest niewystarczająca, niemniej jednak stanowią one dobre uzupełnienie innych praktyk w tym zakresie. Zasadne jest zatem zaktywizowanie form działań edukacyjnych skierowanych na bezpośredni kontakt z mieszkańcami i uświadamianie przede wszystkim celu, dla osiągnięcia którego należy podjąć szereg działań proekologicznych.

2.8. Obowiązek prowadzenia rejestru działalności regulowanej

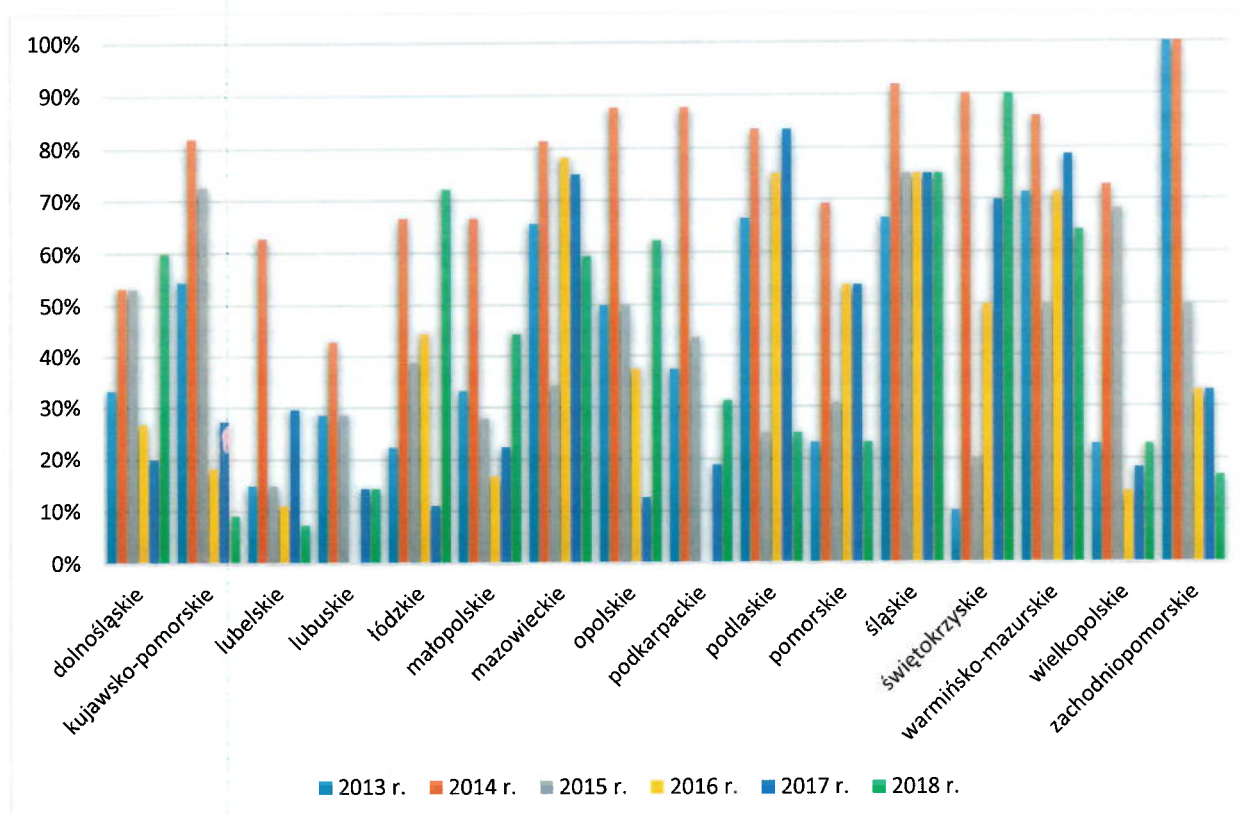
Z obowiązku prowadzenia rejestru działalności regulowanej zgodnie z art. 9b u.c.p.g. wywiązało się **100%** gmin objętych cyklem kontrolnym. Ok. **85%** skontrolowanych gmin dokonywało wpisu podmiotów do rejestru działalności regulowanej wyłącznie na podstawie

oświadczenia o spełnieniu warunków wymaganych do wykonywania działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Zdecydowana większość skontrolowanych gmin, tj. ok. **72%** weryfikowała natomiast wnioski o wpis do rejestru działalności regulowanej tylko poprzez sprawdzenie informacji o podmiocie w dostępnych ewidencjach przedsiębiorców, tj. Krajowym Rejestrze Sądowym lub Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej. W wyniku kontroli ustalono, że pozostała część gmin (ok. **28%**) weryfikację wniosku o wpis do rejestru działalności regulowanej przeprowadziła m.in. poprzez analizę decyzji posiadanych przez podmiot w zakresie gospodarowania odpadami oraz terminu ich obowiązywania, przegląd informacji dotyczących podmiotu umieszczonych w Internecie, w tym na stronie internetowej podmiotu, weryfikację dokumentów potwierdzających dysponowanie sprzętem przeznaczonym do prowadzenia działalności. Nieliczne gminy weryfikowały powyższe również w wyniku kontroli podmiotu w zakresie spełniania wymagań dotyczących odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 stycznia 2013 r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości (Dz. U. z 2013 r., poz. 122).

Wykreśleń z rejestru działalności regulowanej podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości dokonało w 2013 r. – ok. **41%** skontrolowanych gmin, w 2014 r. – ok. **75%** skontrolowanych gmin, w 2015 r. – ok. **41%** skontrolowanych gmin, w 2016 r. – ok. **39%**, w 2017 r. – ok. **41%**, natomiast w 2018 r. ok. **42%** skontrolowanych gmin. Działania te były przeprowadzane głównie na wniosek podmiotu zgodnie z art. 9cb u.c.p.g., jednak zdarzały się także przypadki trwałego zaprzestania wykonywania przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej na terenie gminy objętej wpisem (art. 9j ust. 2 u.c.p.g.). Udział procentowy gmin dokonujących wpisu podmiotów do rejestru działalności regulowanej w poszczególnych województwach przedstawiono na ryc. 29 oraz ryc. 30.

Ryc. 29. Realizacja obowiązku prowadzenia rejestru działalności regulowanej

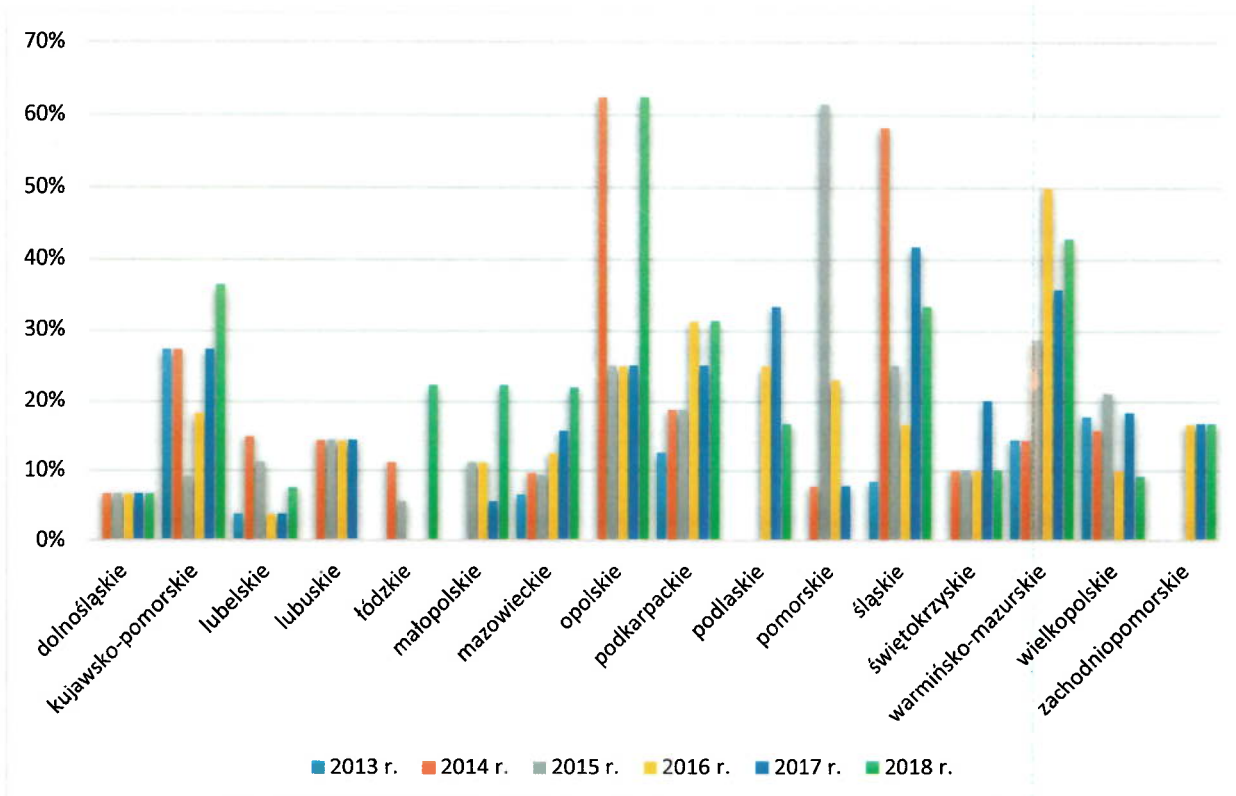

Ryc. 30. Gminy, które wykreślały z rejestru działalności regulowanej podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości

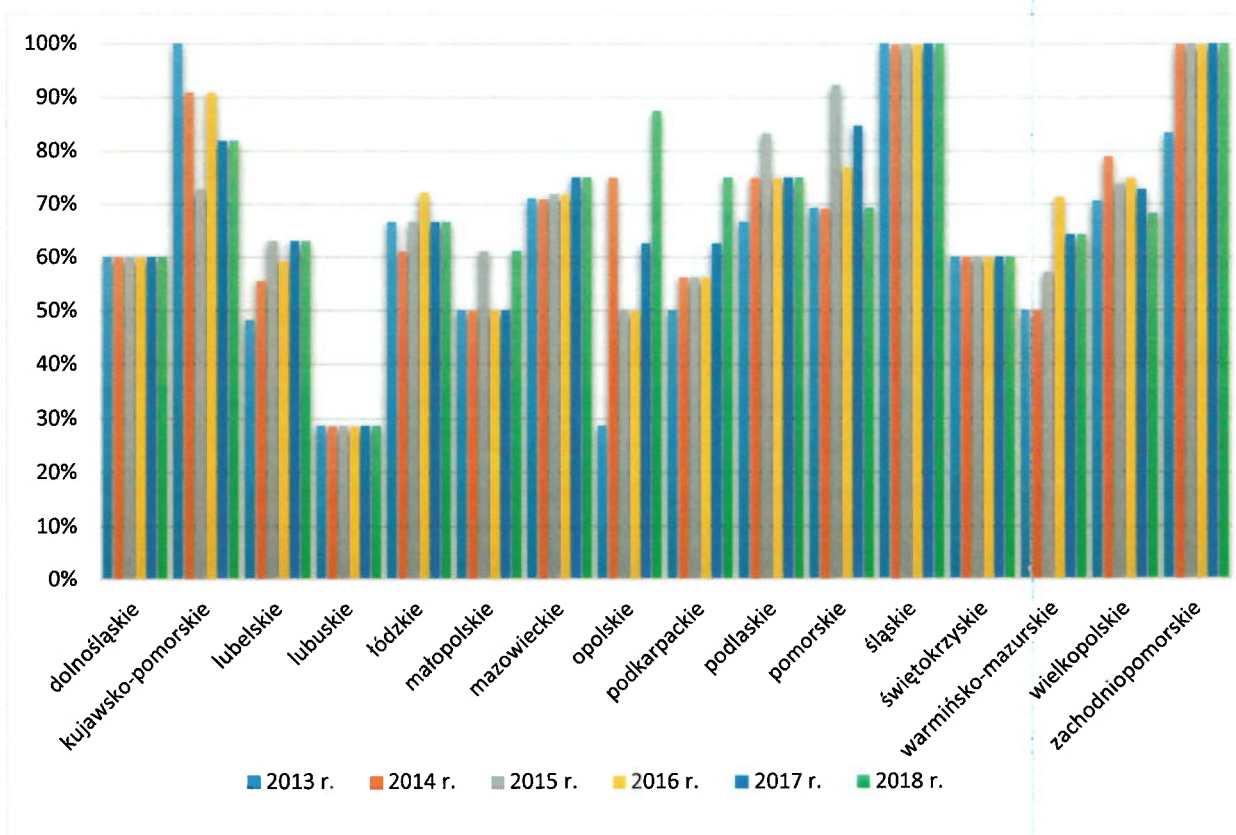
2.9. Działalność kontrolna gmin

Z obowiązku prowadzenia kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne z terenu gminy, udokumentowanych protokołem z kontroli, w latach 2013-2018 wywiązał się niewielki odsetek gmin objętych cyklem kontrolnym. W 2013 r. działania takie podjęło ok. **6%** skontrolowanych gmin, w 2014 r. – ok. **15%** gmin, w 2015 r. – ok. **16%**, w 2016 r. – ok. **15%**, w 2017 r. – ok. **17%**, natomiast w 2018 r. - ok. **20%** skontrolowanych gmin. W przypadku kontroli wypełniania warunków umowy zawartej z podmiotem odbierającym odpady od właścicieli nieruchomości, zostały one przeprowadzone w 2013 r. przez ok. **63%** skontrolowanych gmin, w 2014 r. – ok. **66%** gmin, w 2015 r. - ok. **68%**, w 2016 r. – ok. **68%**, w 2017 r. – ok. **69%** oraz w 2018 r. – ok. **70%** gmin objętych cyklem kontrolnym.

Udział procentowy skontrolowanych gmin, które wywiązały się z obowiązku prowadzenia kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości w poszczególnych województwach przedstawiono na ryc. 31 i ryc. 32.

Ryc. 31. Udział procentowy gmin prowadzących kontrole podmiotów, z którymi zawarto umowy na odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości (udokumentowane protokołem z kontroli)

Ryc. 32. Udział procentowy gmin prowadzących kontrole wypełniania warunków umowy zawartej z podmiotem odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości

Kontrole podmiotów odbierających odpady komunalne prowadzone przez gminy polegały głównie na:

- 1) kontroli przestrzegania harmonogramów odbioru odpadów;
- 2) wizjach w terenie, np. w dniu odbioru odpadów, w celu weryfikacji sposobu i jakości świadczenia usług;
- 3) sprawdzeniu sposobu utrzymania czystości miejsc odbioru odpadów, dostarczania pojemników do mieszkańców, a także mycia pojemników na zmieszane odpady komunalne;
- 4) monitorowaniu trasy przejazdu pojazdów odbierających odpady komunalne z terenu gminy za pomocą aplikacji GPS (kontrola zapisów GPS);
- 5) przeglądzie zapisów z kamer umieszczonych na samochodach przeznaczonych do odbioru odpadów;
- 6) kontroli ilości i rodzaju odebranych odpadów za pomocą kart przekazania odpadów;
- 7) weryfikacji zgłoszeń właścicieli nieruchomości dotyczących nieprawidłowości w odbieraniu odpadów;
- 8) analizie miesięcznych raportów z ilości odebranych odpadów komunalnych;
- 9) sprawdzeniu wyposażenia bazy magazynowo-transportowej i sposobu jej utrzymania;
- 10) sprawdzeniu stanu czystości pojazdów odbierających odpady.

Ok. 70% skontrolowanych gmin zadeklarowało, że kontroluje odbiór odpadów od właścicieli nieruchomości z wykorzystaniem systemu GPS.

Znaczna część gmin objętych cyklem kontrolnym, w ramach kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości ograniczała się jedynie do kontroli telefonicznych lub mailowych, w szczególności w przypadkach zgłoszenia przez mieszkańców informacji o nieprawidłowościach w odbiorze odpadów.

W dalszym ciągu znaczny odsetek gmin nie kontroluje podmiotów, z którymi zawarł umowę na odbiór odpadów, co może wiązać się bezpośrednio m.in. z brakiem skarg ze strony mieszkańców w poszczególnych gminach lub rozwiązywaniem kwestii spornych pomiędzy mieszkańcami a podmiotem odbierającym odpady komunalne na bieżąco po każdym zgłoszeniu.

Uwagę zwraca jednak fakt liczby zgłoszonych przypadków niewłaściwego świadczenia usług przez przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub przez prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych. W 2013 r. odnotowano 1800 takich przypadków, w 2014 r. – 2852, w 2015 r. – 2632, w 2016 r. – 2531, w 2017 r. – 2770, natomiast w 2018 r. – 2285 przypadków. Najwięcej tego typu zgłoszeń odnotowano na terenie województw: warmińsko-mazurskiego (ok. 30% wszystkich zgłoszeń) i mazowieckiego (ok. 24%). Z kolei żadnych zgłoszeń (lub były to pojedyncze zgłoszenia) nie odnotowano w województwach lubuskim i podlaskim. Niemniej jednak z uzyskanych informacji wynika, że część gmin nie prowadzi rejestru w tym zakresie, w związku z czym można przypuszczać, iż liczba zgłoszonych przypadków była większa.

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli gmin wynika, że do najczęstszych zgłoszeń dotyczących niewłaściwego świadczenia usług należą m.in.:

- 1) brak odbioru odpadów z terenu nieruchomości w wyznaczonym terminie;
- 2) odbiór odpadów z terenu nieruchomości niezgodnie z harmonogramem;
- 3) problem dotyczący przepełnionych altanek/pojemników na odpady;

- 4) wydawanie nieodpowiedniej liczby worków na odpady lub niedostarczenie pojemników.

Ponadto w trakcie prowadzonych kontroli wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska zweryfikowali, czy w skontrolowanych gminach wyznaczone są osoby, do których obowiązków należy sprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów u.c.p.g. Ustalono, że w ok. **92%** skontrolowanych gmin wyznaczono co najmniej jedną osobę, do której obowiązków należy prowadzenie kontroli. Z reguły jest to jeden z wielu obowiązków tych pracowników, niemniej jednak zdarzały się przypadki, kiedy w gminie wyznaczono pracowników, których obowiązkiem było wyłącznie sprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów u.c.p.g., co nie znalazło odzwierciedlenia w statystykach dotyczących liczby przeprowadzonych kontroli w 2018 r. (jedynie 20% skontrolowanych gmin przeprowadziło kontrolę podmiotu odbierającego odpady komunalne, udokumentowaną protokołem kontroli).

Niektóre gminy wymierzały, w drodze decyzji, administracyjne kary pieniężne w trybie art. 9x, art. 9xa oraz 9xaa u.c.p.g. W latach 2013-2018 nałożono w sumie 163 kary, z czego największy odsetek dotyczył nieterminowego przekazywania sprawozdań, o których mowa w art. 9n u.c.p.g. przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości (art. 9x ust. 1 pkt 5) - ok. **47%** (kary zostały wymierzone przez gminy z terenu województw: lubelskiego, lubuskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, opolskiego, podkarpackiego, pomorskiego, śląskiego, warmińsko-mazurskiego i wielkopolskiego). Z kolei jedynie ok. **15%** administracyjnych kary pieniężnych zostało wymierzonych za przekazanie nierzetelnego sprawozdania, o którym mowa w art. 9n przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości (art. 9x ust.1 pkt 4). Kary te były wymierzone wyłącznie przez 11 gmin z terenu województw: łódzkiego, małopolskiego, opolskiego, podlaskiego, śląskiego i wielkopolskiego. Niski odsetek kar pieniężnych wymierzanych za przekazanie nierzetelnego sprawozdania może być ściśle związany z brakiem bezpośredniego nadzoru nad podmiotami odbierającymi odpady komunalne, a także brakiem weryfikacji przez gminy tych sprawozdań (średnio ok. 35%-38% gmin dokonuje weryfikacji sprawozdań w oparciu o dokumenty źródłowe). Z analizy danych wynika, że wszystkie gminy, które wymierzyły ww. kary, weryfikowały sprawozdania podmiotów odbierających odpady komunalne, natomiast ponad połowa prowadziła kontrole w terenie, udokumentowane protokołem kontroli.

Ok. **22%** stanowiły kary za nieprzekazywanie, z zastrzeżeniem art. 9e ust. 1a-1c, odebranych od właścicieli nieruchomości zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów zielonych do regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych albo w przypadkach, o których mowa w art. 38 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, do instalacji przewidzianych do zastępczej obsługi tego regionu (art. 9x ust. 1 pkt 3) (art. 9x ust. 1 pkt 3), wymierzone na terenie województw: dolnośląskiego, lubelskiego, łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, opolskiego, podkarpackiego, śląskiego i wielkopolskiego. W wyniku wejścia w życie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw, z dniem 6 września 2019 r. przedmiotową karę wymierza się za nieprzekazywanie, z zastrzeżeniem art. 9e ust. 1c i 1d, odebranych od właścicieli nieruchomości niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych do instalacji komunalnej.

Wśród kar wymierzonych w latach 2013-2018 ok. **9%** dotyczyło niewywiązania się podmiotu odbierającego odpady komunalne z obowiązku określonego w art. 9g dla poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami (art. 9x ust. 2 pkt 1) – kary wymierzone na terenie województw: lubelskiego, lubuskiego, łódzkiego, podkarpackiego, pomorskiego, śląskiego, i wielkopolskiego.

Ponadto 6 kar (na terenie województw: kujawsko-pomorskiego, śląskiego i warmińsko-mazurskiego) wymierzono za odbieranie odpadów komunalnych bez wymaganego wpisu do rejestru działalności regulowanej (art. 9x ust. 1 pkt 1), dwie kary (na terenie województw: małopolskiego i wielkopolskiego) dotyczyły naruszenia polegającego na mieszaniu selektywnie zebranych odpadów komunalnych ze zmieszanymi odpadami komunalnymi lub selektywnie zebranych odpadów różnych rodzajów ze sobą (art. 9x ust. 1 pkt 2), jedna kara w województwie śląskim została wymierzona za niewywiązanie się podmiotu odbierającego odpady komunalne z obowiązku określonego w art. 9g dla poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (art. 9x ust. 2 pkt 2), jedna kara została wymierzona dla prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów z terenu województwa wielkopolskiego za przekazanie po terminie sprawozdania, o którym mowa w art. 9na u.c.p.g. (art. 9xa pkt 3), a także jedną karę wymierzono dla podmiotu z województwa mazowieckiego, zbierającego odpady komunalne, stanowiące frakcje odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, za przekazanie po terminie sprawozdania, o którym mowa w art. 9nb u.c.p.g.

2.10. Przypadki porzucania odpadów na terenie gmin

W trakcie prowadzonego cyklu kontrolnego wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska zweryfikowali skalę problemu składowania lub magazynowania odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym. W toku kontroli ustalono, że w 2013 r. ww. przypadki odnotowano na terenie 40 gmin (ok. **16%** skontrolowanych gmin), w 2014 r. – na terenie 54 gmin (ok. **22%**), w 2015 r. – na terenie 57 gmin (ok. **23%**), w 2016 r. – na terenie 60 gmin (ok. **24%**), w 2017 r. – na terenie 70 gmin (ok. **28%**), natomiast w 2018 r. – na terenie 75 gmin (ok. **30%**).

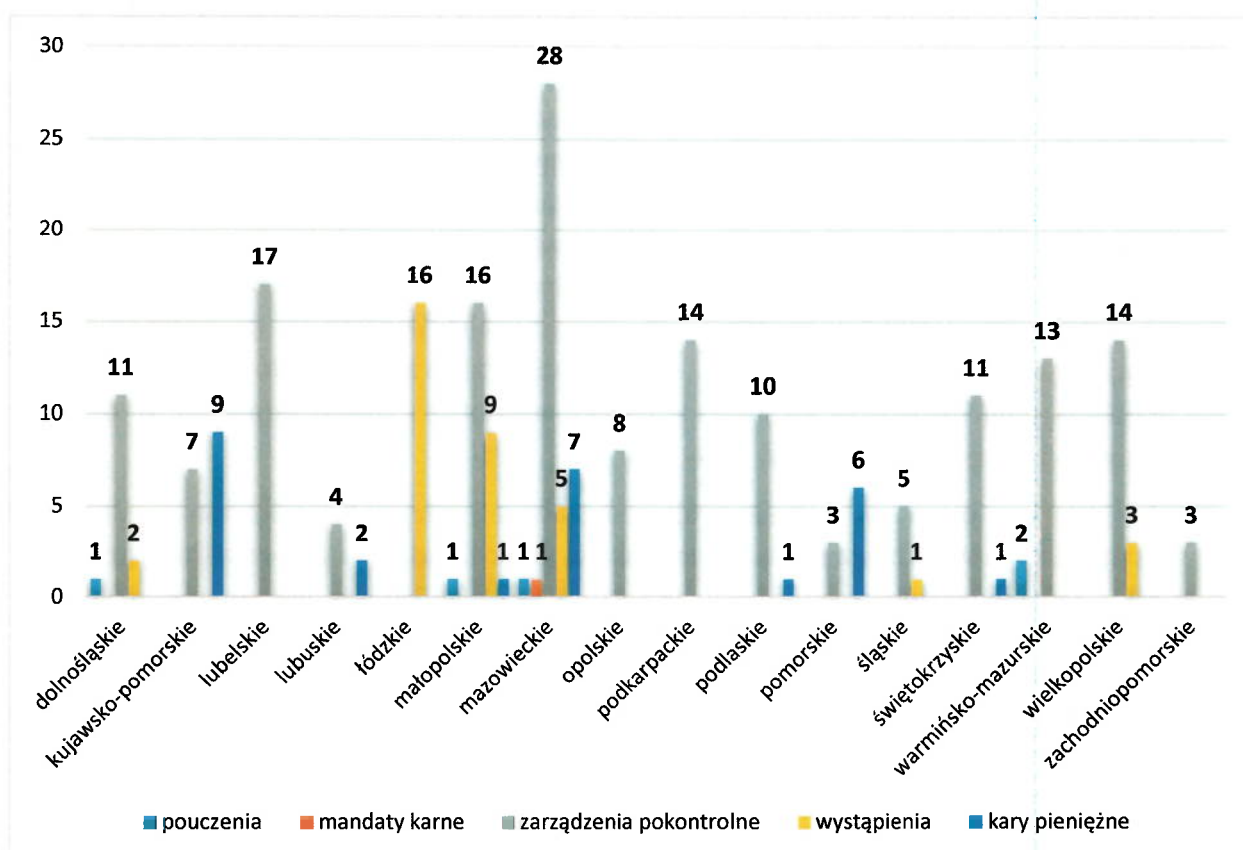
Należy wskazać, że na podstawie art. 26 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, posiadacz odpadów jest obowiązany do niezwłocznego usunięcia odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania. Niemniej jednak w przypadku nieusunięcia odpadów zgodnie z powyższym wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji wydawanej z urzędu, nakazuje posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsca nieprzeznaczonego do ich składowania lub magazynowania, z wyjątkiem, gdy obowiązek usunięcia odpadów jest skutkiem wydania decyzji o cofnięciu decyzji związanej z gospodarką odpadami. W wyniku powyższego skontrolowane organy samorządowe wydały łącznie w 2013 r. - 20 decyzji nakazujących usunięcie odpadów, w 2014 r. - 28 decyzji, w 2015 r. – 28 decyzji, w 2016 r. – 37 decyzji, w 2017 r. – 34 decyzje i w 2018 r. – 33 decyzje.

3. Podjęte działania pokontrolne – kontrole gmin i związków międzygminnych

Na 248 kontroli gmin i związków międzygminnych prowadzonych w ramach cyklu kontrolnego, wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska stwierdzili nieprawidłowości i naruszenia przepisów w trakcie 204 kontroli (ok. **82%**). W wyniku przeprowadzonych kontroli podjęto łącznie **233** działania pokontrolne, w tym: udzielono 5 pouczeń, nałożono 1 mandat

karny, wydano 164 zarządzeń pokontrolnych, skierowano 36 wystąpień do innych organów ochrony środowiska oraz wymierzono 27 kar pieniężnych w drodze decyzji administracyjnych. Kary pieniężne zostały wymierzone gminom za nieosiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych, poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, a także za nieterminowe oraz nierzetelne przekazanie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi.

Zestawienie liczbowe działań pokontrolnych podjętych przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska przedstawiono na ryc. 33.

Ryc. 33. Podjęte działania pokontrolne przez wojewódzkich inspektorów ochrony środowiska w poszczególnych województwach

III. PODSUMOWANIE

Niniejszy cykl kontrolny stanowi kontynuację ogólnopolskich cykli kontrolnych przestrzegania przez gminy przepisów u.c.p.g., prowadzonych corocznie w latach 2013-2018. Stwierdzane w dalszym ciągu nieprawidłowości, które mają wpływ na szczelność systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w kraju warunkują potrzebę prowadzenia dalszych kontroli. W związku z powyższym w 2019 r. kontrolą objęto 244 gminy oraz 4 związki międzygminne. W wyniku tych kontroli stwierdzono, co następuje.

- 1) Przeprowadzona na podstawie kontroli analiza funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach, wskazuje, że na przestrzeni lat nastąpiła pewna stabilizacja realizacji przez gminy poszczególnych obowiązków.

- 2) Z obowiązku uchwalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie na dzień kontroli nie wywiązały się 2 skontrolowane gminy. Brak realizacji powyższego obowiązku dotyczącego regulaminu utrzymania czystości i porządku, ale również niektórych wymaganych uchwał w zakresie organizacji systemu gospodarki odpadami komunalnymi wynika z faktu, że nie wszystkie skontrolowane gminy przeprowadziły w wymaganym terminie działania mające na celu zmianę przepisów prawa miejscowego, co wynikało z przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. *o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2015 r., poz. 87). Zgodnie z art. 11 ww. ustawy, dotychczasowe przepisy prawa miejscowego wydane na podstawie art. 4, art. 6n, art. 6l oraz 6r ust. 3 ustawy zmienionej w art. 1 zachowały moc na okres, na jaki zostały wydane, jednak nie dłużej niż przez 18 miesięcy od dnia w życie tej ustawy, tj. nie dłużej niż do dnia 1 sierpnia 2016 r.
- 3) ok. **89%** skontrolowanych gmin wywiązało się z obowiązku ustanowienia w regulaminach utrzymania czystości i porządku w gminie selektywnego zbierania odpadów, obejmującego co najmniej frakcje: papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła i odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów (uwzględniając wyłącznie pełny strumień odpadów ulegających biodegradacji, tak aby umożliwić wysegregowanie ze strumienia odpadów komunalnych zarówno odpadów z ogrodów, jak i odpadów spożywczych i kuchennych). W praktyce natomiast ok. **78%** gmin zorganizowało taki system selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Ok. **9%** gmin uchwaliło selektywną zbiórkę wybranych frakcji odpadów, o których mowa powyżej (w praktyce ok. **19%** gmin).
- 4) W dalszym ciągu na terenie kraju zdarzają się przypadki odbierania odpadów komunalnych w podziale na dwa pojemniki, czyli tzw. frakcję suchą oraz frakcję moką. Ok. **2%** skontrolowanych gmin uchwaliło w regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie (a także realizuje taki system w praktyce) zbieranie odpadów w systemie dwupojemnikowym.
- 5) w trakcie prowadzonych kontroli weryfikacji poddano szczegółowy sposób ustanowienia w gminach selektywnego zbierania odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów. Ok. **80%** skontrolowanych gmin zbiera selektywnie pełny strumień odpadów ulegających biodegradacji (tj. zarówno odpady z ogrodów, jak i odpady kuchenne). Wśród tych gmin ok. **85%** gmin odbiera łącznie odpady z ogrodów oraz odpady kuchenne jako jedną frakcję, natomiast ok. **15%** gmin postanowiło o osobnym, selektywnym odbieraniu osobno frakcji odpadów zielonych oraz frakcji odpadów kuchennych.
- 6) Wśród skontrolowanych gmin zdarzały się przypadki niezapewnienia mieszkańcom odbioru odpadów ulegających biodegradacji z terenu nieruchomości. Gminy tłumaczyły to możliwością oddania przez mieszkańców do punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych lub zagospodarowania we własnym zakresie w przydomowych kompostownikach. Taki sposób realizacji systemu może sugerować niejako przerzucenie obowiązku zagospodarowania tych odpadów na mieszkańców.
- 7) W dalszym ciągu problemem jest niewywiązywanie się właścicieli nieruchomości z obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych, którzy mimo deklaracji

o selektywnej zbiórce przekazywali zmieszane odpady komunalne. Takich przypadków w kontrolowanych gminach w latach 2013-2018 odnotowano łącznie 13 087. Najwięcej zgłoszeń od podmiotów odbierających odpady komunalne o powyższych praktykach odebrały gminy w województwie śląskim (ok. 44% zgłoszonych przypadków), mazowieckim (ok. 14% przypadków). Niemniej jednak liczba ta w praktyce może być znacznie większa, ponieważ część gmin oświadczała, iż nie prowadzi statystyk w tym zakresie. Jest to o tyle istotne, że jakość selektywnej zbiórki znajduje również odzwierciedlenie w realizacji obowiązku osiągania corocznie coraz wyższych wskaźników odzysku i recyklingu poszczególnych frakcji. Powyższe dane winny również być podstawą do działań na poziomie gmin w kierunku zwiększenia efektywności selektywnej zbiórki, a także zwiększenia nadzoru nad podmiotami świadczącymi usługi odbioru odpadów. Jest to szczególnie ważne w kontekście jeszcze bardziej restrykcyjnych wymagań w tym zakresie, jakie nałożyły przepisy tzw. „pakietu odpadowego”.

- 8) Ok. **88%** gmin objętych cyklem kontrolnym, mimo obowiązujących przepisów przejściowych, na dzień kontroli dostosowało umowę na odbieranie lub odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych do przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w *sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów* (Dz. U. z 2019 r., poz. 2028). Ok. **87%** skontrolowanych gmin na dzień kontroli dostosowało pojemniki niespełniające wymogów do warunków rozporządzenia lub zastąpiło je pojemnikami spełniającymi wymagania, mimo obowiązującego okresu przejściowego. Z kolei z obowiązku oznaczenia pojemników właściwymi napisami, mimo iż termin wykonania obowiązku upłynął w dniu 1 stycznia 2018 r., wywiązało się ok. **87%** gmin.
- 9) Średnia stawka za gospodarowanie zmieszanyimi odpadami komunalnymi w skontrolowanych gminach wyniosła **25,22 zł** w przeliczeniu na jednego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość, natomiast w przypadku selektywnej zbiórki odpadów komunalnych u źródła – **13,14 zł**. W związku z nowelizacją u.c.p.g., która we wrześniu 2019 r. wprowadziła zmianę umożliwiającą ustalenie stawki za zmieszane odpady komunalne w wysokości nie niższej niż dwukrotność stawki opłaty za odpady komunalne zbierane w sposób selektywny i nie wyższej niż jej czterokrotność, szacuje się, że w kolejnych latach nastąpi zwiększenie zróżnicowania tych stawek, co jednocześnie przełoży się na większą mobilizację mieszkańców do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów.
- 10) Najniższe stawki za gospodarowanie odpadami pobierane są w województwie świętokrzyskim (średnio ok. 16,50 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 8,17 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych). Najwyższe stawki natomiast za odbiór odpadów zmieszanych odnotowano w województwie kujawsko-pomorskim (średnio ok. 30,88 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 17,22 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych) oraz województwie pomorskim (średnio ok. 34,16 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 17,08 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych)

- 11) Najmniej zróżnicowane stawki opłat można zaobserwować w przypadku województwa dolnośląskiego (średnio ok. 24,23 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 15,53 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych) oraz lubuskiego (średnio ok. 19,69 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 12,21 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych), podczas gdy najbardziej zróżnicowane stawki odnotowano w województwie lubelskim (średnio ok. 25,19 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 10,89 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych) oraz podlaskim (średnio ok. 26,17 zł za odbiór odpadów zmieszanych i ok. 12,13 zł za odbiór odpadów selektywnie zebranych). Również na szczeblu samorządowym zdarzały się przypadki niewielkiego stopnia zróżnicowania stawek za odbieranie zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych odpadów komunalnych w poszczególnych gminach, co nie stanowi czynnika mobilizującego mieszkańców do segregacji odpadów wytwarzanych u źródła, a w efekcie w przypadku części gmin mogło przyczynić się do osiągania gorszych efektów w postaci osiąganych poziomów, w szczególności recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, a także może uniemożliwić osiągnięcie coraz wyższych poziomów w kolejnych latach.
- 12) Wszystkie skontrolowane gminy udzieliły zamówienia publicznego na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości lub na odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów (art. 6d u.c.p.g.). Ok. **90%** zamówień publicznych udzielonych przez gminy stanowiły przetargi, natomiast pozostałe ok. **10%** zamówień odbyło się w trybie z wolnej ręki. Większość skontrolowanych gmin (ok. **79%**), udzieliła zamówienia publicznego na odbieranie i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, natomiast pozostała część gmin, tj. ok. **21%** z nich udzieliła zamówienia publicznego wyłącznie na odbiór odpadów.
- 13) Istotny problem dla ponad połowy skontrolowanych gmin stanowiło wyegzekwowanie od właścicieli nieruchomości złożenia deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi lub też istniały uzasadnione wątpliwości, co do informacji zawartych w tych deklaracjach. W związku z powyższym w latach 2013-2018 ok. **69%** gmin było obowiązane do wydania decyzji określających wysokość opłat za gospodarowanie odpadami. Problem niepełnej wiedzy odnośnie faktycznej liczby mieszkańców obsługiwanych w gminie w ramach systemu gospodarki odpadami komunalnymi, przekłada się na brak pełnych i wiarygodnych danych, brak skutecznego nadzoru nad systemem i może powodować niedoszacowanie ilości odpadów zakładanych do odbioru w danym roku kalendarzowym (określanych w umowach). Dodatkowo brak wiedzy i weryfikacji informacji na temat liczby mieszkańców wytwarzających odpady komunalne w gminie może docelowo doprowadzić do sytuacji, że nadwyżka odebranych odpadów zostanie porzucona w miejscach nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania – również na terenie tej samej gminy. Należy zwrócić uwagę, że tylko w 2018 r. w co trzeciej skontrolowanej gminie odnotowano przypadki porzucania odpadów, co świadczy o znacznej skali problemu i konieczności podjęcia działań doszczelniających system na poziomie gminy.
- 14) Z obowiązku utworzenia PSZOK nie wywiązało się ok. **13%** skontrolowanych gmin. W dalszym ciągu najczęstszymi, zgłaszanymi corocznie przez gminę powodami nieutworzenia PSZOK był brak środków finansowych oraz problemy z wyznaczeniem

odpowiedniej lokalizacji. Większość gmin, które nie utworzyły stacjonarnych PSZOK (ok. 72%) zapewniały mieszkańcom dostęp do mobilnych punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. W wyniku kontroli ustalono, że ponad połowa gmin (ok. 52%) prowadzi PSZOK samodzielnie lub przy pomocy własnych jednostek organizacyjnych, natomiast pozostała część gmin (ok. 48%) powierzyła prowadzenie PSZOK podmiotom zewnętrznym.

- 15) Niemal wszystkie skontrolowane gminy (ok. 94%-97%) w latach 2013-2018 wywiązywały się z obowiązku terminowego przedkładania sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi. Niemniej jednak pomimo iż z każdym rokiem wzrasta odsetek rzetelnie sporządzanych sprawozdań, nadal jakość składanych sprawozdań jest niska, co może wynikać z faktu, iż w dalszym ciągu niewielki odsetek gmin analizuje dane źródłowe umożliwiające rzetelne sporządzenie sprawozdania rocznego. Jedynie ok. 35%-38% gmin wzywało w latach 2013-2018 podmioty do przedłożenia dokumentów sporządzanych na potrzeby ewidencji odpadów oraz dokumentów potwierdzających osiągnięcie określonych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. W 2013 r. ok. 65% skontrolowanych gmin rzetelnie sporządziło przedmiotowe sprawozdanie, natomiast w 2017 r. odsetek ten wzrósł do ok. 79% gmin. Analiza tych danych wskazuje, że gminy priorytetowo traktują obowiązek terminowego przedłożenia sprawozdania (na przestrzeni lat 2013-2018 odsetek gmin, które nie wywiązały się z obowiązku wynosił nie więcej niż ok. 6%), celem uniknięcia kary administracyjnej, która wynosi 100 zł za każdy dzień opóźnienia, nawet kosztem niskiej danych zawartych w sprawozdaniu.
- 16) Wśród kontrolowanych gmin zaobserwowano postęp w zakresie wywiązywania się z obowiązku osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, tj.:
- a) W 2017 r. poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych w postaci papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła osiągnęło ok. 98% gmin, w porównaniu do 2012 r., w którym przedmiotowy poziom osiągnęło ok. 70% gmin., przy jednoczesnym wzroście wymaganego poziomu z 10% do 20%. Niemniej jednak w 2018 r. z przedmiotowego obowiązku wywiązało się jedynie ok. 85%, co stanowi spadek w porównaniu do 2017 r. Niemniej jednak należy zwrócić uwagę, iż wymagany poziom uległ dwukrotnemu zwiększeniu na przełomie roku (z 20% w 2017 r. do 30% w 2018 r.).
 - b) wymagany poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych osiągnęło w 2018 r. ok. 84% gmin, podczas gdy w 2012 r. z obowiązku wywiązało się ok. 48% gmin. Jednocześnie ponad trzykrotnie zmniejszył się odsetek gmin, które dotychczas deklarowały brak odebranych odpadów budowlanych i rozbiórkowych;
 - c) wymagany poziom ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w 2018 r. osiągnęło ok. 97%

skontrolowanych gmin, w 2012 r. natomiast z przedmiotowego obowiązku wywiązało się ok. **79%** tych gmin.

Czynnikiem mobilizującym gminy do osiągania wymaganych poziomów niewątpliwie jest możliwość nałożenia na nie sankcji wynikających z art. 9z ust. 2 u.c.p.g. Niemniej jednak wydaje się, że sposobem na osiągnięcie coraz wyższych poziomów może być edukacja oraz informowanie mieszkańców na temat prawidłowej gospodarki odpadami, efektem czego będzie zwiększenie udziału selektywnie zbieranych odpadów u źródła oraz lepsza jakość strumienia odpadów surowcowych.

Niemniej jednak niepokój budzi znaczne zwiększenie w 2018 r. odsetka gmin, które nie wywiązały się z obowiązku osiągnięcia wymaganego, na ten rok poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła. W ciągu jedynie jednego roku kalendarzowego wzrósł on aż o 10% (z 20% na 30%), co w połączeniu z problemami związanymi z jakością selektywnej zbiórki odpadów oraz skutecznością przetwarzania odbieranych z gmin zmieszanych odpadów komunalnych, może stanowić podstawę do zagrożenia, że część gmin może nie poradzić sobie z coraz bardziej dynamicznie wzrastającymi poziomami.

- 17) W dalszym ciągu problemem w zakresie uszczelnienia systemu gospodarowania odpadami komunalnymi jest brak sprawowania przez gminy odpowiedniego nadzoru nad podmiotami świadczącymi usługi odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Wciąż niewielki odsetek gmin wywiązuje się z obowiązku prowadzenia kontroli przedsiębiorców, udokumentowanych protokołem kontroli. W 2018 r. takie kontrole przeprowadziła **jedynie co piąta skontrolowana gmina**. Konieczne jest zdecydowane podjęcie przez gminy działań w tym zakresie celem sprawowania kontroli nad strumieniem odpadów komunalnych oraz wyeliminowania przypadków ich porzucania w miejscach nieprzeznaczonych do ich magazynowania i składowania. W wyniku analizy ustaleń kontroli stwierdzono, że w 2018 r. przypadki składowania lub magazynowania odpadów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym odnotowano na terenie 75 gmin (ok. **30%** skontrolowanych gmin). Szacuje się jednak, że do zwiększenia nadzoru gminy nad podmiotami odbierającymi odpady komunalne od właścicieli nieruchomości przyczyni się nowelizacja u.c.p.g., która w brzmieniu obowiązującym od dnia 6 września 2019 r. wprowadziła obowiązek prowadzenia przez gminy kontroli tych podmiotów z częstotliwością co najmniej raz na 2 lata. Brak powyższych działań skutkować będzie administracyjną karą pieniężną wymierzaną na podstawie art. 9z ust. 6 u.c.p.g. Niemniej jednak, poza minimalnym wymogiem określonym w ww. przepisie, gminy powinny sprawować bieżący i stały nadzór nad systemem gospodarki odpadami komunalnymi. Dane dotyczące liczby gmin, w których stwierdzono nielegalne deponowanie odpadów, informacje o trendzie malejącym odsetka gmin wywiązującego się z obowiązku osiągania wymaganych (coraz bardziej rygorystycznych) poziomów odzysku i recyklingu frakcji materiałowych, brak pełnej wiedzy na temat faktycznej liczby mieszkańców obsługiwanych w ramach systemu (problem ze składaniem deklaracji oraz ich rzetelnością) prowadzą do wniosku, że na poziomie samorządów powinny być podjęte zdecydowane działania zmierzające do rzetelnej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, zdiagnozowania słabych

elementów systemu oraz podjęcia działań zaradczych, ze szczególnym naciskiem na nadzór i kontrolę, a także działania edukacyjne.

- 18) W trakcie kontroli zweryfikowano również liczbę zgłoszonych przypadków niewłaściwego świadczenia usług przez przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub przez prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych. W 2013 r. odnotowano 1800 takich przypadków, w 2014 r. – 2852, w 2015 r. – 2632, w 2016 r. – 2531, w 2017 r. – 2770, natomiast w 2018 r. – 2285 przypadków. Najwięcej tego typu zgłoszeń odnotowano na terenie województw: warmińsko-mazurskiego (ok. 30% wszystkich zgłoszeń) i mazowieckiego (ok. 24%). Niemniej jednak faktyczna liczba nieprawidłowości w tym zakresie jest z pewnością większa, co świadczy o konieczności wzmocnienia nadzoru nad systemem przez służby gminne.
- 19) W ok. **92%** skontrolowanych gmin wyznaczono, co najmniej jedną osobę, do której obowiązków należy sprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów u.c.p.g. Z reguły był to jeden z wielu obowiązków tych pracowników. W związku z tym, że w większości skontrolowanych gmin wyznaczono pracowników odpowiedzialnych za nadzór w zakresie gospodarowania odpadami, sytuacja kadrowa nie powinna stanowić przeszkody w sprawowaniu kontroli nad podmiotami odbierającymi odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. Niemniej jednak nie znalazło to odzwierciedlenia w statystykach dotyczących liczby przeprowadzonych kontroli w 2018 r. (jedynie 20% skontrolowanych gmin przeprowadziło kontrolę podmiotu odbierającego odpady komunalne, udokumentowanego protokołem kontroli). Jednym z rozwiązań problemu braku sprawowania właściwej kontroli może być m.in. podnoszenie kompetencji tych pracowników w zakresie obowiązujących przepisów, a także innych aspektów związanych z gospodarką odpadami.
- 20) W trakcie kontroli zweryfikowano przypadki wymierzania przez gminy administracyjnych kar pieniężnych. W latach 2013-2018 gminy objęte cyklem kontrolnym nałożyły łącznie 163 kary, z czego największy odsetek (ok. **47%**) dotyczył nieterminowego przekazywania sprawozdań, o których mowa w art. 9n u.c.p.g. przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości (art. 9x ust. 1 pkt 5). W związku z tym, że kary są wymierzone w drodze postępowania wszczynanego na podstawie analizy dokumentacji, inne rodzaje wymierzanych kar stanowią niewielki odsetek, co może być również związane z niedostateczną liczbą kontroli podmiotów odbierających odpady komunalne.
- 21) Jedynie ok. **15%** administracyjnych kary pieniężnych wymierzanych w latach 2013-2018 przekazania nierzetelnego sprawozdania przez podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości (art. 9x ust.1 pkt 4). Kary te były wymierzone wyłącznie przez 11 gmin z terenu 6 województw. Niski odsetek kar pieniężnych wymierzanych za przedmiotowe naruszenie może być ściśle związany z brakiem bezpośredniego nadzoru nad podmiotami odbierającymi odpady komunalne, a także brakiem weryfikacji przez gminy tych sprawozdań (średnio ok. 35%-38% gmin dokonuje weryfikacji sprawozdań w oparciu o dokumenty źródłowe).

- 22) Z obowiązku prowadzenia rejestru działalności regulowanej wywiązały się wszystkie skontrolowane gmin, z czego ok. **72%** gmin weryfikowało wnioski o wpis do rejestru działalności regulowanej tylko poprzez sprawdzenie informacji o podmiocie w dostępnych ewidencjach przedsiębiorców, tj. Krajowym Rejestrze Sądowym lub Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej. Pozostała część gmin natomiast (ok. **28%**) weryfikację wniosku o wpis do rejestru działalności regulowanej przeprowadziła m.in. poprzez analizę decyzji posiadanych przez podmiot w zakresie gospodarowania odpadami oraz terminu ich obowiązywania, przegląd informacji dotyczących podmiotu umieszczonych w Internecie, w tym na stronie internetowej podmiotu, weryfikację dokumentów potwierdzających dysponowanie sprzętem przeznaczonym do prowadzenia działalności. Nieliczne gminy weryfikowały powyższe również w wyniku kontroli podmiotu w zakresie spełniania wymagań dotyczących odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 stycznia 2013 r. w *sprawie szczegółowych wymagań w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości* (Dz. U. z 2013 r., poz. 122). Szczegółowa weryfikacja podmiotów składających wnioski o wpis do rejestru działalności regulowanej, obok kontroli tych podmiotów, również stanowi istotny element, który może wpłynąć na uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi.
- 23) Istotnym obszarem mającym bezpośredni wpływ na poprawę jakości funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach jest działalność informacyjna i edukacyjna mieszkańców gmin w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami, w tym właściwej segregacji odpadów. Z informacji uzyskanych w trakcie prowadzonych kontroli wynika, że z obowiązku prowadzenia działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi wywiązały się wszystkie gminy objęte cyklem kontrolnym, jednak zakres prowadzonych działań informacyjnych i edukacyjnych znacząco różni się w poszczególnych gminach. Kroki podejmowane przez część z nich ograniczają się często do zamieszczenia informacji na stronie internetowej urzędu gminy lub w Biuletynie Informacji Publicznej, a także rozprowadzania wśród mieszkańców ulotek informacyjnych na temat prawidłowej gospodarki odpadami. Na terenie wielu gmin organizowane są również spotkania z mieszkańcami. Wyniki prowadzonych kontroli wskazują jednak, iż część gmin podejmuje systematyczne oraz różnorodne działania w celu informowania i edukacji różnych grup społecznych w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami. Niezależnie od powyższego niezbędne jest wdrożenie zdecydowanych działań mających na celu bezpośrednie dotarcie do mieszkańców oraz wyjaśnienie powodów aktywizacji zachowań prospołecznych społeczeństwa, ze wskazaniem na cele stawiane wszystkim krajom członkowskim Unii Europejskiej, skutki ich nieosiągnięcia, a także efekty niemierzalne, np. poprawa stanu jakości środowiska i tym samym jakości życia i zdrowia mieszkańców gmin.

Załącznik 1. Gminy i związki międzygminne objęte cyklem kontrolnym

L.p.	Gmina	Powiat	Adres Siedziby
WOJEWÓDZTWO DOLNOŚLĄSKIE			
1.	Jelcz-Laskowice	oławski	ul. Wincentego Witosa 24, 55-220 Jelcz-Laskowice
2.	Krośnice	milicki	ul. Sportowa 4, 56-320 Krośnice
3.	Jordanów Śląski	wrocławski	ul. Wrocławska 55, 55-065 Jordanów Śląski
4.	Zawonia	trzebnicki	ul. Trzebnicka 11, 55-106 Zawonia
5.	Miejska Zgorzelec	zgorzelecki	ul. Domańskiego 7, 59-900 Zgorzelec
6.	Miasto Bolesławiec	bolesławiecki	ul. Rynek 41, 59-700 Bolesławiec
7.	Siekierczyn	lubański	Siekierczyn 271, 59-818 Siekierczyn
8.	Sulików	zgorzelecki	ul. Dworcowa 5, 59-975 Sulików
9.	Kłodzko	kłodzki	ul. Okrzei 8 A, 57-300 Kłodzko
10.	Piława Górna	dzierżoniowski	ul. Piastowska 69, 58-240 Piława Górna
11.	Złoty Stok	ząbkowicki	Rynek 22, 57-250 Złoty Stok
12.	Stronie Śląskie	kłodzki	ul. Kościuszki 55, 57-550 Stronie Śląskie
13.	Mściwojów	jaworski	Mściwojów 43, 59-407 Mściwojów
14.	Krotoszyce	legnicki	ul. Piastowska 46, 59-223 Krotoszyce
15.	Miłkowice	legnicki	ul. Wojska Polskiego 71, 59-222 Miłkowice
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE			
16.	Dąbrowa Biskupia	inowrocławski	ul. Topolowa 2, 88-133 Dąbrowa Biskupia
17.	Rojewo	inowrocławski	Rojewo 8, 88-111 Rojewo
18.	Sadki	nakielski	ul. Strażacka 11, 89-110 Sadki
19.	Dragacz	świecki	Dragacz 7A, 86-134 Dragacz
20.	Dąbrowa	mogileński	ul. Kasztanowa 16, 88-306 Dąbrowa
21.	Unisław	chełmiński	ul. Parkowa 20, 86-260 Unisław
22.	Stolno	chełmiński	Stolno 112, 86-212 Stolno
23.	Kijewo Królewskie	chełmiński	ul. Toruńska 2, 86-253 Kijewo Królewskie
24.	Papowo Biskupie	chełmiński	86-221 Papowo Biskupie 128
25.	Chełmno	chełmiński	ul. Dworcowa 1, 86-200 Chełmno
26.	Związek Komunalny Gmin Powiatu Chełmińskiego	chełmiński	Stolno 105, 86-212 Stolno
27.	Aleksandrów Kujawski	aleksandrowski	ul. Juliusza Słowackiego 8, 87-700 Aleksandrów Kujawski
28.	Rogowo	rypiński	Rogowo 51, 87-515 Rogowo
29.	Boniewo	włocławski	ul. Szkolna 28, 87-851 Boniewo

30.	Dobre	radziejowski	ul. Dworcowa 6, 88-210 Dobre
31.	Dobrzyń nad Wisłą	lipnowski	ul. Szkolna 1, 87-610 Dobrzyń nad Wisłą
WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE			
32.	Chrzanów	janowski	Chrzanów Trzeci 112, 23-305 Chrzanów
33.	Annopol	kraśnicki	ul. Rynek 1, 23-235 Annopol
34.	Bełżyce	lubelski	Lubelska 3, 24-200 Bełżyce
35.	Garbów	lubelski	Garbów 28, 21-080 Garbów
36.	Piaski	świdnicki	Lubelska 77, 21-050 Piaski
37.	Rybczewice	świdnicki	Rybczewice Drugie 119, 21-065 Rybczewice
38.	Spiczyn	łęczyński	Spiczyn 10 c, 21-077 Spiczyn
39.	Związek Komunalny Gmin Ziemi Lubartowskiej	lubartowski	Lubelska 68, 21-100 Lubartów
40.	Zakrzew	lubelski	Zakrzew 26, 23-155 Zakrzew
41.	Bychawa	lubelski	Partyzantów 1, 23-100 Bychawa
42.	Puławy	puławski	Lubelska 5, 24-100 Puławy
43.	Wąwolnica	puławski	Lubelska 39, 24-160 Wąwolnica
44.	Wojciechów	lubelski	Wojciechów 5, 24-204 Wojciechów
45.	Nalęczów	puławski	ul. Lipowa 3, 24-150 Nalęczów
46.	Kodeń	białski	ul. 1-Maja 20, 21-509 Kodeń
47.	Sosnowica	parczewski	ul. Spokojna 10, 21-230 Sosnowica
48.	Stanin	łukowski	Stanin 62, 21-422 Stanin
49.	Stoczek Łukowski	łukowski	Plac T. Kościuszki 1, 21-450 Stoczek Łukowski
50.	Ruda Huta	chełmski	ul. Niepodległości 44 22-110 Ruda Huta
51.	Miasto Włodawa	włodawski	al. Józefa Piłsudskiego 41, 22-200 Włodawa
52.	Wola Uhruska	włodawski	ul. Parkowa 5, 22-230 Wola Uhruska
53.	Rudnik	krasnostawski	Rudnik 71, 22-330 Rudnik
54.	Goraj	biłgorajski	ul. Bednarska 1, 23-450 Goraj
55.	Tarnawatka	tomaszowski	ul. Lubelska 39, 22-604 Tarnawatka
56.	Nielisz	zamojski	Nielisz 279, 22-413 Nielisz
57.	Jarczów	tomaszowski	ul. 3 Maja 24, 22-664 Jarczów
58.	Potok Górny	biłgorajski	Potok Górny 116, 23-423 Potok Górny
WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE			
59.	Górzycza	ślubicki	ul 1-go Maja 1, 69-113 Górzycza

60.	Krzeszyce	sulęciński	ul. Skwierzyńska 16, 66-435 Krzeszyce
61.	Skwierzyzna	międzyrzecki	ul. Rynek 1, 66-440 Skwierzyzna
62.	Kostrzyn n/O	gorzowski	ul. Graniczna 2, 66-470 Kostrzyn n/O
63.	Lubrza	świebodziński	ul. Świebodzińska 68, 66-218 Lubrza
64.	Żary	zarski	Al. Jana Pawła II, 68-200 Żary
65.	Szprotawa	zagański	ul. Rynek 45, 67-300 Szprotawa
WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE			
66.	Aleksandrów Łódzki	zgierski	pl. Kościuszki 2 95-070, Aleksandrów Łódzki
67.	Miasto Pabianice	pabianicki	ul. Zamkowa 16, 95-200, Pabianice
68.	Biała	wieluński	Biała Druga 4B, 98-350 Biała
69.	Mokrsko	wieluński	Mokrsko 231, 98-345 Mokrsko
70.	Kielczygłów	pajęczański	ul. Tysiąclecia 25, 98-358 Kielczygłów
71.	Skomlin	wieluński	ul. Trojanowskiego 1, 98-346 Skomlin
72.	Siemkowice	pajęczański	Plac Wolności 1, 98-354 Siemkowice
73.	Brzeziny	brzeziński	ul. Sienkiewicza 16A, 95-060 Brzeziny
74.	Bolimów	skierniewicki	ul. Łowicka 9, 99-417 Bolimów
75.	Chąšno	łowicki	99-413 Chąšno, Chąšno 55
76.	Kiernozia	łowicki	ul. Sobocka 1A, 99-412 Kiernozia
77.	Regnów	rawski	Regnów 95A, 96-232 Regnów
78.	Gorzkowice	piotrkowski	ul. Szkolna 3, 97-350 Gorzkowice
79.	Aleksandrów	piotrkowski	Aleksandrów 39B, 26 – 337 Aleksandrów
80.	Mniszków	opoczyński	ul. Powstańców Wielkopolskich 10, 26-341 Mniszków
81.	Miasto Radomsko	radomszczański	ul. Tysiąclecia 5, 97-500 Radomsko
82.	Radomsko	radomszczański	ul. Piłsudskiego 34, 97-500 Radomsko
83.	Ozorków	zgierski	ul. Wigury 14 95-035 Ozorków
WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE			
84.	Biały Dunajec	tatrzański	ul. Jana Pawła II 312 34-425 Biały Dunajec
85.	Miasto Grybów	gorlicki	Rynek 12, 33-330 Grybów
86.	Kościelisko	tatrzański	34-511 Kościelisko, ul. Strzelców Podhalańskich 44
87.	Nawojowa	nowosądecki	ul. Ogrodowa 2, 33-335 Nawojowa
88.	Lipinki	gorlicki	Lipinki 53, 38-305 Lipinki
89.	Rytko	nowosądecki	33-343 Rytko 265

90.	Kalwaria Zebrzydowska	wadowicki	ul. Mickiewicza 7, 34 - 130 Kalwaria Zebrzydowska
91.	Andrychów	wadowicki	Rynek 15, 34-120 Andrychów
92.	Raclawice	miechowski	Raclawice 15 , 32-222 Raclawice
93.	Krzeszowice	krakowski	ul. Grunwaldzka 4, 32-065 Krzeszowice
94.	Klucze	olkuski	ul. Partyzantów 1, 32-310 Klucze
95.	Wolbrom	olkuski	32-340 Wolbrom, ul. Krakowska 1
96.	Zawoja	suski	34-222 Zawoja 1307
97.	Pleśna	tarnowski	Pleśna 240, 33-171 Pleśna
98.	Szerzyny	tarnowski	Szerzyny 521, 38-246 Szerzyny
99.	Dębno	brzeski	Woła Dębińska 240, 32-852 Dębno
100.	Żegocina	bocheński	Żegocina 316, 32-731 Żegocina
101.	Nowe Brzesko	proszowicki	ul. Krakowska 44, 32-120 Nowe Brzesko
WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE			
102.	Joniec	płoński	Joniec 29, 09-131 Joniec
103.	Dzierżążnia	płoński	Dzierżążnia 28, 09-164 Dzierżążnia
104.	Strzegowo	mławski	Plac Wolności 32, 06-445 Strzegowo
105.	Grudusk	ciechanowski	ul. Ciechanowska 54, 06-460 Grudusk
106.	Lubowidz	żuromiński	ul. Zielona 10, 09-304 Lubowidz
107.	Pułtusk	pułtuski	ul. Rynek-Ratusz 41, 06-100 Pułtusk
108.	Stare Babice	warszawski zachodni	ul. Rynek 32, 05-082 Stare Babice
109.	Kołbiel	otwocki	ul. Szkolna 1, 05-340 Kołbiel
110.	Kadzidło	ostrołęcki	ul. Targowa 4, 07-420 Kadzidło
111.	Olszewo-Borki	ostrołęcki	ul. Wł. Broniewskiego 13, 07-415 Olszewo-Borki
112.	Maków Mazowiecki	makowski	ul. Moniuszki 6, 06-200 Maków Mazowiecki
113.	Szelków	makowski	Stary Szelków 39, 06-220 Stary Szelków
114.	Malkinia Górna	ostrowski	ul. Przedszkolna 1, 07-320 Malkinia Górna
115.	Klów	przysuski	ul. Opoczyńska 35, 26-415 Klów
116.	Zwoleń	zwoleński	Pl. Kochanowskiego 1, 26-700 Zwoleń
117.	Głowaczów	kozienicki	ul. Rynek 35, 26-903 Głowaczów
118.	Wierzbica	radomski	ul. Kościuszki 73, 26-680 Wierzbica
119.	Kozienice	kozienicki	ul. Parkowa 5, 26-900 Kozienice
120.	Mogielnica	grójecki	ul. Rynek 1, 05-640 Mogielnica

121.	Bielany	sokołowski	ul. Słoneczna 2, 08-311 Bielany
122.	Liw	węgrowski	ul. A. Mickiewicza 2, 07-100 Węgrów
123.	Łaskarzew	garwoliński	ul. Rynek Duży im. J. Piłsudskiego 32, 08-450 Łaskarzew
124.	Sobienie-Jeziory	otwocki	ul. Garwolińska 16, 08-443 Sobienie-Jeziory
125.	Stanisławów	miński	ul. Rynek 32, 05-304 Stanisławów
126.	Suchożebry	siedlecki	ul. A. Ogińskiej 11, 08-125 Suchożebry
127.	Radzymin	wołomiński	Pl. T. Kościuszki 2, 05-250 Radzymin
128.	Kałużyn	miński	ul. Pocztowa 1, 05-310 Kałużyn
129.	Gąbin	płocki	ul. Stary Rynek 16, 09-530 Gąbin
130.	Brudzeń Duży	płocki	ul. Toruńska 2, 09-414 Brudzeń Duży
131.	Gozdowo	sierpecki	ul. K. Gozdawy 19, 09-213 Gozdowo
132.	Podkowa Leśna	grodziski	ul. Akacjowa 39/41, 05-807 Podkowa Leśna
133.	Puszcza Mariańska	żyrardowski	ul. Stanisława Papczyńskiego 1, 96-330 Puszcza Mariańska
WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE			
134.	Dobrodzień	oleski	46-380 Dobrodzień Pl. Wolności 1
135.	Korfantów	nyski	48-317 Korfantów Rynek 4
136.	Krapkowice	krapkowicki	47-303 Krapkowice 3 Maja 17
137.	Lewin Brzeski	brzeski	Rynek 1, 49-340 Lewin Brzeski
138.	Łambinowice	nyski	48-316 Łambinowice ul. Tadeusza Zawadzkiego 29
139.	Gorzów Śląski	oleski	46-310 Gorzów Śląski ul. Wojska Polskiego 15
140.	Grodków	brzeski	ul. Warszawska 29; 49-200 Grodków
141.	Skoroszyce	nyski	48-320 Skoroszyce ul. Powstańców Śl. 17
WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE			
142.	Markowa	łańcucki	37-120 Markowa 1399
143.	Leżajsk	leżajski	ul. Opalińskiego 2, 37-300 Leżajsk
144.	Pilzno	dębicki	ul. Rynek 6, 39-220 Pilzno
145.	Wiśniowa	strzyżowski	38-124 Wiśniowa 150
146.	Przeclaw	mielecki	ul. Kilińskiego 7, 39-320 Przeclaw
147.	Majdan Królewski	kolbuszowski	ul. Rynek 1a, 36-110 Majdan Królewski
148.	Harasiuki	nizański	Harasiuki 112 A, 37-413 Harasiuki
149.	Tarnobrzeg	tarnobrzegi	ul. Kościuszki 32, 39-400 Tarnobrzeg
150.	Besko	sanocki	38 - 524 Besko, ul. Podkarpacka 5

151.	Miejsce Piastowe	krośnieński	38 - 430 Miejsce Piastowe, ul. Dukielska 14
152.	Zarszyn	sanocki	38-530 Zarszyn, ul. Bieszczadzka 74
153.	Krempna	jasielski	38 - 232 Krempna 85
154.	Narol	lubaczowski	ul. Rynek 1, 37-610 Narol
155.	Krzywca	przemyski	37-755 Krzywca 36
156.	Sieniawa	przeworski	Rynek 1, 37-530 Sieniawa
157.	Cieszanów	lubaczowski	Rynek 1, 37-611 Cieszanów
WOJEWÓDZTWO PODLASKIE			
158.	Drohiczyn	Siemiatycki	ul. Kraszewskiego 5, 17-312 Drohiczyn
159.	Kuźnica	Sokólski	pl. 1000 – lecia Państwa Polskiego 1, 16-123 Kuźnica
160.	Miasto Bielsk Podlaski	bielski	ul. Kopernika 1, 17-100 Bielsk Podlaski
161.	Mielnik	Siemiatycki	ul. Piaskowa 38, 17-307 Mielnik
162.	Nurzec-Stacja	siemiatycki	ul. Żerzycka 33, 17-330 Nurzec-Stacja
163.	Suraż	białostocki	ul. 11 Listopada 16, 18-105 Suraż
164.	Miasto Wysokie Mazowieckie	wysokomazowiecki	ul. Ludowa 15, 18-200 Wysokie Mazowieckie
165.	Szumowo	zambrowski	ul. I Maja 50, 18-305 Szumowo
166.	Szczuczyn	grajewski	Plac 1000-lecia 23, 19-230 Szczuczyn
167.	Wąsosz	grajewski	Plac Rzędziana 8, 19-222 Wąsosz
168.	Puńsk	sejneński	ul. Mickiewicza 23, 16-515 Puńsk
169.	Filipów	suwalski	ul. Garbaska 2, 16-424 Filipów
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE			
170.	Stare Pole	malborski	ul. Marynarki Wojennej 6, 82-220 Stare Pole
171.	Subkowy	tczewski	ul. gen. Józefa Wybickiego 19a, 83-120 Subkowy
172.	Suchy Dąb	gdański	ul. Gdańska 17, 83-022 Suchy Dąb
173.	Somonino	kartuski	ul. Ceynowy 21. 83-314 Somonino
174.	Krokowa	pucki	ul. Żarnowiecka 29, 84-110 Krokowa
175.	Kobylnica	słupski	ul. Główna 20, 76-251 Kobylnica
176.	Dębica Kaszubska	słupski	ul. Ks. Antoniego Kani 16a, 76-248 Dębica Kaszubska
177.	Smółdzino	słupski	ul. Kościuszki 3, 76-214 Smółdzino
178.	Kołczygłowy	bytowski	ul. Słupska 56 77-140 Kołczygłowy
179.	Lipusz	kościerski	ul. Wybickiego 27, 83-424 Lipusz
180.	Tuchomie	bytowski	ul. Jana III Sobieskiego 16, 77-133 Tuchomie

181.	Rumia	wejherowski	ul. Jana III Sobieskiego 7, 84-230 Rumia
182.	Kwidzyn	kwidzyński	ul. Grudziądzka 30, 82-500 Kwidzyn
WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE			
183.	Mierzęcice	będziński	ul. Wolności 95, 42-460 Mierzęcice
184.	Marklowice	wodzisławski	ul. Wyzwolenia 71, 44-321 Marklowice
185.	Jejkowice	rybnicki	ul. Główna 38a, 44-290 Jejkowice
186.	Bojszowy	bieruński - lędziński	ul. Gaikowa 35, 43-220 Bojszowy
187.	Ciasna	lubliniecki	ul. Nowa 1A, 42-793 Ciasna
188.	Poczesna	częstochowski	ul. Wolności 2, 42-262 Poczesna
189.	Buczkowice	bielski	ul. Lipowska 730, 43-374 Buczkowice
190.	Goczałkowice-Zdrój	pszczyński	ul. Szkolna 13, 43-230 Goczałkowice-Zdrój
191.	Bielsko-Biała	M. Bielsko-Biała	Plac Ratuszowy 1, 43-300 Bielsko-Biała
192.	Skoczów	cieszyński	Rynek 1, 43-430 Skoczów
193.	Zebrzydowice	cieszyński	ul. Ks. A. Janusza 6 43-410 Zebrzydowice
194.	Łazy	zawierciański	ul. Traugutta 15, 42- 450 Łazy
WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE			
195.	Miedziana Góra	kielecki	ul. Urzędnicza 18, 26-085 Miedziana Góra
196.	Mniów	kielecki	ul. Centralna 9, 26-080 Mniów
197.	Sobków	jędrzejowski	ul. Plac Wolności 12, 28-305 Sobków
198.	Włoszczowa	włoszczowski	ul. Partyzantów 14, 29-100 Włoszczowa
199.	Fałków	konecki	ul. Zamkowa 1A, 26-260 Fałków
200.	Ruda Maleniecka	konecki	Ruda Maleniecka 99A, 26-242 Ruda Maleniecka
201.	Stopnica	buski	ul. T. Kościuszki 2, 28-130 Stopnica
202.	Łagów	kielecki	ul. Rynek 62, 26-025 Łagów
203.	Waśniów	ostrowiecki	ul. Rynek 24, 27-425 Waśniów
204.	Raków	kielecki	ul. Ogrodowa 1, 26-035 Raków
WOJEWÓDZTWO WARMIŃSKO-MAZURSKIE			
205.	Biała Piska	piski	ul. Plac Adama Mickiewicza 25, 12-230 Biała Piska
206.	Stare Juchy	ełcki	ul. Plac 500-lecia 4, 19-330 Stare Juchy
207.	Świątajno	olecki	Świątajno 104, 19-411 Świątajno
208.	Kowale Oleckie	olecki	ul. Kościuszki 44, 19-420 Kowale Oleckie
209.	Wieliczki	olecki	ul. Lipowa 53, 19-404 Wieliczki

210.	Biskupiec	nowomiejski	ul. Rynek 1, 13-340 Biskupiec
211.	Górowo Iławeckie	bartoszycki	Plac Ratuszowy 18, 11-220 Górowo Iławeckie
212.	Braniewo	braniewski	ul. Moniuszki 5, 14-500 Braniewo
213.	Markusy	elbląski	82-325 Markusy 82
214.	Mikołajki	mragowski	ul. Kolejowa 7, 11-730 Mikołajki
215.	Szczytno	szczycieński	ul. Łomżyńska 3, 12-100 Szczytno
216.	Miejska Szczytno	szczycieński	ul. Sienkiewicza 1, 12-100 Szczytno
217.	Miasto Olsztyn	m. Olsztyn	Plac Jana Pawła II 1, 10-001 Olsztyn
218.	Ekologiczny Związek Gmin "Działdowszczyzna"	-	ul. Przemysłowa 61, 13-200 Działdowo
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE			
219.	Mosina	poznański	pl. 20 Października 20, 62-050 Mosina
220.	Rokietnica	poznański	ul. Gołęcińska 1, 62-090 Rokietnica
221.	Duszniki	szamotulski	ul. Sportowa 1, 64-550 Duszniki
222.	Niechanowo	gnieźnieński	ul. Różana 1, 62-220 Niechanowo
223.	Szamotuły	szamotulski	ul. Dworcowa 26, 64-500 Szamotuły
224.	Czarniejewo	gnieźnieński	ul. Poznańska 8, 62-250 Czarniejewo
225.	Lądek	śłupecki	ul. Rynek 26, 62-406 Lądek
226.	Osiek Mały	kolski	ul. Główna 1, 62-613 Osiek Mały
227.	Burdzew	turecki	ul. Turkowska 29, 62-720 Burdzew
228.	Rzgów	koniński	ul. Konińska 8, 62-586 Rzgów
229.	Przykona	turecki	ul. Szkolna 7, 62-731 Przykona
230.	Ostrów Wielkopolski	ostrowski	ul. Powstańców Wielkopolskich 12, 63-400 Ostrów Wielkopolski
231.	Sośnie	ostrowski	ul. Wielkopolska 47, 63-435 Sośnie
232.	Nowe Skalmierzyce	ostrowski	ul. Ostrowska 8, 63-460 Nowe Skalmierzyce
233.	Sieroszewice	ostrowski	ul. Ostrowska 65, 63-405 Sieroszewice
234.	Rozdrażew	krotoszyński	ul. Rynek 3, 63-708 Rozdrażew
235.	Połajewo	czarnkowsko-trzcianecki	ul. Obornicka 6a, 64-710 Połajewo
236.	Margonin	chodzieski	ul. Kościuszki 13, 64-830 Margonin
237.	Budzyń	chodzieski	ul. Przemysłowa 16a, 64-840 Budzyń
238.	Chodzież	chodzieski	ul. Ignacego Jana Paderewskiego 2, 64-800 Chodzież
239.	Osieczna	leszczyński	ul. Powstańców Wlkp.6, 64-113 Osieczna
240.	Związek Międzygminny "Komunalny Związek Gmin Regionu Leszczyńskiego"	leszczyński	ul. 17 Stycznia 90, 64-100 Leszno

241.	Granowo	grodziski	ul. Sportowa 2, 62-066 Granowo
242.	Lipno	leszczyński	ul. Powstańców Wlkp. 9, 64-111 Lipno
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE			
243.	Dobrzany	stargardzki	ul. Staszica 1, 73-130 Dobrzany
244.	Karnice	gryficki	ul. Nadmorska 7, 72-342 Karnice
245.	Pelczyce	choszczeński	ul. Rynek Bursztynowy 2, 73-260 Pelczyce
246.	Stepnica	goleniowska	ul. T. Kościuszki 4, 72 - 112 Stepnica
247.	Wolin	kamieński	ul. Zamkowa 23, 72-510 Wolin
248.	Siemyśl	kołobrzeski	ul. Kołobrzeska 14, 78-123 Siemyśl

